صكرا عن الاصل

הצופה

ב"ה, יום שישי ב' בתמוז תשנ"ה (30.6.1995) • שנה נ"ח • גליון 16869 • המחיר: 5.60 ש"ח, כולל מע"מ ★ מייסד ועורך ראשון: הרב מאיר בר־אילן ז"ל ★ עתון התנועה העולמית של המזרחי והפועל־המזרחי

היום

	שישי	שבת
הפרק	תהילים קיט, ס-ע	תהילים קיט, פ-צ
המשנה	נדרים ו, ב-ג	נדרים ו, ד-ה
הדף - בבלי	סנהדרין פא	סנהדרין פב
ירושלמי	יבמות ע	יבמות עא
ההלכה	שו"ע רב, ד-ו,	שו"ע רב, ז-ט
רמב"ם	תלמוד תורה ה-ז	עבודת כוכבים א-ג
זריחה	5.32	5.33
שקיעה	7.51	7.51
סוף זמן ק"ש	8.12	8.11

פרשת **שמיני**

שירים מים ושמים

פסטיבל הנוער הדתי

חוף כינר י"א–י"ג תמוז תשנ"ה 9–11/7/95

עם להקת אתניא • דני סנדרסון

אמנים אורחים ואטרקציות ימיות

כרטיסים להשיג בכל משרדי הכרטיסים. הפצה ראשית "הכרטיס": 03-9666141

להזמנות בישראכרט 2 במחיר אחד: 03-6833871

התחזית מזג האוויר

מעונן חלקית עד בהיר. תשקיף לשבת: מעונן חלקית עד בהיר.

מידות החום הצפויות: ירושלים 17–28, תל־אביב 19–29, חיפה 23–30, רמת־הגולן 16–27, עפולה 22–32, שכם 18–28, אריאל 18–28, נתב"ג 22–32, עזה 24–30, באר־שבע 20–32, מעלה אדומים 21–30, סדום 29–39, אילת 26–40 מעלות.

בכיר מבוקשי החמאס בחברון טאהר קפישה חוסל בידי צה"ל

במהלך הפעולה נפצע באורח קשה אחד מלוחמי הימ"מ • שני בתים וכרם זיתים אשר היוו מסתור ומחסה לקפישה נהרסו על־ידי כוחות צה"ל • הנסיונות לעלות על עקבותיו של קפישה התעכבו בשל מותו של העציר המחבל חריזאת במהלך חקירה במתקני השב"כ

מאת בני שוקרון
סופרנו הצבאי ועיתיים

סיפוק השביעות רצון רבה בקרב גורמי הביטחון התרשמים היהודיים בחייש. טאהר קפישה, מבכירי המבוקשים של החמאס בחברון, מחבל שנחשד ישירות למותם של כמה יהודים, חוסל אתמול למפנות־בוקר במהלך פעולה יזומה של היחידה המיוחדת לוחמה בטרור של משמר הגבול בחברון. את קפישה הסגיר איש החמאס חריזאת, שמת במהלך חקירה במתקני השב"כ.

במהלך הפעולה נפצע באורח קשה אחד מלוחמי הימ"מ. הוא פונה לטיפול בבית החולים הדסה בירושלים.

קפישה נהרג בעת שפתח באש לעבר כוח צה"ל שהגיע לתפסו בבית בו התחבא. בחילופי האש הללו נפצע באמור שוטר משמר הגבול.

הכוח השיב באש. במהלכם של חילופי האש נהרג קפישה. על גופתו נמצאו כלי־נשק, תת־מיקלע מסוג קלצ'ניקוב ואקדח.

קפישה, בן 24 מחברון, היה חבר בחוליית עז אדין אל קאסם, הזרוע הצבאית של החמאס, אשר לה ביוחסים שורה ארוכה של פיגועים רצחניים באיזור חברון, שבמהלכם נהרגו ונפצעו מספר ישראלים. בין הפיגועים מנים גם את רצח מרגלית שוחט ורפאלי יאירי הי"ד במאי '94.

(סוף בעמוד 2)

עירית ירושלים יוצאת למאבק באוריינט האוז

מועצת עירית ירושלים, בשבתה כוועדה מקומית לתיכנון ובניה, הסמיכה אמש בשיב את היועץ המשפטי של עירית ירושלים עו"ד אמנון אלאיאב ואת מחלקת הפיקוח על הבניה בעיריה, לפנות לערכאות משפטיות על מנת להפסיק את פעולות בניין "האוריינט האוז", אם התראות העיריה לשמור בבנין השימוש החריג בבניין לא יועילו.

בעירית ירושלים טוענים, כי השימוש בבניין ה"אוריינט האוז" לצורך פעילותם של מוסדות פלשתינים נוגד את יעוד הבניין על פי תכנית בניין ערים שאושרה בתחילת שנות השמונים. על פי תכנית זו אמור ה"אוריינט האוז" לשמש כבית מלון.

בעיריה מוסיפים, כי היום הפך השימוש בבניין ל"בלתי נסבל" והוא משמש לפעולות אדמיניסטרטיביות השמות ללעג את סמכותה של עירית ירושלים. בין השאר עוסקים ב"אוריינט האוז" באישור תוכניות בניה ובקשות בניה במזרח העיר.

בעקבות החלטת מועצת העיר אמש יגיעו הבוקר או בתחילת השבוע הבא נציגי אגף הפיקוח של עירית ירושלים ל"אוריינט האוז" וימסרו לאנשי המוסד את החלטות מועצת העיר בשבתה כוועדה המקומית לתיכנון ולבניה. אנשי ה"אוריינט האוז" יתבקשו לבוא בתוך שבועיים ולהגיש לוועדה לתכנון ובניה בעירייה בקשה רשמית לשימוש חריג במבנה.

כל יום מיום מסירת ההודעה בו לא יגיעו אנשי ה"אוריינט האוז" ויבקשו את שינוי יעוד המבנה, יעלה לעירייה אלפי שקלים קנס. בעירייה מקווים, כאמור, כי אנשי ה"אוריינט האוז" יבואו ויבקשו שימוש חריג במבנה.

המקורות בעיריית ירושלים ציינו, כי בכך מתחילה למעשה המערכה שנוהל מעתה עיריית ירושלים לסגור את בניין ה"אוריינט האוז" במזרח העיר, כפי שהבטיח לאחרונה ראש העיר אהוד אולמרט.

הדלקת נרות

	כניסה	יציאה
ירושלים	7.11	8.32
תל־אביב	7.29	8.34
חיפה	7.23	8.35
באר־שבע	7.26	8.24
אילת	7.22	8.28

לשחרר אסירים רוצחים

נשים ערביות מפגינות מול משרדי הצלב־האדום בירושלים בעד שיחרור קרוביהם האסירים המחבלים הכלואים בישראל. צילום: איי.אף.פי

ישוחררו מאות מחבלים אסירים

שר־המשטרה משה שחל ייפגש בבוקר עם פייסל חוסייני, ורנין אותו בנושא שיחרור האסירים. בפגישה ישתתפו גם שר המשפטים דוד ליבאי והממונה על המשפטים באוטונומיה פרייח אבו־מידין.

ועדה בין־משרדית בראשותו של ראש הממשלה יצחק רבין, החליטה אתמול על שיחרורם של מאות אסירים פלשתיניים במקביל לחתימת ההסכם על הרחבת האוטונומיה ביו"ש. ועדה זו החליטה כבר, כי מאות אסירים אלה ישוחררו לפני קיום הבחירות הפלשתיניות למועצת האוטונומיה.

בהחלטת השב"כ נקבעו 3 קריטריונים מרכזיים לשחרור האסירים: אסירים שריצו כבר את תקופת מאסרם, אסירים שהתנערו מהטרור וכן אלה שהשב"כ סבור, כי לא ישובו לעסוק בפעילות חבלנית. במקביל, לא נקבעו כללים בעניין ההשתייכות הארגונית של האסירים העתידים להשתחרר. עוד נקבע, כי חלקם ישוחררו מיד לאחר חתימת ההסכם הביניים בין ישראל לפלשתינים, והיינו, כבר בימים הקרובים. היתר ישוחררו לאחר הבחירות.

על פי רוב ההערכות יתקיימו הבחירות לא לפני חודש נובמבר. כלומר, לאסירים אלה נותרו עוד לפחות 4 חודשי מאסר.

אש"ף דחה בקשת ישראל להסגיר לידיה עשרה רוצחים פלשתיניים

בין המבוקשים שישראל ביקשה רשמית – רוצחיהם של גיל רווח ושלמה קאפח הי"ד ורוצחיו של אורי מגידיש הי"ד

מאת יהושע מור יוסף
סופר הצופה

ישראל הגישה לרשות הפלשתינית שש בקשות רשמיות להסגרת עשרה חשודים בפעילות מיזור ואף לא אחת מהן נענתה בחיוב.

הרשות הפלשתינית אף סרבה באופן רשמי להעביר לידי ישראל את רוצחיהם של גיל רווח ושלמה קאפח.

ממצאים אלו נתפרסמו בדו"ח מיוחד של "מבט לשלום", שעות אחרות לאחר שוועדת השרים החליטה לשחרר מאות מחבלים בימים הקרובים. "מבט לשלום", גוף המעקב אחר הסכמי אוסלו, מסתמך על מכתבו של עוזר הדין נועם סולברג, עוזרו של היועץ המשפטי לממשלה. במכתב מפרט סולברג את הבקשות הרשמיות שהגישה ישראל לרש"פ בעניין מחבלים הנמצאים בתחומה.

ישראל ביקשה את הסגרתם של איאד בכתי ויוסף עבד אלעזיז כלוד, החשודים ברצח גיל רווח ושלמה קאפח ברכלה בחודש אוקטובר אשתקד. כאו אוקטובר 94 פנתה

(סוף בעמוד 2)

"האינתיפאדה שבה למלוא עצמתה בשומרון ובבנימין"

אומרים גורמי בטחון בישובים היהודיים ביו"ש לאור הגידול העצום במקרי ידויי האבנים ובקבוקי התבערה בשבוע האחרון

מאת חגי הוברמן
סופר הצופה ועתיים

האינתיפאדה שבה והתעוררה. איזורי שבה השאלה המהלים מקרו אתמול בבורה חריפה כספי שוהה בשבועות האחרונים.

ממקרי הבטחון בישובים באיזורי בנימין והשומרון נרשמו עשרות מקרים של ידויי אבנים.

אבנים, מוטות ברזל ולבנים הושלכו לעבר אוטובוסים וכלי רכב ישראלים בצומת שוויקה, שממפגן לטול כרם.

מתנחלים ביישוב עינב שסמוך לטול כרם, מסרו לסתב עתי"ם, כי לפחות שני רכבים של מתיישבים מהיישוב ניזוקו. לא היו נפגעים.

בקבוק תבערה נזרק שלשום בלילה לעבר רכב ישראלי בכפר בודקין שבנפת טול כרם. לא היו נפגעים ולא נגרם נזק.

בקבוק התבערה התנפץ על הרכב אך לא התלקח. כוחות צה"ל פתחו בסריקות באיזור.

יצויין כי תופעת בקבוקי התבערה אף היא גולמה בשבועות האחרונים, ושבה והתעוררה בשבוע שעבר.

גורמי בטחון ישראליים אומרים, כי בשכם וטולכרם סעדו הרוחות ביוחן שהמתנחלים כבר חשים את יציאת צה"ל בקרוב, סעה סרמאללה סעה בגלל הסיבה הפשוטה: מירובה של ישראל למסור את רמאללה כבר עתה.

אתמול נמשכו גם הפעילות והתהלוכות ברחובי העיר לאות הזדהות עם האסירים הפלשתינים השובתים רעב.

ברמאללה עצרו כוחות הביטחון 19 מפגינים, לאחר שהפגנה בה קראו לשחרור האסירים התפתחה לעימות אלים. אחד המפגינים נפצע קל מרימון הלם. בכיכר מנאריה התאספו כ־200 מפגינים ובהם תלמידי תיכון. קוסרי מג"ב הולו בפיזור המפגינים באמצעות רימוני הלם ולמשך שעה ארוכה נוצר עימות בין ידויי צעירים אבנים לעבר קוסרי מג"ב. הבעירו צמיגים. בתגובה נעצרו 19 מהמפגינים.

שיחות הרמטכ"לים הסתיימו ללא הסכם

סוריה מסרבת להקמת תחנות התרעה בגולן אחרי מסירתו • שיהאבי דחה את כל הצעות שחק לסדרת צעדים בוני אמון כבר בשלב זה

מאת סופר הצופה וסוכנויות הידיעות

"הפערים גדולים מאד, אין שום נושא מיבוי שאני יכול לומר כיום כי הגענו לגביו להסכמה והבנה הכי ממשי מתחילים לעבוד" – כך אמר אמש הרמטכ"ל רב אלוף אמנון שחק, בתום הפגישה המשולשת שהתקיימה בבית הלבן בהשתתפות של נשיא ארה"ב קלינטון.

רמטכ"לי צבאות ישראל וסוריה, סיימו אתמול שלושה ימי שיחות בוושינגטון, בלי שהושג הסכם על הסדרי הביטחון שייכנסו לאחר נסיגת ישראל מרמת הגולן, מסרו מקורות ישראליים.

אחד המקורות, שביקש להישאר בעילום שם, אמר כי סוריה מוכנה להסכים להתרעה מוקדמת מן האוויר, אך כשנשאל על דרישת ישראל לתחנות התרעה על הקרקע, הוא ענה: "הן לא מוצאות חן בעיני הסורים".

המקורות גם הבהירו כי שיהאבי לא הסכים להצעת ישראל לצעדים בוני־אמון מידיים, כגון קו־חירום בין קצינים ישראלים לבין קצינים סורים, והודעות מוקדמות על תמרונים צבאיים.

הם ציינו, כי דמשק רוצה שצעדים אלה יהיו חלק מהסכם שלום כולל, ולא יתקבלו לפניו כפי שישראל מציעה.

הרמטכ"ל הוסיף, כי מה שהוא כן יכול לומר אחרי יומיים של שיחות, שיש צורך הבנה על כך שיש צורך בהמשך הדיאלוג ובהמשך ההסברה של כל צד לצד השני את העמדות שלו. "ואני מניח שזה יהיה המשכו של התהליך" – הוסיף.

לעומת זאת אמרו פקידי מימשל אמריקניים, כי שחק ושיהאבי התקדמו בצורה טובה, וכי המשא ומתן יתחדש בהתאם למתוכנן.

(סוף בעמוד 2)

חוגים בלשכת רה"מ: ההדלפה – חלק מ"מלחמת הגנרלים"

זוילי דורש להחליף את נתניהו בוועדת חוץ וביטחון

מאת שאול שיף סופר "הצופה"

חוגים בלישכת ראש הממשלה אמרו אתמול, כי "מסמך נתניהו" הודלף במסגרת "מלחמת הגנרלים" בצה"ל.

הללו נוקבים אפילו בשם ספציפי וטוענים, כי הייתה זו פעולת תגמול מצידו של המדליף.

ח"כ נתניהו טען, כי פרשת המסמך אינה עניין למשטרה והוא רואה בפעולות סביב התלונה המשטרתית, משום כוונה להסית דעת הקהל מהחומרה של נתוני המסמך.

ח"כ ניסים זוילי, חבר ועדת החוץ והביטחון של הכנסת פנה אתמול ליו"ר הוועדה ח"כ אורי אור, בדרישה לפנות לסיעת הליכוד ולתבוע ממנה להחליף לאלתר את ח"כ בנימין נתניהו מחברות בוועדה.

יו"ר צומת ח"כ רפאל איתן ציין, כי להדלפה שני צדדים – חיובי ושלילי. "הצד החיובי הוא שהממשלה אינה יכולה להסתיר מהעם בכל צורה ודרך את האמת בפניו הוא עומד, ועל כן החשיפה פקחה את עיני הציבור. והצד השלילי – "שיש הדלפות מן הצבא וזה חמור ביותר. אולם במקרה זה – מיותר להדגיש – החשיבות של החשיפה עולה על חשיבות ההדלפה".

המר: נתניהו פעל נכון כשחשף את המסמך הצבאי

נתניהו: כדאי שרבין יירד מהעץ – אך לא מהגולן

יו"ר המפד"ל, ח"כ זבולון המר, אומר כי מוב תובן פעל יו"ר הליכוד, בנימין נתניהו, כאשר הביא לידיעת הציבור את העובדות, המשמעות – ההתנגדות לשלטנים – שהממשלה מתנקשת ומתחלקת בכל מאודה להסתיר מעיניו ממעמקים של גחות פוליטית המקצועית מאלתונית.

"ח"כ נתניהו לא חשף, חלילה, סודות מדינה כמוסים. הוא בסך הכל גילה עוד חוליה בשרשרת של שקרים ואחיזת־עיניים על שביל הטשטוש ומעשי התרמית המדינית של הממשלה".

לדברי ח"כ זבולון המר, בזעקתם ובתלונתם – מעמידים רבין ופרס פני "קוזק הנגזל".

יו"ר הליכוד ח"כ בנימין נתניהו התייחס אתמול להאשמות הקשות של ראש הממשלה ושר החוץ כאשר ל"מסמך שסאנבר" שפירסם ועל הבדיקות שנערכות במערכת הביטחון אחר מקורו של המסמך, ואמר, כי הוא מציע לרבין "לרדת מהעץ אך לא מהגולן".

בהופיעו בפני חברי חוג פעילי של הליכוד במצודת זאב בתל אביב אמר נתניהו, כי הוא מופתע מתגובתו של רבין: "מה, ראש הממשלה לא יודע על מיסמך שמונח בתיק המשלחת שלו שיצאה לוושינגטון?". נתניהו הוסיף, כי אם אכן יש לרבין ופרס בעיה עם המסמך – שיכחישו אותו עיניית פרט פרט. "כשחשפתי שיש מיסמך כזה, הם קודם כל שיקרו, כדרכם בקודש, כמו במיסמך אוסלו. אחר כך, מיסמך ירושלים הם אמרו, 'אין דבר כזה'. כשאמרתי שיש תוכנית למסור את הגולן בשלבים הם אמרו 'שקר, בלוף', אך ולפני חודש רבין הודה בזה". הנה "פה הם נתפסו שוב לשקר, נכנסו לפאניקה ולהיסטריה והכחישו את הדברים. קודם כל אמרו 'אין מיסמך', עכשיו הם מקימים ועדת חקירה כדי לברר איך המיסמך הגיע אלי".

נתניהו ציין, כי עתה, כשקיים המיסמך ורבין ופרס מאשרים שקיים מיסמך כזה "הם מנסים למזער אותו וטוענים שזה מיסמך אחד מיני רבים. אך זה לא כך, זהו המיסמך המרכזי שיצא בתיק המשלחת לוושינגטון. הסורים כבר יודעים כזה וכה שהם מנסים לעשות זה שהעם בישראל לא ידע – זו המטרה שלהם".

ח"כ הרב לוי: המפד"ל עשויה לתמוך בלוי לראשות־ממשלה

אם נתניהו לא יורה לתאם איתה הצבעות בנושאים דתיים

מאת שאול שיף סופר הצופה

ח"כ הרב יצחק לוי מהחתימנגנים בוועדות הכנסת, ומשנבו של הנסנת, הבהיר השבוע, כי יתבעו בתוקף את הבעיבת המפד"ל בחיב יהיה לוי לכהונת ראשות הממשלה, אם יו"ר הליכוד, ח"כ בנימין נתניהו לא יורה לנציגי הליכוד תיאום עם המפד"ל בכל הקשור לחוקי יסוד.

הדבר היה במהלך פגישה אקראית בין ח"כ הרב לוי לבין ציפי של נתניהו, בן ארצי. בן ארצי התעניין באמינות הפרסומים לפיהם שוקל ראש המפד"ל, ח"כ זבולון המר "להריץ" לכהונת ראש הממשלה. ח"כ הרב לוי הביע הערכתו כי ח"כ המר ידחה את הפניות אליו בעניין זה.

יחד עם זאת הוסיף, כי עם כל תמיכתו בח"כ נתניהו ורצונו לראות אותו מצליח בעימות עם יצחק רבין, לא יוכל לשבת בשיוויון־נפש כאשר הליכוד נותן יד לפגיעה קשה בשאלות יסוד שבתפיסת הציונות הדתית. בקשר לזה אמר, כי יעמוד בראש המסע למען דוד לוי אם נתניהו לא יקפיד מרות על הליכוד לפעול בתיאום עם המפד"ל בנושאים הנ"ל.

ח"כ הרב לוי הזכיר, כי ראשי מפלגת העבודה ויתרו ויתורים מפליגים לש"ס בנושאי דת וחוקה דתית, מתוך הכרה בצרכים שלה כלפי ציבור בוחריה.

תפילות בסגנון רפורמי – בבתי־כנסת של הסוכנות

מאת כתבנו בירושלים

בבית כנסת שהוקם בבניין הסוכנות, על ידי יהיו חברי הנאספים מבולי קולק, למשל הדורן, ובכל המתקנים של הסוכנות – "תנהגה יכלו פתוי התפילות היהודיה", והיינה, גם תפילות בנוסח הרפורמי המשמרי – החלטה זו נתקבלה אתמול בעצרת הסוכנות היהודית, בהצבעה, ברוב קולות, בהתנגדות נציגי המזרחי והפועל המזרחי.

ההחלטה גם קבעה שהסוכנות היהודית ידוע ותכיר באירגון התנועה הפלורליסטי.

אריה הנדלר בשם סיעת המזרחי והפועל המזרחי הציג נוסח אחר של ההחלטה, לפיו את נושא הפלורליזם בסוכנות ולכתוב "תפילות לכל היהודים", בבקשה כל סוגי התפילות היהודיות", אך בהצבעה נפלה הצעתו ברוב של 73 קולות נגד 29.

בית הכנסת בבניין הסוכנות עומד להיפתח ביום ראשון. ספר התורה שבו הובא מסוריה על ידי הרב אברהם חמרה.

בעיית "הפלורליזם" עלתה לסדר היום גם בהחלטות על "המשכיות יהודית". בהחלטה שנתקבלה נאמר: "האיגל הסוכנות היהודית מכיר בכך שפלורליזם ביהדות הינו יסוד בחיזוק הזהות היהודית וההמשכיות היהודית בישראל ובתפוצות, לפיכך החלטה כי העצרת קוראת לסוכנות היהודית להמשיך במאמציה להכנסת פלורליזם בכל מסגרות החינוך שלה ולעודד פלורליזם בתכניות החינוכיות של הרשות המשותפת לחינוך יהודי ציוני.

בהחלטה המקודית נכללה קריאה להנהיג פלורליזם גם בחינוך בישראל. אבל לאחר התנגדות של נציגי המזרחי, הוצא סעיף זה מנוסח ההחלטה והיא מכוונת רק לחינוך בגולה.

סודאן: מצרים מרכזת כוחות בגבולה

חארטום (עתי"ם־רויטר ואיי.אף.פי) – סודאן הודיעה אתמול כי מצרים הגבירה את נוכחותה הצבאית באיזור הגבול בין שתי המדינות, וציינה כי נקטה אמצעי הגנה נגד תוקפה אפשרית.

מייג'ור ג'נרל מוחמד עבדאללה עווידה, ראש הוועדה הפרלמנטרית לביטחון ולהגנה בסודאן הודיע בפרלמנט כי חיילים מצריים ביצעו תמרונים בלתי שגרתיים במשולש הגבול המערבי של חאלאאיב.

סודאן ומצרים טוענות לבעלות על איזור זה, והוא היה מקור למתיחות בין שתי המדינות מאז שנות החמישים.

סוכנות הידיעות הסודאנית הרשמית סונ"א ציטטה את עווידה, שאמר בפרלמנט כי הצבא המצרי בחאלאאיב כולל עתה גם יחידת חיל רגלים ממונעת, יחידה מוטסת ויחידת משמר הגבול.

אסטרונאוטים אמריקניים וקוסמונאוטים רוסיים נפגשו בחלל

קייפ קנוורל (עתי"ם־רויטר, איי.אף.פי ויו.פי.איי.) האסטרונאוטים האמריקניים והקוסמונאוטים הרוסיים נפגשו אתמול בחלל, לאחר שהמעבורת "אטלאנטיס" עגנה ליד תחנת החלל "מיר".

ולאחר ג'יזוב מ"מיר" והצוות "זוהר" ביבשת מ"אטלאנטיס" פתחו את הפתחים בין שני כלי הרכב וצוותי המעבורת והתחנה החלו בידם אלה את אלה שעתיים בלבד לאחר התחברות המעבורת לתחנה.

הרוסים והאמריקנים לחצו ידיים, התחבקו והחליפו ביניהם מתנות, ועם מהרה הציבו מצלמות תעמוד לעריכת טקס כריכה רשמי.

קריאות הידד נשמעו במרכז החלל היוסטון בקליבלנד, בעת התחברות "אטלאנטיס" ל"מיר".

במלאת שנתיים לפטירת
מורנו ורבנו וראש משפחתנו
הרב יחזקאל דאום זצ"ל
נקיים אזכרה
ביום רביעי ד' תמוז התשנ"ה (5.7)

18.30 עליה לקבר בבית הקברות בהספין
19.15 מנחה בבית הכנסת ברמת מגשימים
19.30 שיעור – הרב איתן אייזמן שליט"א
20.15 ערבית

המשפחה
ובית רמת מגשימים

עשה לך רב
בישוב "שערי־תקוה"

לציבור הדתי, בישוב הקהילתי המעורב "שערי תקוה" שבשומרון – דרוש רב, שיתמרר במקום ויעשה לשיפור ולחיזוק חיי הקהילה בו, ברוח הציונות הדתית לאומית. תנתן עדיפות לבעל משפחה.

הישוב, הדינמי והמתפתח, ממוקם על כביש חוצה שומרון, ליד אלקנה, ומונה כ־500 משפחות (כ־200 מהן, דתיות).

מועמדים, המוכנים להיענות לאתגר, יפנו אל:
הועדה לבחירת רב ע"י מרדכי לוי
ת.ד. 32 ד.נ. אפרים
טלפון 03-9362715 מיקוד 44810

חבר המועצות הדתיות בישראל

למכובדנו הנעלה
איש החזון והעשייה
ר' דב דומברוביץ
ורעייתו טובה
מזל טוב בעת היכנס בנכם
יעקב מנחם נ"י
לעול המצוות
יה"ר שתזכו לגדלו בדרך ישראל סבא לתפארת המשפחה
ההנהלה והעובדים

לחברת יבוא
דרוש
בחור/ה צעיר/ה
לעבודה במשרה מלאה
טל' 03-5164501

הודעה בת"א
טלפוניסטית
+ ידע בהקלדה
לעבודה לג' ימים בשבוע
בא לפנות לת.ד. 18171 ת"א

ברכות
למכללת "אורות ישראל"
לתואר B.Ed.

ראה עמוד 2

של הצפה

נחשפה תרמית של ממשלת רבין

ה מסמך הסודי שהוצג בכנסת על־ידי ראש הליכוד ח"כ בנימין נתניהו חשף את "מדיניות התרמית" של הממשלה שבאה להסתיר מעיני הציבור את הוויתורים המפליגים שהיא עושה כדי להגיע להסכם עם סוריה. מהמסמך נמצאנו למדים כי ממשלת רבין הינחתה את הרמטכ"ל רב־אלוף אמנון ליפקין שחק לוותר על צורכי ביטחון חיוניים ביותר כדי לקדם את השיחות עם הסורים. מכלל הדברים עולה בין היתר כי מדובר בנסיגה ישראלית מלאה מרמת הגולן, ויתור על הדרישה הישראלית לקבוע אזורים מפורזים גם בתוך סוריה כדי למנוע התקפת פתע על ישראל, לרבות על נקודות תצפית ישראליות ברמת־הגולן אשר יאפשרו למודיעין הישראלי לעקוב מקרוב אחרי הנעשה מעברו השני של הגבול.

ראש הממשלה יצחק רבין ושר החוץ שלו שמעון פרס ניסו להכחיש את עצם קיומו של "המסמך". הם אף האשימו את ח"כ נתניהו בהפצת שקרים וכזב. אולם לבסוף נאלצו להודות כי אכן קיים מסמך, אם כי הוסיפו לטעון שהם לא ראו אותו וכי מדובר באחד המסמכים, מתוך רבים שמכינים בצה"ל. לא זו בלבד הם גם האשימו את ראש הליכוד בהפצת "מסמך" שנגנב מצה"ל ופרסומו ברבים נוגד את האינטרסים הבטחוניים של המדינה.

בלא להיכנס לבירור כיצד הגיע המסמך לידיו של ח"כ נתניהו יש לקבוע כי טוב שמסמך זה נתגלה וגם הוצג בפני הכנסת בטרם ישראל תחתום על הסכם הכניעה עם סוריה.

אין אנו יודעים, אם חשיפת המסמך תביא את הממשלה ל"הרהור שני" כדי להימנע מוויתורים מפליגים על האינטרסים הביטחוניים של המדינה. אולם גם אם זה לא יקרה, דבר אחד ברור כי לא תוכל עוד לרמות את הציבור בהכרזותיה כאילו היא דואגת לצרכים הביטחוניים של מדינת ישראל.

לפנינו מסמך המעורר דאגה עמוקה בלב העם היהודי ואף מערער את אימונו בממשלת ישראל.

הממשלה נחשפה בקלונה. לא יעמדו לה עוד ההסברים המתוחכמים, גם לא "היצירתיות" של שר החוץ שמעון פרס הגורמת נזקים חמורים לישראל בכל הקשור בבטחונה ובשלום אזרחיה.

ממשלה כזאת, חייבת ללכת וככל שתקדים לעשות זאת ייטב לעם ישראל ולמדינת ישראל.

נלמד מהקונגרס האמריקאי

ב טקס מרשים שנערך שלשום בקונגרס של ארה"ב בוואשינגטון הוענקה "מדליית זהב" לזכרו של האדמו"ר מלובביץ' רבי מנחם מנדל שניאורסון זצ"ל שבימים אלה מלאה שנה לפטירתו.

"מדליית הזהב" היא אות ההצטיינות הגבוה ביותר המוענק על־ידי נשיא ארה"ב לאנשי סגולה שרשמו הישגים בתחום פעילותם לטובת ארה"ב ולאנושות כולה.

הטקס בבית הלבן הצטיין בייחודיותו והוא כלל בין היתר בפתיחתו תפילה שנשא הרב הראשי לישראל הגאון הרב ישראל מאיר לאו.

דומה שעלינו ללמוד מארה"ב כיצד להתייחס לגדולי תורה ולנהוג כבוד לדת וזאת למרות שבמדינה זו קיימת הפרדת הדת מהמדינה.

בהקשר זה ראוי להזכיר כי ישיבות הקונגרס של ארה"ב נפתחות בתפילה דתית, כאשר נציגי הדתות השונות, לרבות רבנים, מוזמנים מדי פעם בפעם לשאת תפילה למרומים בפתח הישיבות של הקונגרס.

לצערנו, מדינת ישראל לא רק שאינה לומדת מארה"ב שהיא הגדולה מהדמוקרטיות בעולם אלא לעתים קרובות גם מתעלמת ממורשת היהדות ופוגעת בערכי יסוד של היהדות.

לא נותר אלא לקוות שבעקבות הטקס המרשים שנערך על גבעת הקפיטול בוואשינגטון גם מנהיגי ישראל יבחנו מחדש את יחסם לגדולי ישראל ולמורשת היהדות. זה חיוני לעם ישראל ולמדינת ישראל שמורשת בת אלפי שנים מלווה אותם עד היום הזה.

ערביי ישראל לימין המחבלים

ר אשי הרשויות המקומיות הערביות בישראל הודיעו כי בדעתן לקיים, ביום שני הקרוב, שביתת רעב מתוך הזדהות עם מאבקם של הפלשתינאים לשחרור האסירים הביטחוניים הכלואים בבתי כלא בישראל. הם רואים את עצמם שותפים למאבק של הפלשתינאים ומזדהים ללא סייג עם דרישותיהם של ארגוני המחבלים להביא לשחרורם המיידי של האסירים הפלשתינאיים.

דומה שזו הפעם הראשונה שראשי הרשויות המקומיות של ערביי ישראל מזדהים בגלוי עם מאבקם של המחבלים, תוך התעלמות מהעובדה שהם אזרחי ישראל ומחובתם לכבד את חוקי המדינה ואת ההחלטות של המערכת השיפוטית שלה.

ייתכן שהשביתה תבוטל אחרי שהממשלה הודיעה אתמול כי בדעתה לשחרר אלפי אסירים בטחוניים עם חתימת ההסכם ליישומו של השלב השני המוכתב על־פי הסכם אוסלו. אולם גם אם תבוטל השביתה אין להתעלם מהחומרה שבהכרזת השביתה על־ידי ראשי הרשויות הערביות. מדובר, בצעד הפגנתי שריח אנטי ישראלי נודף ממנו.

חובה להזהיר את ראשי הרשויות הערביות המקומיות ולהבהיר להם כי ישראל לא תוכל לעבור לסדר היום על הזדהותם עם אש"ף ומאאוותיהם בכל הקשור באסירים פלשתינאיים שפגעו בבטחונה של המדינה.

גם מי שטוען כי יש להבין את ערביי ישראל הרואים את עצמם קשורים עם בני משפחותיהם מעבר לגבול אין בכך כדי להתיר להם לנקוט צעדים שיש בהם משום הפרה של החובות והאורחיים המוטלים עליהם.

"המאפיה הרוסית" חודרת לישראל

כ מפכ"ל המשטרה רב־ניצב אסף חפץ שחזר זה עתה מביקור ברוסיה ושאר המדינות של חבר העמים החדש אמר כי "המאפיה הרוסית" מבקשת בין היתר לחדור גם לכנסת.

הדברים הללו מעוררים דאגה עמוקה בלב הציבור במיוחד אחרי שבשנה האחרונה נחשפו פרטים רבים על פעילותה של "המאפיה" בישראל הכוללת בין היתר מעשה שוד ורצח תוך נסיונות בלתי פוסקים לחדור אל נוף החיים של המדינה בכל התחומים, בכלכלה, בתעשייה וגם בפיננסים.

ראוי להזכיר, בין היתר, את הרצח המתועב שבוצע על־ידי "המאפיה הרוסית" באחד הבתים ברמת אביב בתל־אביב. הם רצחו בדם קר אשה זקנה ואת נכדה. הם לא הסתפקו בכך אלא גם כרתו את ראשיהם של השניים ואלה לא נמצאו עד כה.

"המאפיה הרוסית" מטילה את אימתה לא רק על העולים מרוסיה שהגיעו לארץ אלא גם על רבים מקרב תושבי המדינה ובעיקר אלה הקשורים בעולם המסחר והפיננסים.

לא קל להתגבר על פעילותה של "המאפיה", אבל ככל שיקדימו לטפל בתופעה זו כן יקל על המשטרה בפעילותה וגם הצלחתה בטוחה יותר.

עד כה ידענו ש"המאפיה" מעוניינת לחדור לתוך עולם הכספים והתעשייה הישראלית, כעת מתברר מפי עדותו של מפכ"ל המשטרה כי ל"מאפיה הרוסית" עניין רב לחדור גם אל ...ת הנבחרים הישראלי.

...ובן שזה צריך להדליק "נורות אדומות" אצל כוחות הביטחון ...שרה כדי למנוע את הרחבת פעולותיה של "המאפיה ..." גם בתוך קריית הממשלה בירושלים.

...עקות היא ומייד, כדי לשים מחסום אשר מצד אחד יימנע ...יספות של "המאפיה" לישראל ומצד אחר אף יסייע בידי ...טחון כדי לעצור את פעילויה אשר כבר הצליחו ...דינת ישראל.

...י ב"מאפיה" עד תומה.

דרעי: תוך שלושה שבועות יחליט הרב יוסף אם ש"ס תיכנס לממשלה

ח"כ אריה דרעי אמר אתמול כי בתוך שלושה שבועות יחליט הרב עובדיה יוסף אם תצטרף ש"ס לממשלה אם לאו, והוסיף "כאומן אישי, אני מתנגד להצטרפותנו לממשלה".

דרעי דיבר בפני חברי חוג הכפר הירוק בסניף מפלגת העבודה בתל אביב.

אשר לדעתו של הרב עובדיה יוסף בעניין משאל העם לנסיגה מרמת הגולן, אמר דרעי, כי עדיין לא נפלה ההכרעה אולם הוסיף: "אין לי ספק שכאשר יגיע נושא משאל העם ותהיה תוכניה שלימה ויהיה הסוד על כל מרכיביו – הרב יביע דעתו בעניין".

דרעי העריך, כי אם המשאל יהיה בערך כיום, הוא יהיה זוכה להתנגדות של מרבית העם. לדבריו, כניסתה של ש"ס היום לממשלה כמוה כתמיכה במהלכי הממשלה, או "אין טעם להיכנס היום, לגמגם ולצאת אחרי חודשים".

דרעי: ש"ס תתמוך בדוד לוי לראשות־הממשלה; בניזרי: יהיה מועמד מטעם החרדים

מנהיג ש"ס אריה דרעי העריך אתמול, בהופיעו בפני חברי חוג הכפר הירוק בסניף מפלגת העבודה בתל אביב, כי אם יהיו מספר מתמודדים לראשות הממשלה נוסף לרבין ונתניהו, הבן דוד לוי – תתמוך ש"ס בח"כ דוד לוי לראשות הממשלה.

"הוא אדם מסורתי, ספרדי שומר שבת ובעל רשת מתנות", ציין יו"ר ש"ס.

לעומתו אמר אתמול ח"כ שלמה בניזרי, יו"ר סיעת ש"ס ליומן הערב של גלי צה"ל, בתשובה לשאלה במי תתמוך ש"ס במועמד לראשות הממשלה, כי בקרב החוגים החרדים כבר החלו לדבר על מועמד משלהם לראשות הממשלה, וזאת למרות ש"לוי הוא הרע במיעוטו".

במדינת ישראל יש 38% דתיים, טען, וממילא אין מועמד חילוני שניתן לראותו כמתאים לכולם, במיוחד לאור הפילוג במגזר החילוני.

אשר לפירסומים על תיחוך בין ש"ס לדוד לוי כינה זאת דרעי, "ברווז עיתונאי" ואין בעניין זה כל אמת.

ח"כ חגי מרום יו"ר חוג הכפר הירוק סיפר במיפגש, כי בשבוע שעבר פנה אליו ח"כ דוד לוי וביקש ממנו טפסים להחתמת התומכים כדי להתחיל בקמפיין שלו לקראת ההתמודדות שלו לראשות הממשלה. דרעי הגיב בביטוי הערכה, שלוי עדיין לא אמר את המילה האחרונה והוא בכל זאת לא יתמודד מחוץ לליכוד.

הרמטכ"לים

(המשך מעמוד ראשון)

שחק ושהאבי נפגשו בפורום מקצועי כדי לדון על הסדרי הביטחון ברמת הגולן, אם וכאשר ישראל וסוריה יסכימו על מידת עומק הנסיגה הישראלית מהרמה.

מקורות ישראליים בוושינגטון אמרו, כי הושג הסכם עקרוני שיהיה צורך במערכות להתרעה מוקדמת, באזורים מפורזים ובאזורים בהם תהיה התפרסות מוגבלת, אך לא הוחלט על פרטים מסויימים.

למרות אי־ההסכמה אמר שחק לכתבים בוושינגטון, כי הוא מצא ששהאבי הינו אדם רציני, קצין מקצועי המביע את דעותיו, "במבאות" אדם שלדעתי, נוכל איתו להמשיך בדרישה".

שגריר ישראל בארה"ב איתמר רבינוביץ אמר באותו מעמד, כי הנשיא קלינטון היוזה בפגישה המשותפת בבית הלבן את שני הצעדים הבאים, שעדיין לא מכמו על ידי מקבלי ההחלטות באיזור אולם סומנו על ידי נשיא ארה"ב: האחד – יציאה של צוות השלום לאיזור בעוד כשבוע ימים, והשני – מיפגש של שתי משלחות מעורבות של דיפלומטים ואנשי צבא, אשר ימשיכו בעבודה המשותפת בחלק השני של חודש יולי.

שר החוץ האמריקאי וורן כריסטופר, שנכח בחלק מהדיונים, אמר: "ברור כי עדיין נותרה עבודה רבה, אך עם זאת, ברור שהדיונים מהווים צעד חשוב מאוד בכיוון הנכון".

כריסטופר אמר לכתבים כי השיחות התרכזו באיזורים המפורזים לאורך קו הפרדה עתידי, מערכות להתרעה מוקדמת מפני התקפה אפשרית, וצעדים בוני־אמון.

הוא ציין, כי השיחות עליהן כבר הוסכם, יימשכו בעת שהשליח האמריקאי דניס רוס יבקר במזרח התיכון בעוד כשבוע, והשיחות בין המומחים יתחדשו בוושינגטון בסוף יולי.

אש"ף דחה

(סוף מעמוד ראשון)

ישראל מספר פעמים בבקשה להעביר לידיה את שני החשודים ברצח אולם היא נענתה בשלילה. תחקיר שערך מכט לשלום מלמד כי המחבל מוחזק בידי שירות המודיעין הצבאי הפלשתיני בפיקודו של מוסא ערפאת, כדי להגן על חייו. הוא לא נחקר ואין כוונה להעמידו לדין.

הסירוב השני של הרש"פ נוגע לבקשה להעביר לידי ישראל את רג'אח חליל אבו סיתה ובן דודו עמרו עבדאללה, החשודים ברצח אורי מגידיש במרץ 93. הגנרל זיאד אלאטרש הבהיר בשם הרש"פ כי הם לא יוסגרו. מאז התברר כי הם משרתים במודיעין הפלשתיני תחת פיקודו של מוסא אל היגרי. בימים אלה בודקת המערכת המשפטית בישראל את החשד כי בני הדודים לבית סיתה, היו מעורבים בהתקפות מזויינות על חיילים בחודש מאי 94 ובחודש פברואר 94.

מלבד מקרים אלה, לא נענתה ישראל בבקשה להעביר לידיה שלושה שוטרים פלשתיניים, שהונצחו בצילומי וידיאו כשהם יורים למוות בשוטר מג"ב דאוד אסיאס, במהלך המהומות שהיו במחסום ארז ביולי אשתקד. ישראל ביקשה גם את העברתם של ראאד אבו ליברה החשוד ברצח גמליה איבגוב באשדוד לפני כשנה, בן חמדי אבו שקפה שניסה לרצוח את שאול חדד ברמלה בינואר 94 וחשוד נוסף שניסה לרצוח את שמעון דהוה. הרש"פ כלל לא השיבה על בקשות ישראל.

בנוסף לכל אלה פועלת ישראל בימים אלה להעביר לידיה עוד שבעה חשודים הקשורים במעשי רצח ובנסיונות לרצח יהודים. על רקע החלטת השרים מאתמול נראה כי קלושים הסיכויים שאש"ף יענה לבקשותינו. ארגון "בצדק" פנה אתמול לוועדת השרים בדרישה שתפרסם את הקריטריונים המלאים על פיהם הוחלט לשחרר את מאות המחבלים. "בצדק" מאיים כי אם לא תענה תביעתו יעתור לבג"ץ.

פיס חוק

להלן המספרים והפרסים שעלו בגורל:

- בסך 1,000,000 ש"ח זכה כרטיס מספר 026742.
- במכונית זכה כרטיס 163524.
- בסך 5000 ש"ח זכו כרטיסים מספר: 406565, 365501, 893758, 104592, 288228, 525131, 223054, 458135.
- בסך 1000 ש"ח זכו כל הכרטיסים המסתיימים ב־5 הספרות: 93724, 68392, 64863, 41106, 27820, 15090, 40364, 95645, 29197, 88379, 64368, 26027, 94652, 79745, 66398, 97545, 01662, 68550, 68935.
- בסך 100 ש"ח זכו כל הכרטיסים המסתיימים ב־3 הספרות: 097, 174, 525, 528, 194.
- בסך 24 ש"ח זכו כל הכרטיסים המסתיימים ב־2 הספרות: 74, 35, 25, 82, 27.
- בסך 8 ש"ח זכו כל הכרטיסים המסתיימים בספרות 4 ו־6.

פיס צ'אנס

ההגרלה מיום 29.6.95

♠	♥	♦	♣
7	10	J	J

במפגן אוירי חגיגי צויין חיל־האויר 47 שנים להקמתו

מאת דני שלום סופר "הצופה"

חיל־האויר ציין אתמול מלאת לו 47 שנים במפגן חגיגי ובטקס סיום מחזור נוסף של קורס הטיס.

את הטקס כיבדו בנוכחותם ראש הממשלה יצחק רבין, סגן הרמטכ"ל האלוף מתן וילנאי ומפקד חיל האויר האלוף הרצל בודינגר. הדוברים ציינו כי הכוח החזק של חיל האויר הוא הערובה לכל הסכם הנעשה עם מדינות ערב ויהיה צורך לשמור על עוצמה זו של החיל גם בימי שלום. מפקד חיל האויר ציין כי בימים אלה בונה חיל האויר את יכולתו עפ"י תוהישים ודרישים המתפתחים בזירה.

במפגן האוירי השנה השתתפו לראשונה מטוסי בלקהוק ינשוף בשמם בחיל האויר וכן מטוסי הקישור החדשים סרניקוד (משוש בחיל האויר) כמו כן השתתפו בחלק האוירי מטוסי הקרב של חיל האויר האף־15 הרעמנועי והאף־16 המהווה את חוט השדרה של החיל מטוסי סאגנטום וסקיהוקס.

מעיך התעופה הציג תידלוק באוויר של שלושה מטוסי סאגנטום הצראת הנקה של מטוס הרקולס ושני מטוסי הערבה לתעופת סאוקטית. לבד מאלה הציגו מטוסי תעופת סער והטוסקי קרב. קהל של אלפים רבים בני משפחות הבוגרים ואנשי חיל האויר צפו במפגן האוירי הקרקעי.

בכיר מבוקש

(סוף מעמוד ראשון)

...צת שורת פריגל הי"ד ופציעת שני תושבים נוספים ביולי 94' והניסיון לחטוף את תושב אלון שבות באוגוסט 94'.

כמו כן היה מעורב קפישה ברצח יהודה פרטש ותתם הוס הי"ד בפיגוע בצומת הכוכית ב־19 במרס 95.

קפישה נהג לאחר יותר משנה בה היה, כאמור, ממבוקשי החמאס המסוכנים בחברון. קדמו לחיסולו, חיסולם של ג'יאחר עלמה, עיל פאלה וטאריק גנגה ב־16 באפריל והריגתו של האמר ידמור ב־2 ביוני 1995.

שני בתים וכרם זיתים, אשר היו מסתור ומחסה לקפישה, נהרסו על־ידי כוחות צה"ל, וזאת לאחר שהוצאו מהם תושביהם.

מיד לאחר הקרב ובמהלכו הוטל על חברון עוצר, וכוחות צה"ל סרקו את האיזור במשך שעות רבות על מנת למצוא מבוקשים נוספים העשויים להסתתר בסביבה.

סופרנו מציין, כי קדמה לפעולה המוצלחת של אתמול עבודה מודיעינית מאומצת של השב"כ. הנסיונות לעלות על עקבותיו של קפישה התעכבו במידה מסויימת בשל מותו של העציר חריזאת במהלך חקירה במתקני השב"כ. חריזאת היה מפעילו הישיר של קפישה, וחקירתו היתה חשובה ביותר כדי להביא לחשיפתו של האחרון.

גורמים בצה"ל העריכו אתמול, כי בשטח נותרו כ־5 מבוקשים מסוכנים המשתייכים לשתי חוליות שפעילות באיזור.

השיחות בנושא העברת הסמכויות – במבוי סתום

קהיר (עתים־איי.אף.פי.) – משלחות ישראל ואש"ף נכשלו אתמול בנסיונן להגיע להסכם בנושא העברת הסמכויות והאחריות לפלשתינאים בגדה, לאחר שקבעו לעצמם כי תאריך יעד לדבר יהיה ה־1 ביולי.

"לא הצלחנו לסכם שום נושא, ולא הגענו לאף הסכם", אמר לעיתונאים ראש המשלחת הפלשתינית, ג'אמיל אל טאריפי, עם תום סבב המשא ומתן בין שלושת הימים שהתקיימו בקהיר.

"ברור כי הצד הישראלי לא היה נחוש בדעתו להגיע להסכם או לכבד את התאריך היעד של ה־1 ביולי", הוסיף.

הוא הרגיש כי ישראל ואש"ף ישובו לקיים מגעים ביום שישי.

עמיתו הישראלי האלוף אורן שחור, אמר כי מבחינתו סבב השיחות היה "מוצלח", והוסיף כי "ניפגש ביום שלישי הבא בקהיר".

לדברי שחור, שני הצדדים לא הגיעו לאחדות דעים בעיקר משום "שיש הרבה נקודות סבוכות לדון בהן".

ברכות למכללת "אורות ישראל" לרגל קבלת ההכרה כמוסד אקדמי להענקת התואר B.E.d

למכללת "אורות ישראל" אלקנה

ולעומד בראשה הרב יהודה פליקס
ראש המכללה ומייסדה

איחולים
לרגל ההכרה להענקת תואר B.E.d

חברי הצוות המינהלי
מכללת "אורות ישראל"

למכללת "אורות ישראל" אלקנה

ברכות

פרופ' יוסף ישורון   הרב יהודה פליקס

לרגל קבלת ההכרה כמוסד אקדמי
להענקת תואר B.E.d
במסלולים: על־יסודי
חינוך מיוחד

חברי הסגל האקדמי
מכללת "אורות ישראל"

למכללת "אורות ישראל" אלקנה

ולעומד בראשה הרב יהודה פליקס

בתודה ובהוקרה
על ההכרה להענקת
תואר B.E.d

אגודת הסטודנטים

למכללת "אורות ישראל" אלקנה

איחולים מקרב לב
לרגל ההכרה להענקת
תואר B.E.d

"לכו מחיל אל חיל"

הצוות החינוכי
מכללת "אורות ישראל"

למכללת "אורות ישראל" אלקנה

שאו ברכה
הרב יהודה פליקס
וכל העושים במלאכה

עם קבלת ההכרה
להענקת תואר B.E.d

"הקטן יהיה לאלף והצעיר לגוי עצום"

חוג הידידים בתפוצות

למכללת "אורות ישראל" אלקנה

איחולים
לרגל קבלת ההכרה כמוסד אקדמי
להענקת תואר B.E.d

"והיה ראשיתך מצער ואחריתך ישגה מאד"

חוג הידידים בתפוצות

صورة عن الأصل

הצופה

★ ★ ★ ★ ★ מוסף של שבת

בין חלום למציאות

מאת משה אישון

פגישת הרמטכ"לים, שחק־שיהאבי בוואשינגטון, תחת עינם הפקוחה של שר החוץ, וורן כריסטופר, וראש צוות השלום, דניס רוס, אינה מבשרת שינויים מפליגים בעמדתם של הסורים כדי להתקדם בדרך לשלום. הרמטכ"ל הסורי, הגנרל שיהאבי, בנאום הפתיחה שלו למעשה החזיר את הגלגל לנקודה ההתחלתית מלפני שנתיים־שלוש, עם כינוסה של ועידת מדריד. הוא חזר על הדרישה הסורית לנסיגה ישראלית מלאה מרמת הגולן עד לגבול שהיה קיים בראשית יוני 1967, ערב מלחמת ששת הימים. בלא נסיגה ישראלית מלאה, עד הסנטימטר האחרון, לא ייכון השלום – אמר. הדברים הללו – נאמר בדיווחים מוואשינגטון – השרו אווירה כבדה על המשתתפים במפגש זה, אם כי בהמשך פגה המתיחות והשיחות נמשכו, כביכול, על "מי מנוחות". אולם אין ללמוד מזה כי שיהאבי יסוג לאחור מהעמדה אותה הציג בפתח המפגש עם הרמטכ"ל הישראלי, רב־אלוף אמנון ליפקין־שחק. לא חל שינוי בעמדה הסורית, כפי שזו הוצגה גם לפני כחצי שנה בשיחות הגנרל שיהאבי עם הרמטכ"ל רב־אלוף אהוד ברק.

אין ספק שהדיונים על סדרי הביטחון קשורים הדוק מאוד עם מפת הגבולות. לא ניתן להפריד בין השניים. במלים אחרות, כל עוד ישראל לא תתחייב לסגת לגבולות 1967, לא נראה באופק כי יגיעו לפריצת דרך בשיחות עם הסורים.

הרמטכ"ל, רב־אלוף אמנון ליפקין־שחק, הבהיר שהוא לא בא לוואשינגטון כדי לצייר גבולות. הוא הוסמך על־ידי ממשלת ישראל לדון בקביעת סדרי ביטחון מתאימים בין ישראל לסוריה, מתוך גישה מקצועית־צבאית בלבד. הגם שהסורים הסכימו לפתוח בשיחות על סדרי הביטחון, בכל זאת הם אינם מפרידים בינם לבין דרישתם לנסיגה ישראלית מלאה מרמת הגולן.

★

פגישת הרמטכ"לים בוואשינגטון נתאפשרה בעקבות לחצים של ארה"ב על דמשק כדי לשבור את הקיפאון בשיחות בין ירושלים לדמשק. היוזמה היתה ישראלית, אך הביצוע והתכנון נעשו על־ידי ארצות־הברית. לא זו בלבד, וארה"ב מנסה עתה למלא תפקיד של מתווך פעיל שאינו מסתפק עוד בהפגשת הצדדים, אלא גם מעלה הצעות משלו כדי לגשר על פני חילוקי הדעות.

התערבותה הפעילה של ארה"ב בשיחות עם הסורים אינה מעניקה יתרונות לישראל. הסורים בלבד יכולים לצאת נשכרים מהמעורבות האמריקאית הפעילה בשיחות. ראשי המשטר הסורי בדמשק גם מדגישים זאת. כלי התקשורת של סוריה לא רק מברכים על המעורבות האמריקאית בשיחות, אלא בעת ובעונה אחת מפנים קריאה לנשיא קלינטון ולשר החוץ שלו כריסטופר להגביר את לחציהם על ישראל כדי שהיא תסכים להתיישר לפי הקו המדיני־האסטרטגי המוצג על־ידי דמשק.

האם בקרית הממשלה בירושלים לא חזו זאת?

יש להניח שראש הממשלה, יצחק רבין, היה מודע לכך שהמעורבות הפעילה של ארה"ב לא תשרת את האינטרסים הבטחוניים של ישראל. בכל זאת השלים עם המציאות החדשה, הואיל ובלי מעורבותם של ראשי הסטייט דיפרטמנט בוואשינגטון היינו מגיעים למבוי סתום, ובעקבותיו לקיפאון מוחלט של תהליך השלום בגבול הצפוני. אבל מר רבין עדיין מצפה כי הודות למעורבותם הפעילה של האמריקאים בשיחות תשיג ישראל מספר יתרונות במישור הבטחוני אשר יאפשרו לה להסביר לאזרחי ישראל כי השלום עם הסורים נושא בכנפיו ביטחון מלא לעם ישראל ולמדינתו.

משקיפים מדיניים, לרבות עיתונאים, העוקבים אחרי השיחות עם הסורים, הם פחות אופטימיים. הם אינם רואים באופק את נשיא סוריה, חאפז אל אסאד, הולך בדרכיו של נשיא מצרים, אנואר סאדאת, כדי לחתום על הסכם שלום מלא עם מדינת ישראל. בדיווחים המגיעים מדמשק נאמר, כי סוריה לא תסכים לפתיחת שגרירות ישראל בדמשק, כל עוד יימצא ישראלי אחד ברמת הגולן. היא גם דוחה על הסף את ההצעה הישראלית לפיה צה"ל יסוג בשלבים במשך שלוש־ארבע שנים, וגם לאחר מכן יוסיף להחזיק עמדת תצפית במרומי החרמון, אפילו אם ישראל מצידה תסכים להקמת עמדת תצפית סורית במרומי ההר בצפת.

לפיכך, עלינו להבין כי המחיר שישראל נדרשת לשלם בעד הסכם שלום עם סוריה הוא חד־משמעי: נסיגה ישראלית מלאה מכל השטחים שהיו בידי סוריה עד למלחמת ששת הימים. הפירוש המעשי הוא שעם חתימת ההסכם יוצבו חיילים סוריים על גדות הכנרת ועל מקורות המים של הירדן.

גם אז אין לצפות לגבולות פתוחים בין שתי המדינות. גם לא ליחסי מסחר ושיתוף פעולה בפרוייקטים שונים לתועלת שני העמים – העם היהודי והעם הסורי.

בנסיבות אלה לא קשה להתנבא על איזה שלום מדובר, אם בכלל. חאפז אל אסאד לא ייהפך בין־לילה לידיד של ישראל. פניו לשטחים שנכבשו על־ידי ישראל ולא לשלום אמת עם מדינת ישראל. זאת המטרה שלו. מסיבה זו גם הסכים להצטרף לתהליך השלום. אבל מכאן ועד לשלום אמיתי ארוכה הדרך.

יתר על כן, אסאד אינו רואה לנגד עיניו "מזרח תיכון חדש", גם אינו נושא את עיניו כדי להסתייע ביתרונות הטכנולוגיים של ישראל בפיתוח הכלכלה הסורית. הוא דבק בישן. גם לא ויתר על חלומותיו כי ביום מן הימים יעלה בידו להקים את סוריה הגדולה, שישראל וירדן מהוות חלק בלתי נפרד ממנה. במלים אחרות, בסתר לבו אסאד אינו משלים עם קיומה של מדינת היהודים בלבנט הערבי. אף אינו שלם עם קיומה של הממלכה האשמית בירדן, שקמה, לדבריו, על האדמות השייכות לסוריה הגדולה...

אם תרצו אלה הם חלומות באספמיה. אין כל סיכוי לממש אותם בעידן של שנות האלפיים. חרף זאת אין להתעלם מהעובדה שלעיתים שליטים מסוגו של חאפז אל אסאד מגיעים לידי מסקנה כי יש בכוחם להפוך החזון למציאות. ואז הם אוחזים בנשק ויוצאים לקרב...

★

אל לנו לשכוח כי אנו חיים באיזור שאין בו יציבות. גם סדרי החיים והמימשל שונים בתכלית מהמקובל בחברה הדמוקרטית העולמית. באיזור בו אנו חיים, לא אחת, משתנים דברים כהרף עין. לעיתים די ביריה אחת כדי להפוך את סדרי החיים והמימשל כאחד. זה קרה בשעתו באיראן, עם הדחתו של המלך שהביאה לעלייתם של אנשי האיסלאם הפונדמנטליסטים, המטילים את חיתתם על העולם החופשי. זה קרה בלבנון עם רציחתו של באשיר ג'ומאייל, ובעקבות זה התבטל ההסכם שנחתם בין ישראל ללבנון, ואשר צריך היה להוביל ליחסי שלום ושכנות טובה בין שתי המדינות. זה יכול היה לקרות השבוע במצרים, אילו הצליחו המתנקשים באדיס אבבה לרצוח את הנשיא חוסני מובארק. הוא ניצל בנס, אך לא תמיד קורים ניסים למנהיגים פוליטיים וכיוצ"ב.

אין איפוא להתעלם מחוסר היציבות באיזור המזרח תיכוני, אפילו אם הלב כמה לשלום. מי שמתעלם מכך, ספק אם הוא מוביל לשלום. סכנות המלחמה אינן חולפות עם חתימה על הסכמי שלום. בכלל, הסכמים מסוג זה אינם קיימים לנצח, בפרט כשמדובר באיזור בו החרב מושלת בכל כדי לשמור על השליטים הניצבים בראש המשטרים הקיימים באיזור זה.

עד לעלייתה של ממשלת רבין לשלטון, לפני כשלוש שנים, ממשלות ישראל לא התעלמו מהבעיות הספציפיות, השלטוניות והצבאיות, של המזרח התיכון. הן דבקו בשלום, אך בעת ובעונה אחת העמידו בראש סולם העדיפויות את צרכי הביטחון. עם עלותו של יצחק רבין לשלטון נתחלפו היוצרות. הביטחון אינו עומד עוד בראש סדר העדיפויות של ממשלת ישראל. בראש הסולם – השלום. ולמען השגתו מוכנים ומזומנים ליטול סיכונים חמורים בענייני ביטחון.

מה שקורה כעת ב"שיחות השלום" בין ישראל לסוריה בוואשינגטון ובין ישראל ליאסר ערפאת ברצועת עזה ובקהיר ממחיש לנגד עינינו כי ענייני הביטחון נדחקים לקרן זווית. סיסמת השלום היא המושלת בקריית הממשלה בירושלים. מתקשטים בעלי זית, במקום לחזק את עוצמתה הצבאית של המדינה. מדברים על "מזרח תיכון חדש" ומסיחים את הדעת כי המזרח התיכון לא התחדש ולא יתחדש בשנים הבאות.

גם אם נרשם, כביכול, חידוש כלשהו בכך שמדינות ערב מוכנות כיום "לדבר שלום" עם ישראל, אין בזה כדי להעיד כי הם כבר ויתרו על משאת נפשם להביא, חלילה, לחיסולה של מדינת ישראל.

בהקשר זה ראוי להזכיר דברים שהשמיע בשעתו נשיא טוניסיה בורגיבה. הוא יעץ למדינות ערב לטפל בישראל בשיטת הנקניק. לא להילחם בה בצורה חזיתית – פנים אל פנים. לדעתו יש לנהל את הקרב בשיטה מתוחכמת. היא תחזיר את ישראל לגודלה הטבעי – לגבולות שנקבעו על־ידי עצרת האו"ם ב־1947 או סמוך להם, ולאחר מכן מדינת ישראל תיפול בידי הערבים כפרי בשל.

נראה שעצתו של בורגיבה היא שמנחה כעת את האסטרטגיה הצבאית של מדינות ערב. הן מוכנות לחתום על הסכמי שלום עם ישראל כדי לפרק אותה מנכסיה האסטרטגיים, לצמק את גבולותיה, להביא להתפוררות בעם ישראל על־ידי הוויכוחים על שלום ומלחמה. וכאמור, בבוא יום, כאשר עם ישראל ישקע בחלומות פז של שלום, זה יקל על הערבים לסלק את "הקוץ היהודי" מהלבנט הערבי.

יש להניח שזה גם חשבונו של נשיא סוריה, חאפז אל אסאד, אשר הסכים לשגר את הרמטכ"ל שלו, שיהאבי, לוואשינגטון, כדי לנהל "שיחות שלום" עם ישראל.

ואנו מוסיפים לשקוע בחלומות של שלום, בלא לראות את הסכנות האורבות בפתח מהסכמי שלום המוכתבים על־ידי רודפי רעתה של מדינת ישראל. האמת היא שלא מדובר כלל בהסכמים, כי אם בכתב כניעה שישראל נדרשת לחתום עליו, אם יש את נפשה להגיע לשלום עם הערבים.

האם לא הגיע הזמן כי נתעורר מהחלום ונביט בעיניים פקוחות על המציאות, על האיזור בו אנו חיים, הרצוף תהפוכות, שחוסר היציבות יוסיף למשול בו עוד שנים רבות.

"חלום השלום" אינו מוביל לשלום עם ביטחון. הוא אף מסיח את הדעת מסכנות המלחמה שלא חלפו. ובכך הסכנה האורבת בפתחה של המדינה.

שני נשיאים על הכוונת...

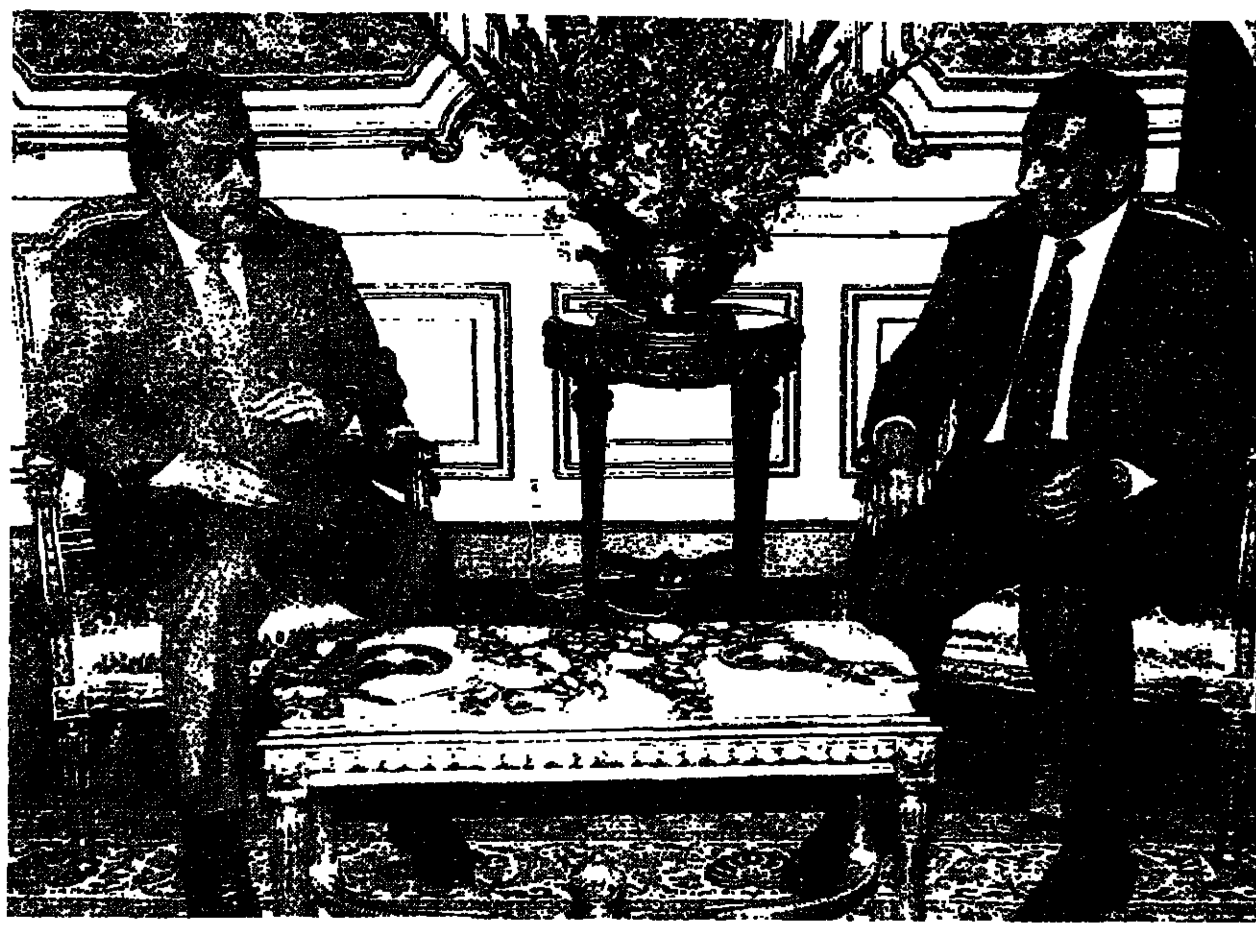

נשיא מצרים חוסני מובארק שניצל השבוע מהתנקשות בחייו, בשיחה עם נשיא אלג'יריה, ערב צאתו לוועידת אחדות אפריקה באדיס אבבה. שני הנשיאים על הכוונת... בשניהם מבקשים להתנקש הפונדמנטליסטים הקיצוניים של האיסלאם. הוי שניהם בסכנה מתמדת...
צילום איי.אפ.פי

השמאל מאבד את זהותו היהודית

מאת ד"ר מרדכי ורטהיימר (וואשינגטון)

בסוף השבוע שעבר פורסמה מודעה ב"בג'רוזלם פוסט" שכותרתה "לחלק את ירושלים" – עליה חתומים פוליטיקאים מן השמאל הישראלי יחד עם אנשי אקדמיה, סופרים ואמנים תומכי "שלום עכשיו". מודעה זו הביאה לגל של תגובות נזעמות בקרב הקהילות היהודיות בארה"ב. העובדה שקבוצה של יהודים וישראלים קטנה ככל שתהיה, יוצאת בגלוי בעד חלוקת ירושלים ומסירת מזרח העיר לשליטת אש"ף ולהכרזתה כבירת "מדינת פלשתין" הצביעה בעיני רבים כאן על חציית "קו אדום" נוסף ע"י השמאל הישראלי. יותר מכל הובלטה התופעה החמורה של אובדן הזהות היהודית של אנשי "השלום" בישראל. לדידם אין חשיבות, לא לאומית ולא יהודית לירושלים בכלל ולירושלים המזרחית בפרט. כאשר מבחינת אובדי הדרך היהודית אנשי השמאל, עומדות זו מול זו השאלות: האם מדינת ישראל תמשיך לשלוט "כבובש" על מזרח ירושלים, או שמא עליה לוותר על אחדות ירושלים כבירת ישראל והעם היהודי כולו כדי לסיים את "הכיבוש" ולמסור את מזרח ירושלים לשליטת אש"ף. בהתדרדרות הנוספת הזו של השמאל הישראלי ניתן לראות את הנבטים שצמחו מ"הסכם אוסלו" שהנושאים והנותנים מן הצד הישראלי היו אף הם לא רק חסרי אחריות וזהות לאומית אלא אנשים שאיבדו את הזהות היהודית שלהם.

כאשר התגלו לפני כשנתיים פרטי המו"מ החשאי שניהלו שמעון פרס, יוסי ביילין וחבורתם עם אש"ף ויאסר ערפאת באוסלו היו רבים מאוד שראו בתהליך אוסלו את "תוכנית התבונה הגדולה" של ממשלת השמאל, שמתוך חוסר אחריות לאומית הסכימה להכיר בארגון הרצחני אש"ף כמי שמייצג את "העם הפלשתינאי" ובעומד בראשו יאסר ערפאת שותף ל"שלום". העובדה שבתוך "הסכם אוסלו" היו טמונים זרעי "המדינה הפלשתינית העצמאית" הטרידה והדאיגה רבים בישראל. אף ראש הממשלה דיבר בימים ההם על "קרקורי בטן" שהיו לו כאשר לחץ את ידו המגואלת בדם של ערפאת. כמו כן הוא התבטא כי בהסכמתה לחתום על "הסכם אוסלו" הממשלה לוקחת על עצמה "סיכון מחושב". בשני המחנות, המתנגדים להסכם והתומכים בו, לא שמו לב בעת חתימת ההסכם ובתקופה הראשונה שלאחר החתימה, כי "הסכם אוסלו" מייצג למעשה את אובדן הזהות היהודית של אלה שיזמו ותכננו אותו ולאלה שתמכו בו לאחר שהתגלו פרטיו ברבים וממשיכים לתמוך בו כיום.

ההסכם אינו אלא מסווה...

בכל שחולף הזמן מחתימת ההסכם מתברר יותר ויותר כי "הסכם אוסלו" אינו משמש אלא מסווה המכסה את המטרה המרכזית שבו, היא מסירת חלקי ארץ ישראל כולל ירושלים לידיים זרות שבמקרה הנדון הם גם "שונאים בנפש" של העם הישראלי ושל היהודים בכלל – כהגדרתו של סגן הרמטכ"ל האלוף מתן וילנאי. כדי שמישהו יוכל להסכים לחתום על הסכם שוחרי מטרתו המרכזית, ותהיה הסיבה לכך ככל שתהיה, הוא חייב להיות תלוש לגמרי מן היהדות, אדם אשר איבד לחלוטין את הזהות היהודית שלו.

בחתימה על הסכם אוסלו גילו שמעון פרס, יצחק רבין ושרי ממשלתם שהם איבדו את הזהות היהודית שלהם. כאשר אנשים כאלה נוטלים לעצמם את הסמכות להחליט עבור העם היהודי כולו, בישראל ובתפוצות, יש בכך סכנה גדולה לעתידה של מדינת ישראל. רק מנהיגים היודעים ומודעים לזהות היהודית שלהם יכולים לשקול ולבחון רעיונות ותוכניות ברמה הלאומית מסוג "תוכניות שלום" לסוגיהן מבלי לסכן את האינטרסים הלאומיים של העם היהודי. רבין, פרס, שריד ואלוני כפי שמתברר אינם נמנים על קבוצת מנהיגים זו.

מבחינת האינטרסים הלאומיים־יהודיים הדליק "הסכם אוסלו" כפי שנוסח פורמלית "בהצהרת העקרונות" מספר "נורות אדומות". בנוסף לעצם ההכרה "בעם הפלשתינאי" ובארגון הטרור אש"ף כמייצג הלגיטימי של "העם" הזה ניתן לאבחן בו מספר מרכיבים ששום ממשלה שקדמה לממשלתו של יצחק רבין לא היתה מוכנה לכלול אותם בהסכם "שלום" מעין זה. ראשית, ההסכם כולל אלמנטים רבים המובילים ישירות להקמתה של מדינה פלשתינית עצמאית תוך פרק זמן קצר. שנית, לראשונה מאז הקמתה של מדינת ישראל הסכימה ממשלה בכלל, לדון בנושאים כמו "ירושלים", "מתנחלים" ו"התנחלות", "זכות השיבה לערבים". ומה פירושן של הסכמות אלה?

פירושן הברור הוא, נכונות למסור חלקים של ארץ ישראל לשלטון זר, בהסכם כתוב וחתום באישור בינלאומי ולצמיתות.

לראשונה בהיסטוריה של עצמאות העם היהודי הסכימה ממשלה בישראל לקיים דיון עם שאינם יהודים על עקירת יהודים ממקום מושבם בארץ ישראל ולבצע "טרנספר" של יהודים. אנשי השמאל הישראלי הקימו קול צעקה כאשר חוגים פוליטיים מסויימים העלו את הרעיון לפתור את הסכסוך הישראלי־ערבי המבוסס בדרך של הפרדה בין הערבים והיהודים בארץ ישראל ע"י העברת חלק מן הערבים ל־21 מדינות ערב שבסביבה ובראש וראשונה לירדן שבה 75% מן האזרחים הם "פלשתינים".

האם "טרנספר" יהודים כן מותר?

השמאל כינה את רעיון ה"טרנספר" של הפלשתינים בכל כינויי הגנאי האפשריים. ראה בו מעשה גזעני. ניקול אנשים מאדמתם ומבתיהם – הציגו כאקט בלתי אנושי.

רעיון "הטרנספר" הערבי לא זכה בתמיכה ציבורית רחבה בישראל. והנה לא חלף זמן רב מאז הועלה רעיון "הטרנספר" ע"י הערבים ואותם חוגים שמאליים כגון "שלום עכשיו", מר"צ, החלק השמאלי שבמפלגת העבודה בראשות פרס וביילין. הם אימצו לעצמם את רעיון הטרנספר מתנועת "מולדת" ומ"כך" מובן לא כלפי התושבים הערבים ביהודה ושומרון אלא כלפי המתיישבים היהודים באותו חבל ארץ.

מתיישבי יהודה ושומרון הלכו להתיישב ביש"ע לא רק באישור ממשלות ישראל מאז 67, אלא גם בעידוד הממשלות הללו. הם לא נישלו איש מאדמתו ומביתו והתיישבו תחתיו. כל היישובים היהודים שקמו בחבל ארץ זה נבנו על אדמות מדינה, או על אדמה יהודית מקדמת דנא כדוגמת ההתיישבות בעיר חברון.

האמת היא שרוב רובם של המתיישבים הללו ביהודה, שומרון ועזה רצו באקט העברת מקום מושבם ליש"ע להשתתף במצוות יישוב ארץ ישראל, או בקיצור, הם רצו לבטא בכך את זהותם היהודית.

העובדות הללו שאין חולקים עליהן לא מנעו מרבין, פרס, ביילין, שריד ואלוני, ואנשי "שלום עכשיו" מלדרוש את "הטרנספר" של אותם 150 אלף יהודים.

השינוי בהתייחסותו של השמאל הישראלי לערבים הגרים ביו"ש בולטת. התחשבות בהם בהיבטים ההומאניים, הלאומיים "המוסריים". לעומת זאת בהתייחסות שלהם לתושביה היהודים ביו"ש בולטת המגמה להציג אותם כ"קוצים" כ"מכשול לשלום" ועוד כהנה וכהנה כינויי גנאי מרעיפים עליהם. נשאלת השאלה מה הסיבה לשינוי קיצוני כזה בהתייחסות למתיישבי יש"ע?

התשובה היא פשוטה וקצרה כל אותם ישראלים ובראש וראשונה מנהיגיהם, איבדו את הזהות היהודית שלהם. כאשר יהודי מאבד את זהותו היהודית הוא גם מאבד כל קשר לשורשים שלו, להסטוריה הארוכה של העם היהודי ולקשר שיש לעם היהודי עם ארץ ישראל מאותו רגע בו הוא הפך לעם.

בתחילת דרכו של מה שקרוי "תהליך השלום" ערכו אנשי השמאל הישראלי ובמיוחד רבין ופרס ביקורים תכופים ושטיפות מח אצל מנהיגי תנועת ש"ס ומימד.

טענתם היתה שאי מסירת חלקים מארץ ישראל לידי שלטון ערבי, גם אם ערבים אלה הם מרצחי ארגון הטרור של אש"ף תביא חס וחלילה לשפיכת דם יהודי. לאור "הקביעות הללו" של רבין ופרס וטענתם שיש במצב שיווצר משום פקוח נפש "השתכנעו" מנהיגי ש"ס ומימד אלה כי במקרה כזה מניעת פיקוח נפש עולה על ויתור על חלקים מארץ ישראל לידי הערבים.

למעשה התברר כי היתה זו פעולת הטעייה משולשת מצדם של רבין ופרס. ראשית התברר כי "הקביעה" שלהם שמסירת חלקים מארץ ישראל לידי אש"ף תמנע פיקוח נפש של יהודים, היא מטעה ומוטעית.

שפיכות הדמים לא תיפסק

השנתיים שחלפו מאז נחתם ההסכם עם אש"ף מוכיחים לצערנו במספרים ברורים כי שפיכת הדם היהודי גברה בתקופה זו. היא לא פסקה כפי שהבטיחו זאת רבין ופרס. גם ההתבטאויות והאיומים של יאסר ערפאת בשנתיים האחרונות ושל מנהיגים ערבים אחרים ולא כל שכן של החמאס, החיזבאללה והג'יהאד האיסלמי מצביעים על כך שלא צפוי קץ לשפיכת דם יהודי ע"י הערבים אף לא בעתיד הרחוק.

גם ראשי צה"ל ויתר שירותי הבטחון הביעו לא אחת את דעתם שעם מסירת יהודה ושומרון לשליטת אש"ף תגבר עוד יותר שפיכות הדמים של יהודים.

הטעייה שניה של רבין ופרס היתה בהצבעתם על כך שהמדובר במתן "אוטונומיה" לערבים "לניהול חיי היום יום שלהם" בלבד. למעשה ברור כבר עתה ויאסר ערפאת ביותר מדינות ערב מכריזים על כך בפה מלא שמדובר בהקמת "מדינה פלשתינית" ביהודה, שומרון ועזה דהיינו מסירת חלקי ארץ ישראל לצמיתות לידי הערבים.

שלישית, רבין ופרס "הבטיחו" כי המתיישבים היהודים ביש"ע ישארו בבתיהם ועל אדמותיהם. למעשה מתברר יותר ויותר כי מראש ידעו רבין ופרס כי ההסדר של השארת היישובים היהודיים על מקומם הוא זמני וכי לא ירחק היום, אם השלטון ישאר בידי השמאל יבוצע בכך "טרנספר" ליהודים אלה. מסע הדה־לגיטימציה של המתיישבים היהודים ביש"ע שרבין ופרס ויתר מנהיגי השמאל עוסקים בו בשנתיים האחרונות מצביע באופן ברור על כוונותיהם בנדון.

רבים וטובים נפלו ממנו במלכודת שטמנו להם רבין־פרס השמאל הישראלי בחלקלקות לשונם ובדיבורי ההטעייה שבפיהם. עלינו להיות ערים ומודעים לעובדה שאלה העומדים ממולנו הם אמנם ממוצא יהודי, אך הם איבדו את הזהות היהודית שלהם. אין אצלם משמעות של ממש לירושלים, לכותל המערבי, לקבר רחל ולעוד מאות מקומות ביהודה שומרון ועזה המבטאים את הקשר של עם ישראל עם ארצו – ארץ ישראל.

לאחר שהוסר המסווה מעל פני השמאל הישראלי ואף מפניהם של רבין ופרס וממשלתם יש יסוד להניח כי בהזדמנות הקרובה ביותר יתנער העם מהם ומן הדרך אותה הם מייצגים, דרך המצביעה על אובדן הזהות היהודית על כל מה שמשתמע מכך.

השלב הרגיש ביותר

מאת יעקב אדלשטיין

אנו נמצאים בשלב הרגיש ביותר במו"מ על תהליך אוסלו, אחרי ההסכם של עזה ויריחו תחילה, כאשר צה"ל נערך לנסיגה מן הערים הגדולות ביו"ש, במסגרת הפריסה מחדש לקראת הבחירות בשטחים. יציאת צה"ל מעזה לא הוכיחה את עצמה ולא ענתה על הציפיות של ישראל. להיפך, עזה הפכה לחממה של טרור ויציאת מחבלים לפיגועים בפנים הארץ. התוצאות של נסיגה מן הערים המרכזיות ביו"ש עלולות להיות חמורות פי כמה. אם השלב הזה יכשל, והטרור ימשיך להשתולל תהיה זו סתימת הגולל על הסכם אוסלו.

ערפאת ביקש מארגוני הטרור לתת לו שלושה חודשים של שקט, כדי שיוכל לקבל את המנה השנייה של האוטונומיה. מתקבל הרושם שארגוני הטרור נענו לבקשתו, אם כי זמנית בלבד, כאשר הם מאיימים לפעול בכל רגע, אם תוכניתו של ערפאת תשתבש. עגלת חומר הנפץ שהתפוצצה השבוע סמוך ליישוב נווה דקלים ברצועה מהווה התרעה לערפאת, כי התהליך ימשיך להתקדם בצל הטרור.

אולם הדאגה לפלשתינאים עומדת בראש סדר היום של מר"צ. הם דוחפים בממשלה להתקדם עם ההסכם. השבוע הטיף רבין מוסר לשרי מר"צ באומרו להם, כי על ממשלת ישראל לדאוג גם לבטחון ישראל ולא רק לצרכי הפלשתינאים. השבוע נערכו הפגנות למען שחרור העצירים הפלשתינים, בעידוד של ערפאת. היו התנגשויות בין המפגינים לבין צה"ל והיו הרוגים ופצועים. לרגע אפשר היה לחשוב כי האינתיפאדה התעוררה מחדש.

ההרפתקה שלקחה על עצמה ממשלת ישראל לקראת השלב הבא של הסכם אוסלו, נושאת בחובה סיכונים, שיש בהם כדי למוטט את ההסכם כולו. ה־1 ביולי יכול להתהפך לתאריך קשה עבור ישראל. רבין ופרס מתלבטים כיצד לבצע את השלב הזה. ההצעות שהביא פרס לערפאת בעזה אומרות, למעשה, שיש להזיז את הביצוע המלא של ההסכם. לערוך בחירות ביו"ש, ואחר כך לדון על הנסיגה הנוספת, בסמוך להסדר הקבע. השבועות הללו יהיו שבועות קריטיים לממשלה, הן במו"מ עם אש"ף והן במו"מ עם סוריה. לכן נמנע בשלב זה הממשל הצבאי בשטחים להתעמת עם פעולות המתנחלים, כדי שלא לעודד התגברות חריפה מרי בעם.

מר"צ פרסמה תכנית להענקת פיצויים למתנחלים שירצו לנטוש את יישוביהם, כדי לעודדם לעזוב. יש לראות בזה יותר חלק ממסע תעמולה של מר"צ, ולא תכנית מעשית. המדיניות הרשמית היא לא לנגוע ביישובים בשלב זה, אלא להשאירם במקומם עד למו"מ על הסדר הקבע.

חילוקי דעות על נסיגה

בפגישה בין פרס לערפאת שנערכה השבוע הציע פרס יציאה הדרגתית ממרכזי הערים, תוך דחיית המשך הנסיגה למו"מ מאוחר יותר. על פי הסכם אוסלו, צה"ל היה אמור להשלים את היערכותו מחדש מחוץ למרכזי הערים ביולי 1994. כיום, באיחור של שנה, עדיין רחוקות העמדות והציפיות של שני הצדדים מסיכומים בנושא. ערפאת מוכן לקבל את ההצעה, אבל דורש קביעת לוח זמנים להמשך היציאה. ישראל לא מוכנה להתחייב ללוח זמנים כזה. לפי התכנית שהוגשה לערפאת, תהיה זו נסיגה מצומצמת המותירה את מרכזי הערים ג'נין, שכם, קלקיליה, טול כרם, ורמאללה מבודדות כאיי אוטונומיה בתוך מרחב שליטה ישראלי. אש"ף דורש כי היציאה ממרכזי הערים תעשה במקביל מכל הערים בשטחים ולא בהדרגה, וכי צירים באחריות פלשתינית יחברו בין הערים. גם התפישה הפלשתינית את המושג מרכזי הערים היא רחבה בהרבה מהתפישה הישראלית. אש"ף דורש נסיגה ממרכזי הערים ומהכפרים סביב ולא רק ממרכזי העירוני בלבד.

לפי ההצעה שהגיש פרס לערפאת ייערכו הבחירות לרשות הפלשתינית עוד קודם הנסיגה המלאה ממרכזי הערים, במטרה לבחון את תמונת המצב שתתקבל בשטח ואת פעילותה של הרשות הפלשתינית אחרי הבחירות. אש"ף טוען, שאי אפשר לערוך בחירות כל עוד צה"ל נמצא בשטח.

במו"מ על העברת הסמכויות לפלשתינים מדובר על ארבעים סמכויות אזרחיות. עד כה, במהלך 1994, הועברו חמש סמכויות מרכזיות לידי נציגי אש"ף. סמכויות אלה עוסקות בענייני מים, חשמל, מע"צ, גז ודלק, מסחר ותעשיה, ביטוח, שלטון מקומי, דואר, חקלאות ועבודה.

במו"מ על הבחירות עומדת במוקד בעיית הבחירות בירושלים. בהסכם אוסלו נאמר, שתושבי מזרח ירושלים ישתתפו בבחירות. אבל לא ברור כיצד ישתתפו? היכן יוצבו הקלפיות? האם תושבי ירושלים יהיו מועמדים לרשות הפלשתינית? האם תהיה להם גם הזכות להיבחר ולא רק לבחור? כל השאלות הללו רצופות מוקשים של ממש, והמו"מ הוא קשה ומסובך.

על פי הסכם אוסלו, הבחירות היו אמורות להיערך בסוף 1994. אלה שחתמו על הסכם אוסלו והתוויים לתאריכים, פעלו בצורה בלתי אחראית, משום שיצרו ציפיות, מבלי להקדיש מחשבה נוספת לתוצאות. מתברר, שאנשי צבא לא שותפו בניסוח הסכם אוסלו. ולפי דברי פרס, אילו שותפו אנשי צבא, לא היו מגיעים להסכם. כתוצאה מכך נקבעו תאריכים בלתי ריאליים ונוצרו התחייבויות בינלאומיות, שאי קיומן בזמן יזקפו לחובתה של ישראל.

מקורות צבאיים מעריכים, כי למרות המו"מ המואץ, הנסיגה ממרכזי הערים לא תוכל להתבצע עד האחד ביולי. רמת הציפיות בציבור הפלשתיני היא גבוהה בהרבה ממה שניתן לביצוע. ערפאת לחוץ משני הצדדים: הצד הישראלי לוחץ עליו לקבל את התכנית ליציאה ההדרגתית. הצד הפלשתיני לוחץ עליו להתעקש על יציאה מושלמת ככתוב בהסכם. גם בשביל ערפאת, שתהליך קבלת ההחלטות אצלו הוא שרירותי, והיו משימה קשה לקבל החלטה כזו, לכן הוא דורש להבטיח לו לוח זמנים ברור, כדי לרצות את הלוחצים מבפנים.

המו"מ עם סוריה

השיחות בין הרמטכ"לים של סוריה וישראל שנערכו השבוע בוואשינגטון התחילו מאותה נקודה שבה הופסקו, לפני חצי שנה. השתתפותו של הרמטכ"ל אמנון שחק־ליפקין עוררה ויכוח ציבורי. נערכו גם הפגנות ליד ביתו, שעוררו את זעמו של ראש הממשלה. בניגוד לרמטכ"ל בישראל, שאיננו אישיות פוליטית, הרי בסוריה הרמטכ"ל חיכמת שיהאבי לא נבחר רק בגלל כישוריו המקצועיים, אלא בגלל קירבתו לשליט חאפז אסד. הוא הוא מראשי מפלגת הבעת הסורית, ומספר 2 בהיררכיה הפוליטית בסוריה. ישראל מצידה שלחה למו"מ את ראש המערכת הצבאית, ולא הפוליטית. הפעם משתתפים במו"מ אנשי צה"ל כנציגי ישראל בנושא שהוא שנוי במחלוקת בין המגזרים הפוליטיים בארץ.

הרמטכ"ל שצריך להיות רשות ממלכתית, בתוקף תפקידו, נכנס כאן למחלוקת פוליטית בלתי נמנעת. השתתפותו מוסברת בכך שהנושא הנידון הוא ביטחוני: סידורי ביטחון ברמת הגולן לאחר הנסיגה.

אסאד ידוע כנושא ונותן נוקשה. תמורת גילוי שמותיהם של שבויי צה"ל במלחמת יום הכיפורים דרש מישראל התחייבות לסגת מרמת הגולן. שלום נוסח אסאד אינו זהה כלל הנראה, לשלום נוסח ישראל. שגרירות ישראל בדמשק ודגל ישראלי מתנוסס מעליה מהווה סיוט עבור אסאד. המו"מ בוואשינגטון לא יתנהל על מהות השלום, אלא רק על סידורי ביטחון.

היקף סידורי הביטחון ישפע מעומק הנסיגה. אם קו הנסיגה של ישראל ישאיר את צה"ל בקרבת המצוק ברמת הגולן, תהיה ישראל פחות תקיפה כאשר לחלק מסודרי הביטחון בעומק השטח הסורי. עמדה זו הוצגה גם בשיחות הקודמות בין הרמטכ"לים. קו הנסיגה שעליו עומד צה"ל מתחיל בצפון החרמון ומסתיים בדרום רמת הגולן, כחמש מאות מטר מעל הכנרת וכ־6 ק"מ ממערב לאגם. הקו הזה מאפשר את מרבית היישובים הישראלים ברמה מחוץ לשטח שבידי ישראל. הנקודה המערבית ביותר בקו הנסיגה המוצע משקיפה מעל למצוק על עמק החולה.

בשיחות הוצגו צעדים בוני אימון, כגון מנגנון קישור הדדי ומערכת הודעה על תרגילים ואימונים חריגים, או קו טלפון פתוח בין הצדדים, כפי שהיה נוהג בין ירדן לישראל בעשר אלובי. גם נושא לבנון הועלה בשיחות. אך סוריה נוקטת את הקו השגרתי, לפיו החיזבאללה פועל על דעת עצמו ואינו קשור לסוריה.

הציפיות מהשיחות האלו אינן גדולות. אבל עצם קיומן, אחרי קיפאון ממושך, יש בכך משום התקדמות.

עשור לתכנית הייצוב

מאת יצחק דויטש

ה־1 ביולי 1985 מהווה ציון דרך בכלכלת ישראל. ביום זה הוכרזה תכנית הייצוב אשר חוללה מפנה במשק. היא עצרה את ההידרדרות ואיפשרה למשק לתפקד. גם מאז התעוררו בעיות. ונכון להיום המשק נמצא בבעיה חמורה מאוד במאזן המסחרי, אבל הוא בשליטה.

"19%" זו היתה הכותרת באותיות קידוש לבנה שפורסמה ב־16 במאי ואשר מסרה את הנתונים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה על מדד אפריל. קצב האינפלציה השנתי עלה אז ל־400%.

היו אלה ימים בהם הכסף נשחק מדי יום ביומו וכאשר משכו מזומנים מהבנק ערכם ירד עד שהופנו ליעדם. חדשות לבקרים הונפקו שטרות חדשים צבעוניים, ולאחר השטר בן חמש מאות שקל הוכן השטר בן אלף שקל.

היה אז השש שהמשק הישראלי ייכנס להיפר־אינפלציה. נזכרו אז במה שקרה בגרמניה בראשית שנות העשרים של מאה זו. אותה תקופה בגרמניה הונצחה בספרות הכלכלית בתיאורים על אנשים חשים שנחפזו להוציא את משכורתם [illegible] שעות אחדות לקבלתה. שטרות הוסעו אל החנויות במריצות או בעגלות־תינוקות. "היפר" בכסף היא מונח אצל המוניטריסטים. בגרמניה ראו זו היתה מציאות. בסתיו 1923 נזקקו לכל מכבש שהיה מסוגל להדפיס כסף. שטרות נפלטו בכמויות ענק, ומדי פעם נפסק הסחר, משום שבתי הדפוס פיגרו בייצור השטרות החדשות. כתב ה"דיילי מייל" תיאר בשלהי אותה שנה את המצב הבא: "קשה לפרוט המחאה במזומנים. שטר של 10,000 מארק הוא גדול השטרות והבנקים יסרבו אותו. הבוקר הגיעו משאיות עמוסות [illegible] אל הרייכסבנק, אבל שם כבר [illegible] שליחים בעלי קרוניות כדי לקחת את תביעות השטרות שהוציא הבנק. כבואי אל הבנק שלי מסר לי הקופאי 4,000,000 מארק בשטרות של 1000 כל אחד מן השטרות האלה היה שווה פחות מדמי [illegible] אריזות אותם בשבילי בשקית נייר [illegible] הניח את השקית על שולחן המסעדה שני תעודי ורוקנתיה כאשר הביא לי המלצר את החשבון. הקושי הזה ייעלם עד מהרה. הבריות מפללות כי בסוף השבוע הבא יהיה בנמצא שטרות בני 4,000,000 מרק".

ג'ון קנת גלבריית בספרו "כסף" מביא סיפור ב"הניו־יורק־טיימס" בשלהי אוקטובר אותה שנה: תייר שנכנס אל אחת "המסעדות הזולות" בברלין ניפנף בשטר של דולר וביקש את כל הארוחה שאפשר לקנות בו. הוא קיבל, כמובן, סעודה דשנה. בעמדו לצאת הופיע המלצר וכידו עוד צלחות מרק ועוד מנה עיקרית. [illegible] ואמר: שער הדולר שב ועלה".

למרבה המזל המשק הישראלי לא גלש למצב זה. אבל מערכת המחירים השתנתה מדי יום. בסופרמרקטים עסקו בהחלפת המחירונים לפני הצהרים ואחר הצהרים. הממשלה קיימה דיונים בלתי פוסקים על הסובסידיות. במעט שחדלו להשתמש בשקלים באופן שוטף. המסחר התנהל בדולרים. הציבור החזיק מליארד דולר בפת"ם־דולר. ובאותו זמן הגירעון במאזן התשלומים עלה, יתרות המטבע ירדו, והחוב החיצוני הלך ותפח. היה ברור כי צריך לחולל שינוי גדול בבת אחת.

הגורמים למשבר הגדול

המשבר, בעיקר האינפלציה התלת־ספרתית, נוצר כתוצאה מהצטברות שורה של גורמים. מלחמת יום הכיפורים ומשבר הנפט בעולם העלו את [illegible] של אינפלציה גבוהה מאוד. שר האוצר [illegible] של ממשלת המערך, יהושע רבינוביץ [illegible] אינפלציה של 56% לשנה. המהפך הכלכלי של שמחה ארליך לא לווה באמצעי הידוק מספיקים [illegible] מטבע זר כדי ליהנות מרווחים ספקולטיביים [illegible] שגיאה משותפת של האוצר ובנק ישראל ב־1978. מאוחר יותר באה מלחמת הלבנון [illegible] הכספים הגדילה [illegible] עלה המשק [illegible] של אינפלציה גבוהה. אשר [illegible] לעוצרה באמצעים שגרתיים. [illegible] [illegible] המשכיר. [illegible] [illegible] [illegible] שר האוצר יורם ארידור [illegible] [illegible]

תכנית הייצוב

תכנית הייצוב שיצאה ב־1.6.1985 כללה את המרכיבים הבאים: פיחות חד־פעמי של כ־20% והקפאת שער החליפין לשלושה חודשים, ייקור גדול של המוצרים המסובסדים תוך הקפאת מחירים במשק, הקפאת השכר, פיטורין של כעשרות אלפים עובדים בשירות הממשלה, קיצוץ גדול בתקציב וחיסול הגירעון התקציבי אשר קודם לכן הגיע לכ־15% מהתוצר הלאומי. מרכיב עיקרי בביצוע התכנית היה המדיניות המוניטרית של בנק ישראל והריבית הגבוהה מאוד שהמריצה החזקת שקלים במקום דולרים.

[illegible] זמן קצר אפשר היה לראות את תוצאות. האינפלציה ירדה בבת אחת [illegible] לאחר מכן היא חזרה ועלתה לכ־20%. [illegible]

תרומתה של ממשלת אחדות

תכנית הייצוב נחשבת בהחלט כהצלחה של המשק הישראלי. ולכן אך טבעי הוא שיש לה אבות רבים, כמו לכל הצלחה. רבים טוענים לאבהותם על התכנית. שר האוצר דאז יצחק מודעי זוקף את התכנית לעצמו. ראש הממשלה דאז שמעון פרס מדבר על עצמו כבר שהוא הוא האחראי לתכנית. פרופ' מיכאל ברונו מופיע כאדריכל התכנית. ד"ר משה מנדלבום, נגיד בנק ישראל דאז, מצביע על פרופ' גלוי ופרופ' של בנק ישראל. אשר כלל את עקרונות התכנית עוד לפני שאחרים החלו לדבר עליה. ויש כמובן עוד אישים, בתוכם ד"ר עמנואל שרון, מנכ"ל האוצר דאז, אהרון פוגל, הממונה על התקציבים, ועוד אחרים השותפים באבהות. האמת היא שכל אלה, במידה זו או אחרת, שותפים להפעלת תכנית הייצוב.

ואולם אין ספק כי את תכנית הייצוב אי אפשר היה לבצע בלי שהיתה ממשלת אחדות. אילו היה אז קיטוב בין ממשלה ואופוזיציה לא ניתן היה להגיע לשחיקת שכר ריאלית של כ־20%. חלק חשוב מסיפור ההצלחה שייך לבנק ישראל והעומדים בראשו אז – הנגיד משה מנדלבום ומנהל המחלקה המוניטרית ויקטור מדינה – שהפעילו מדיניות ריבית גבוהה מאוד. שוכחת כמובן [illegible]

טעויות שנמנעו

כאמור, להצלחה אבות רבים. אין זה מיותר לספר היום כי התכנית כמעט שנשארה יתומה. בעת שהתכנית בושלה היתה גם יוזמה להטלת היטל של 10% על כל הנכסים הפיננסים במדינה. הרעיון היה כך: יש במשק יותר מדי כסף. צריך לספוג אותו. כיוון ששוחקים את השכר, צריך גם לשחוק את ההון. בעל הרעיון העיקרי היה פרופ' מכאל ברונו ותמכו בו ראש הממשלה דאז שמעון פרס ומנכ"ל האוצר דאז ד"ר עמנואל שרון. המתנגדים החריפים ביותר היו שר האוצר יצחק מודעי הנגיד בנק ישראל דאז ד"ר משה מנדלבום. הרעיון הוריד מסדר היום, ובשלב המכריע [illegible] אז את הדיבור הזה התוצאות היו. התעוררות האימון בממשלה ובבריות הנן מהארץ, מה שהיה מפוצץ את כל התכנית. אבל כאמור בסופו של דבר ויתרו על הרעיון.

ראוי גם לזכור כי תכנית הייצוב הופעלה לאחר סדרת נסיונות להגיע לנידמול המשק בדרכים אחרות. שלוש עסקות חבילה הופעלו מעת הקמת ממשלת האחדות עד לאישור תכנית הייצוב והן לא השיגו את המטרה.

★

בסך הכל אפשר היום להתברך בהפעלת תכנית הייצוב. היא העלתה את המשק לפסים נורמליים, פחות או יותר. מאז היו עליות ומורדות במדיניות הכלכלית ובמצב המשק. גם היום יש בעיות חמורות, ובראשן הגירעון הגדול במאזן המסחרי, מה שמהווה איום רציני ביותר. אבל המצב בשליטה, ומה שנדרש הוא תיקון מסלול במועד, לפני שיהיה שוב צורך בביצוע אמצעים דראסטיים.

מנדלבום: בנק ישראל יזם תכנית הייצוב

בעת הפעלת "תכנית הייצוב" כיהן ד"ר משה מנדלבום כנגיד בנק ישראל. הצגנו לו מספר שאלות בעניין התכנית.

שאלה: האם בנק ישראל היה שותף בהכנת תכנית הייצוב?

ד"ר משה מנדלבום: בשנים 1984־5, האינפלציה והמשבר במאזן התשלומים איימו על עצמאותה הכלכלית של מדינת ישראל. בנק ישראל התריע הסכם והערב על הסכנות ודרש לשנות את המדיניות הכלכלית. השינוי החשוב ביותר שנתבקש היה קיצוץ בתקציב ואיזונו, שיאפשר מלחמה יעילה באינפלציה. הממשלה נתבקשה לקצץ לפחות 2 מיליארד דולר מתקציבה.

מחלקת המחקר בראשותו של ד"ר אבי בן בסט נתבקשה כבר בתחילת 1984 לבחון אלטרנטיבות מועדפות למדיניות כלכלית חדשה.

בעבודות אלו הגיעו לכלל מסקנה שרק תכנית כוללת עשויה להסיר את מאורת האינפלציה מכלכלת ישראל.

סיכומם של עבודות מחקר אלו הובאו ביום 27 באוגוסט במסמך הנושא את השם: "הצעה לתכנית כלכלית כוללת". המסמך הוגש לממשלה החדשה שהוקמה בשנת 1985, והנכנסת באופן רשמי במסגרת דו"ח אמצעי תשלום ביום 18 בספטמבר 1985 במסמך נקבעו שלושה עקרונות:

א. הורדת האינפלציה בבת אחת. ב. הורדת האינפלציה לרמה המקובלת בארצות המפותחות, דהיינו כ־3 אחוזים לשנה: ג. חייבת להיות תוכנית כוללת המכילה איזון וקיצוץ התקציב, מדיניות מוניטרית מרסנת, שוק ההון, שער החליפין, מדיניות שכר, ועוד. כדי להבטיח שהממשלה תקצץ בהוצאות ותקציבה הוצע שהקיצוץ בתקציב יקדים בכמה חודשים את הפעלת תכנית הייצוב עצמה.

קיצוץ תקציבי אינו מלאכה קלה, ולכן הממשלה ניסתה על־ידי עיסקות חבילה להביא ליציבות המחירים ללא קיצוץ תקציבי. עיסקות חבילה אלו הופעלו בסוף 1984 ובתחילת 1985. עיסקות אלו כצפוי נכשלו ובנק ישראל המשיך להתריע שצפוי משבר כלכלי חריף בבסיס.

שאלה: ובפועל השתתפתם בדיונים על גיבוש התכנית?

ד"ר מ. מנדלבום: ראש הממשלה שמעון פרס החליט לבנות צוות, שכלל את פרופ' מכאל ברונו ואת מרדכי פרנקל, כדי לנסח תכנית. הם היו מודעים לרעיונות מחלקת המחקר. אבל ראש הממשלה לא רצה לצרף את אנשי בנק ישראל באופן מסודר כי רצה לזכות בתהילה לאנשיו.

שאלה: האם יש פה "גניבה ספרותית"?

ד"ר מ. מנדלבום: תכנית הייצוב היא תכנית שיזם בנק ישראל, וכאמור הוגשה לממשלה עוד בשנת 1984. תרומתו של הצוות שהקים שמעון פרס היתה חשובה, אולם הצוות בסיכומו של דבר הקטין את הקיצוץ הנדרש בתקציב המדינה, ואילולא נרתם בנק ישראל וביצע על דעת עצמו תכנית מוניטרית מרסנת הבנויה, שכללה גם ריבית ריאלית של 80%, התכנית של הצוות היתה קורסת. בנק ישראל לא רק יזם את התכנית אלא גם הצילה מכישלון.

"הראש שלנו עם הגולן" – מפגינים צעירים באחת ההפגנות נגד נטישת רמת־הגולן. הם מבטיחים: המאבק יימשך וביתר שאת...

רמת הגולן וערכי חברתנו

מאת ד"ר ישראל רוזנסון

בחוצות הערים מתחננות עדיין כרזות לרבין – "עצור שנויה" "חישוב שנויה" – שלום עושים לדורות"! כשתבוא העת לנתח את סיסמאות יורנו, יצויינו מן הסתם לטובה את ההגדרה – "שנויה" מול "דורות". אכן קשה לעכל את הבהילות שבה מתנהלים תהליכים שהשלכותיהם מעצבים את העתיד הרחוק. אולם, ברגע זה אנו להריאה "לחישוב שנויה" שום מישמעות ישעשית "אני מוסמך לקבוע אם היתה לה אי פעם!). מבחינת ראש הממשלה, בענין הגולן – הפור נפל, וכל עוד לא יתרחש אירוע קיצוני בהתרגנותו ימשיך תהליך הנסיגה לדהור בקצב "השנויות ולא בקצב "הדורות".

נסיבות שראלה נוטות לעודד מחנות מסוגרים בתוך עצמם, ולהוביל להצטמצמות הוויכוח הענייני ביניהם – מן הסוג הנשען על טיעונים אינטלקטואליים והשקפתיים – עד לאפס. כל מה שמשמע בתנאים אלה אינו אלא הפגנת עוצמה, שבאה להרשים את המתלבטים והספקנים. ויכוח אמיתי דורש זמן, ומה לעשות, כשעונו של מר רבין רץ רק מחוג השניות. למותר לציין כי דפוסי ויכוח שכאלה מעודדים בעיקר דיון בשאלה הביטחונית הניתנת בנקל לכימות (קילומטרים מרובים, עומק נסיגה, מספר תחנות התראה, מספר חיילים אמריקאיים, ועוד ועוד), אך בשאלות אחרות בדבר השפעת המתרחש על אופיה ותרבותה של החברה הישראלית איש אינו נוגע. אינני מתיימר לדון כאן בהידרדרות המהירה, ליתר דיוק קריסה במעמדה של רמת הגולן מפסגת הקונצנזוס הלאומי למצבה הדרוש – [illegible] [illegible] [illegible]

הדוגמאות רבות והן נוגעות בכל תעמי החיים. משום שהדברים מתרחשים ממש מול העיניים קשה להעריך את עוצמתם. הנה למשל מעמדה של הציונות. הכל למדו כבר להשתמש בביטוי פוסט־ציונות (כמה מוצלח שילוב האנגלית בצירוף הזה!) אך מעטים נתנו דעתם כמה מדהימים גדודיה המהירים של הציונות מנקודת מוצא של תנועה רעיונית עמוקה שענקי הרוח שלנו (הביטוי "שלנו" מקומו לא יכירנו בהגות הפוסט־ציונית) בונים אותה ונבנים ממנה, אל "בין המרכאות", ומשם אל התחנה הסופית פוסט־ציונית. הכל "סתם כך" (המלה "סתם" נפוצה מאוד בלשון הפוסט־ציונית), ללא ויכוח אמיתי עם השקפות שרווחו עוד לפני דור, ומבלי להעריך ולכבד את תורותיהם של נושאי השקפות אלו. לפני זמן מה נתקלו עיני במאמר העוסק בשאלה: החינוך האידאלי ואריכו, ובו בלט הקטע הבא – "את המכה הראשונה (על החינוך החופשי האידאלי) – הנחית חיבוק הדב של הציונות. בית הספר התיכון גוייס למסורות לאומיות. המורה הפך ל'מהנדס אנוש' (ההדגשה במקור) המכוון את התלמיד בהתאם לצרכים: כיבוש העבודה, מרד וקוממיות, צבא וחלילות, עלייה וצמיחה..." 1). תן דעתך. המורה מהזר הישן אינו נתפס כאדם בעל אמת פנימית, שאינו יכול להתכחש לה. אין הוא נושא חוויות ותחושות, שאי אפשר לו שלא לשתף בהם את תלמידיו – הוא "מגוייס". הוא "מהנדס אנוש"! [illegible] בו, אין הוא ראוי כמובן לזיכות, [illegible] ראויה לדיון – וכי מה תועלת יש [illegible] "מהנדס אנוש מגוייס"?!

[illegible] המאמר הזה אני חייב לומר כי [illegible] מנומסת, אך מה נאמר למראה כתב [illegible] באחד המקומונים "מקומון" לכל מקום – [illegible] הכפירה, לתרות שכולם כותבים אותו [illegible] ביקורת בעמימקה על אחת המסעדות לדיון [illegible] החברה הגבוהה, הספיק לנתץ [illegible] לשחוט ארבע פרות קדושות ולהקים [illegible]

בהעדר הישקים רוחניים לרוחב החברתי ולאורך ההיסטורי, אין פלא שמפלגה חשובה עוסקת בזכויות האזרח ולא בחובותיו, וערכו של השרות בצה"ל נתלה בהגשמה אישית ולא בערכים חברתיים. צא ולמד, התגייסנו, רצנו, חלנו הסתערנו, לחמנו והצלחנו לעמוד בכל הקשיים הללו משום שידענו שאנו עושים זאת פשוט לטובת המדינה ולמען אחינו ואחיותינו. היום הפך הצבא ל"מכון למימוש הפוטנציאל הגלום בפרט" – אין פלא שהוא נזקק ברוחפות לקוד אתי!

בתנאים אלה אין לרמת הגולן הרבה סיכויים – היא קשורה לעבר. היא מסמלת יותר מדי את המאתר. עם כרטיס ביקור כזה קשה להניח ש"התנועות להפיכת עם ישראל לאוסף אקראי של פרטים" (עכשיו!) יתנו לה הזדמנות נוספת. מה אוברת רמת הגולן? תאמרו: התיישבות: אבל היום במקום התיישבות באו וילות. חקלאות – היום ענף שולי ועיין ערך: כורסה. ישיבה משוחפת של רחיים חילוניים – לא נכלל באמות המידה של הפוליטיקאי קודקס ואין לי כרגע תרגום מתאים, ואולי טוב כך). אתרי נוף מרהיבים לנוער ישראלי שנהגה להתכובב בארצו – שיוסעו למורח הרחוק. מקבץ כתי הכנסת העתיקים הגדול במדינה – באמת מתור מדוע הקימו בתי כנסת על "אדמה סורית". המקום היהודי ב"ארץ כנען" שבו דרך "משה רבינו" – מושגים בלתי ידועים.

הגולן – ארץ כנען

ברצוני להבהיר במאמר מוסגר את השורות האחרונות. הגולן נכלל ללא צל של ספק בגבולות ארץ כנען (ואיני בא לעסוק במעמדו ההלכתי). מכאן שבמלחמותיו בבשן שהה בו משה רבינו בהכרח, ועל כן אין כגולן כדי לסמל את הקשר שבין דור המדבר לדור נוחלי הארץ, ובאופן כללי סמל גיאוגרפי לאחדות ההיסטורית.

נחזור לענייננו. החברה הישראלית המודרנית מצאה תחליף לכל דבר. מציאות תחליף לרמת הגולן, ולאו דווקא לצרדים הבטחוניים, אינה חידוש עקרוני – לראבון הלב היא חלק מתהליך מתמשך. האמירה הנוראה של שמעון פרס, שהגולן הוא "אדמה סורית", אינה רק עיוות היסטורי אדיר ממדים, יש בה חומרה על כני חומרה. הבעיה אינה רק ב"סורית" אלא גם ב"אדמה"! תמהני אם פרס היה קורא לשטח כל שהוא "ארצה יהודית" – לערבים יש "אדמה", לנו יש תחליפים לארמה!

בסימפוזיון שנערך זה לא מכבר באוניברסיטת בר אילן בנושא: תמורות בזהות הישראלית בהשפעת תהליך השלום, העלה הסופר א.ב. יהושע מהמעטים המוטרדים מהשאלות "הלא־במתותיות" של השלום, היהודים על "העידן שאחרי..." (2). בדבריו שרטט תחל פיה מקויים ביותר לשאלת הזהות הישראלית לאחר שהנטייה הטריטוריאלית תיפתר והזהות המבוססת עליה תתפוגג. הציע כמובן הזיות חילוניות אנטיברבליות דוגמת שאלות של צדק סוציאלי ואיכות הסביבה. והזיות המבוססות על המשיכה הישנה של יוצאי עדות מסוימות לעולם שממנו באו. (ומעין "שיבה להורי"!) הוא מוכן לקבל גם זהות יהודית מסוימות על בסיס הקוד המוסרי של עשרת הדיברות. כל התחליפים שרק ניתן להעלות על הדעת חוץ מן המקור הציוני – זהות של עם המלוכד סביב הזמן – ההיסטוריה שלו והמקום – ארמתו.

במאמר שפרסם לפני כמחצית השנה (3) המשיל א.ב. יהושע את הסכם האפשרי לשלום עם סוריה למעין עסקה של שטחים לעומת שלום, המבוססת על הנחת היסוד שאף סורי לא יוותר על הטריטוריה שלו. לכאורה, טיעון פשוט ומוכר, שנוסח היטב בשפתו הרהוטה של יהושע. אולם, למשמע התורה שבעליפה של חתן פרס ישראל נעור בי החשש שמא המשמעות המסתתרת מאחורי הניסוחים הפשוטים מורכבת יותר. קל לעכל "טריטוריה זרה", או אלמנטים יוצרי זהות המושתתים על טריטוריה, כל אימת שמדובר בזרים. ויהושע פירש דוגמאות למכביר. הדברים שונים כשמדובר בטריטוריה יהודית. לו היה יהושע טוען שהוא מוותר על "טריטוריה יהודית" הנושאת את השם העברי הבאה רמת הגולן, לו היה מציין שלמען השלום הנכסף הוא מוכן למסור את גמלא שאין בה שום שריד סורי (למעט אולי עמדות מתקופת שלפני 1967) – ניחא. על זו אפשר להתווכח. אך לדידו של יהושע אין כלל דיבה – גולן יהודי יוק – אינו קיים, ולכן מלכתחילה הוויתור אינו ויתור, לכל היותר ויתור פסיכולוגי.

היחס לשטח עמוק ביותר

נמצאנו למדים – הגולן אינו אלא משל. הוא ממחיש את הקושי של החברה הישראלית להקנות משמעות לשטח. ניתן למצוא בכך נקודה חיובית זעירה – היחס היהודי לשטח הוא עמוק ביותר, ובהתאם לכך הדרישות מתוחית התייחסות לשטח רבות ונכבדות. אולם, יש לכך ללא צל של ספק השלכות שליליות קשות ביותר שמשמעותן המיידית – השבת מרכז הכובד של הישראליות שלנו, על פי שם ספרו המפורסם של יהושע, להודו! זו היא כמובן גלות מסוג חדש – גלות מרצון שכמותה לא שערו אבותינו, גלות מן המקום וגלות מן הזמן.

אני מבקש לסיים בהדהר "אופטימי". המאבק על הגולן "ייצר" כמה מסמנות אמיתיות. בסממנות מסבע בריינתן סמנן החושש להחצנה ושטחיות. אולם, הסיסמה "העם עם הגולן" לא שיקרה! ייתכן שכלוח התרבותי הפועל היום בארצנו – חלק גדול מהעם יעזוב את הסיסמה. ייתכן שמשאל־עם מתוחכם וציני, המעמיד בסיכה מול מלחמה, לא ישקף את רחשי הלב של "עמך" ביחס לגולן. אולם, קשה לי להאמין שהאנרגיה הלאומית האדירה שכוונה להבית הגולן תרד סתם כך לטמיון.

משה נגבי שבצביעות שקשה לה למצוא את הדיע מפרסם במעריב תחת הכותרת המרשימה "החוק והסדר" מאמרים המלמדים איך מנצל השמאל הישראלי את החוק והסדר לצרכיו הפוליטיים. לאחרונה (4) נדרש לעסוק בשאלת סירוב הפקודה ביחס לפינוי הגולן. לא בשאלת סירוב הפקודה של אנשי "יש גבול" – אלה אנשי מצפון כידוע, ולא בהתמקויות ממילואים ביהודה ושומרון של אנשי שמאל (אני מכיר מקרים רבים!), ואף לא באנשי הבהמה הנערצים שפשוט לא בא להם ללכת לצבא. הבעיה לדידו מה יקרה אם ביום פקודה יסרבו חיילינו לפנות מתיישבים! חששו אמיתי. יכול להיות שכדאי לפתח את הכיוון הזה – על בסיס זכויות הפרט כמובן "המפקד, אמר החייל, אני לא יכול לפנות את המתיישב (מתנחל) הזה! אבל זו פקודה חוקית בעליל ענה המפקד, תוך שהוא מעיין בקוד האתי (פרופ' כשר). אבל לא מסוגל, השיב החייל – תן לי להסתער על החיזבאללה. אבל העונש על סירוב מגיע לשלוש שנות מאסר, אמר המפקד, תוך שהוא מעיין במאמר של משה נגבי. החייל (דועך מפחד): כן, אבל כראבת לי הכבד כשאני מפנה מתיישבים, תפנה לרופא למסדר חולים".

אולי מתוך ניצול זכויות הפרט שהפיכתן לערך מוביל ובלבדי בחברה הישראלית יחול המהפך הגדול. העם שהפכתו לקבוצת אנשים פרטיים יהיה קטן מדי על המשימה הגדולה שהועידה לו ממשלתו – פינוי הגולן. ההיסטוריה מתקדמת בדרכה נתיבים – אחד מהם הוא קפיצות דיאלקטיות מקיצוניות לקיצוניות. אולי מתמלאה סאתה של האינדיווידואליות המופרעת והיא תיפול בדרך דיאלקטית רחוקה מתוך המגמות שהביאוה לשיאה?!

אני מבקש את רשות של הקורא הנכבד שהתמיד בקריאתו להלאותו בעוד מספר שורות. אני מבקש להביע הסתייגות מדברי שלי. אין זה מאמר פרוגרמטי וסערת הרוח אינה מקילה על ניסוח אבחנות חד־משמעיות. אינני "בנויים" לסרוב פקודה ואיני סבור שנגיע לכך. אולם, לא מתמת הפחד מפתשיו המגוחכים של משה נגבי או שמץ של שכנוע מרצינות דבריו. אלא משום שאנו מאמינים גם בערך הכלל ואחדותו. ייתכן שהפירוד הקיצוני בחברתנו יוביל למהפך אך ידינו לא תהיה בתוספת פירוד על פירוד – "אם נגזר שיבא בדור שכלו זכאי או בדור שכלו חיב" – אנו נפעל לדור שכלו זכאי.

1) ידיעות אחרונות 8.6.95
2) תמצית הרצאתו ובקורת – ד"ר מורין, האומה, תשנ"ה, 119, עמ' 224־293.
3) ידיעות אחרונות 23.8.94
4) מעריב 2.6.95

הפוליטיקה של הקונסולית...

מאת ד"ר מ. ר. להמן

מסרת מינויה של קולט אביטל – ידידה אישית של שמעון פרס – למשרה החשובה של הקונסול הכללי של ישראל בניו־יורק, היתה ללא ספק בדי לשטוף את מוחם של יהודי אמריקה, או לפחות יהודי ניו־יורק, להאמין בבגידת אוסלו. בקיצור נמרץ, יהודים שכל חייהם האמינו בציונות ובמדינה היהודית אמורים היו להחליף עתה את עורם, כתוצאה מעבודת הפירסום של קולט אביטל, ולאמץ דעה הפוכה. ציפו מהם לומר ששחור הוא לבן ולבן הוא שחור. היא נבשלה, כמובן. פעם אחר פעם, הובסה קולט אביטל לטובת התנגדויות ההולכת ומתגרתת לתהליך ה"שלום".

דוגמה כאובה אחת של האופן בו ניסתה קולט אביטל להשתלט על הדיון הפומבי היתה פגישת "סופרים ואמנים למען השלום" שנערכה בברודאו האחרון. גנרל חיל האוויר האמריקאי, ג. פוס, אמור היה לתת הרצאה תחת הכותרת "חיילים אמריקאים בגולן?". אביטל שלחה מכתב רווי בו ניסתה לעצור את ההרצאה. במכתב נאמר, בין השאר: "דיון בנושא זה עלול להסעות. בוודאי שהוא יהיה מחוץ להקשר הרו־צדדי... מצער מאוד שבנושא כה מכריע לבטחוננו, הם לא מצאו לנכון להקשיב לנקודת מבטה של ממשלת ישראל... יהיה זה מצער אם "סופרים ואמנים למען השלום" יתנו גיבוי ליוזמה זו. במכתבה היא מנסה לקדם את העקרון של כוחות שיטור אמריקאיים ברמת הגולן. לאור קיצם העגום של כוחות שיטור דומים בבוסניה, הרי שבאמת הנושא הזה כבר אבוד.

הקש ששבר את גב הגמל

קרוב לוודאי שהקש ששבר את גב הגמל היה ה"דינר" של תנועת המזרחי כאשר גב' אביטל נאלצה לחזות ב־500 יהודים אמריקאים מן השורה הראשונה מריעים ומוחאים כף – כשהם עומדים על רגליהם תוך תשואות – לנאום שניתן על ידי זוכה "פרס המנהל הטוב" ביותר, ארתור כהן משורין, שתוקף בחריפות רבה את מדיניות רבין/פרס. אביטל, שישבה על הבמה, התכווצה בעליל. היא מורה ואמרה למארחיה, "אני הולכת", אך שיכנעו אותה להישאר ולשאת במשימה הקשה מנשוא של ראיית כל מאמציה יורדים לטמיון בתשואות האנטי־רביניות.

לאחר מכן נאלצה להתמודד עם צעדת ההצדעה למען ישראל, אשר שנה אחר שנה שימשה כמוקד למחאות ספונטניות נגד ממשלת רבין. תהלוכות אלו היו כקוץ בבשרה. עמד בפניה אתגר: כיצד לחסל תהלוכות אלו. היתה לה תוכנית מבזינה: היא תיכפה על מנהיגי התהלוכה את הדובר הבלתי נסבל ביותר שיהיה ביכולתה למצוא, כדי לסחוט מהם את המטאה הקולנית האליוהמה ביותר, בה תוכל להשתמש בעתיד בניסיון לתקוף את מארגני התהלוכה ולהביא להפסקתם של תהלוכות עתידיות, אלא אם כן יושמו תחת פיקוחם של ידידיה השמאלנים. ומי יכול למלא תפקיד זה טוב יותר משולמית אלוני?

יכן, תוך שיתוף פעולה עם הדיפלומטים הישראלים עמיתיה, הוכנסה התוכנית לפעולה. את הודיעה הצפויה מראש מצד יהודי ניו־יורק נגד הופעתה של אלוני, צריך היה לחסל בכל דרך. פלוגת הדיפלומטים הישראלים, המגוננים על אלוני תנשוך הבמותה שלנה, נאלצה בצעקה לתוך האולם, ובגנה מחאות המבהירות הזועה. כמובן, שניתן היה לצפות למחאות מראש. למעשה, זו אף עלו על תקוותיה הגבוהות ביותר של אביטל. עתה היה בידיה בשר התותחים עימו יכלה לחסל את האמריקאים הרגילים מהשורה הצועדים בתהלוכה – אלפי ילדי בית הספר העברי וחצי מיליון היהודים המריעים לאורך השדירה החמישית. "סקנדל" מתומר עמד להתפרץ, ומבנות יחסי הציבור נבנה מיד לפעולה.

ביום שלמחרת, סיפרה אביטל לכל עיתונאי שהיה מוכן להקשיב לה שביקשה מיצחק רבין "להזהיר מצעדים עתידיים" וכי לא יאפשרו ל"יהודים אמריקאים עשירים" (שפה המושאלת מפראואן) להשתלט על המצעד. במקום זה, התעקשה אביטל, ישפלו במצעד קבוצות הנוער השמאלניות ומחלקות החלוץ או הסוכנות היהודית תחת מנהיגה החדש, השמאלני אברהם בורג. באמצעות הודעות לעיתונות, בראיונות ומאמרים ששתלה בעיתונות היהודית, השתמשה הגב' אביטל בתקרית אותה כדי לתקוף את כל קבוצות האופוזיציה ל"תהליך השלום". אני מטפק אם מסע תעמולה שפל זה ירשים את אוהביה הנאמנים של הציונות וישראל. היא למעשה תוקפת את רוב רובם של היהודים שאיכפת להם.

לרוע המזל "המנהיגות" הממוסדת שלנו, בלעה את פתיון תרגיל הפרסום, בשלמותו. הם התחרו אלו באלו בהוקעת עצם המנהיגות שהיתה אחראית לתהלוכה בת 31 השנה, בלא ליחשוב כלל על ההשלכות האפשריות. בכך סיפקו לאביטל את התחמושת לה ציפתה כדי להעביר את השליטה באחד הגילויים האהודים והיעילים ביותר של הקהילה היהודית האמריקאית לידי השמאלנים הקיצוניים, שלא נוכל אפילו לתאר בדמיון הפרוע ביותר שלנו את רצף ה"חידושים" הדמיוניים המביאים באמתחתם... אלו התוצאות שניתן להשיג כאשר רצים לשפוט ללא מחשבה, אם הדבר מתוזמר בחוכמה על ידי טיפוסים כמו אביטל.

למרבה הצער, לא נותר דבר משליחותה, כקונסולית כללית, להביא לאחדות והרמוניה. הבסיס שלה צריכים להוליס על עתידה. אך אנו, קורבנותיה, חייבים להכיר בתוכנית שהפעילה נגדנו.

הקונצרט בסנטרל פארק

אם אחרות אתם מתפשים, חישבו על הקונצרט הנפלא ההרמוני שנערך בסנטרל פארק, כשבאו מסורים בלבד מהתהלוכה, שכינס יחדיו יותר מ־30,000 יהודים מאושרים – רובם צעירים – במסיבת אהבה לירושלים. זוהי רוח השאיפה היהודית האמיתית, שהעניקה את השראתה ליהודים בכמיהתם לארץ ישראל, הורה כל כך ליהודים השמאלנים, המתבוללים, והמנסים להשתלט על מחשבותינו וליבותינו. גאה הייתי לעמוד בראש הקונצרט הזה.

הנסיון החצוף והנואש מצד הקונסוליה להנציק את הקונצרט הנהדר בסנטרל פארק היה כאמת לאריאנון: כיושב ראש הקונצרט וכמחווה לקונסול הכללי, הזמנתי את הגב' אביטל להשתתף בקונצרט. אולם היא ענתה שמאחר והיא אמורה לפתוח את תערוכת "אקספו 95" בשעה זהה לזו של הקונצרט בן שלוש השעות, היא נאלצת לוותר על העונג. צירוף תזמונים מעניין...

במציאות, שלחה הקונסוליה תזר לעיתונות כדי לשכנעה להטיל חרם על הקונצרט. בין השאר נאמר בתזר: "התהלוכה אינה קשורה בכל דרך לקונצרט, אף אין מארגני התהלוכה מעריכים כל קשר לקונצרט. הקונצרט נושא שם כוזב. זהו ארוע פוליטי; למעשה זוהי הפגנה נגד הממשלה. תהלוכת "ההצדעה לישראל" בשום אופן לא עודדה אנשים להשתתף בקונצרט. אם אנשים רוצים להמשיך לחגוג את קיום ישראל אחרי התהלוכה, אנו מעודדים אותם לפנות לאמורי ברחוב 69 לתערוכת האקספו הישראלית".

עיצרו רגע להשוב לאיזה מצב סרגי הכניסה אותנו ממשלת רבין, אם ניתן לקרוא להצדעה ל"ירושלים־3000" הפגנה נגד "הממשלה". האם לא נותר בהם כל שריד של ערכים יהודיים, כפי שסומלו משך אלפי שנים בכמיהה שלנו לירושלים?

מרהים כיצד שמאי אנגלמייר, התומך על כתב־ידי מרהים זה (אם כי המתברכת היא בוודאי מידיעתנו), ידע מה מארגני התהלוכה מעריכים או מעודדים. האם לא מוזר הדבר שיושב ראש התהלוכה, ג'ק אביטל, השתתף בקונצרט ולמעשה זכה להתקבל אצל רבים כגיבור. אני מכיר מעט מאוד אנשים שלא השתתפו בארוע הססורי זה.

והכוזבן שכל אחר מבין יותר מ־30,000 אוהבי ישראל הנלהבים שהשתתפו בקונצרט הבלתי נשכח היו נפגעים מבין האסיפה שגם עסקים בחגיגייה. בכל מקרה, אנשים רבים יותר צבאו על הקונצרט מבפי שביקרו בתערוכת האקספו הישראלית, שעל פי כל המודדים היתה כשלון. כמו כן מוזר מאוד שה־JTA, האמור לדווח על חדשות יהודיות חשובות, לא הזכיר קונצרט היסטורי זה אפילו במילה אחת. כיצד?

בקיצור, עלינו לפקפק ברצינות אם ישראל זוכה אכן לשירות טוב מצד אדם שאינו מסוגל, בעליל, לשאת אי־הסכמה או הבעה חופשית של רעות. נבון הדבר שבישראל הגיעו ההגבלות התמורות על הציבור לרמה בזאת שניתן אפילו לעצור ילדים קטנים על הפגנות שקטות. אך מדינת ישראל היא לא ארצות הברית, שם דיכוי חופש הביטוי אינו יכול להעלות על הדעת ומעורר תיעוב. התגובה לנסיונות אלו להנציק את קול ההתנגדות וחופש הדיבור, תורגש בוודאי היטב בקהילה שלנו.

בס"ד

פתח תקוה, סיון תשנ"ה יוני – 6-1995

פניה נרגשת

מהורי הנערה נועה אסתר שורץ בת 17 וחצי תחי'

וחברי "הוועד הציבורי וידידי הקרן להצלת נועה אסתר שורץ תחי'"

[illegible]

בהוקרה רבה ובברכה נאמנה,

חברי הוועד הציבורי וידידי הקרן להצלת נועה אסתר שורץ

ההורים היה ומשה שורץ והמשפחה

"חזקו ידיים רפות וברכיים כושלות אמצו" (ישעיה ל"ה, ג)

וכל המסייעין יתברכו בכל מילי דמיטב.

[illegible]

מכאן מן الاصل

صكا؛ عن الاصل

על סדר יומנו / מאת יוסף (יוסקה) שפירא

על משמר ארצנו

מי היא כת השטן?

לפי העיתונות הפרשנות עוד מעט ויתברר כי "המתנחלים" הם כת השטן. "הם" ממשיכים במאמץ המטורף של "דמוניזציה" של חלוצי העם. אם חלוציות וחלוצים מוצגים באורח שלילי, מה איפוא הפלא שילדים ונערים חסרי מסרה בחיים, מחפשים להם כיתות חריגות ומעשים אכזריים, כתולדה. אם עושים כל מאמץ למצוא מספר זעום של מתיישבים המוכנים לעזוב את ההתיישבות החלוצית תמורת פיצוי, כדי להציג את המתנחלים כרודפי בצע, מה הפלא אם נערים ונערות עושים "מעשי זימה" בבתי עלמין?

"נחמת רחל"

האם יש מעשה צודק יותר מיוזמתו של ח"כ חנן פורת להקים ישיבה על קבר רחל אמנו? האם יכול מאן דהו להעלות על הדעת שממשלת ישראל תפקיד את קבר רחל בידי שלטון זר? האם מקום אשר התקדש דורות, בימי שממת הארץ ובימי פריחתה, בדמעות נשים יהודיות, יופקע מידי העם היהודי? האם יתווסף קבר רחל אמנו לכל המקומות המקודשים שלנו, אשר כל ממשלות ישראל הפקידום ביד הערבים ובראשם הר הבית? האם ההבטחה "מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה ושבו בנים לגבולם" תופר על ידי ממשלת ישראל?

הכה שאול באלפיו, בן דוד ברבבותיו

כך שרו והללו נשי ישראל אחרי שדוד הפליא מכתו בגולית הפלישתי. על כך יצא קצפו של שאול המלך. המרה השחורה שאחזה בו מאז מאס בו הקב"ה, על שלא נלחם בעמלק "עד כלותם אותם", לא זו בלבד שלא עזבתהו עוד, אלא גם נתגברה.

אני נזכר בקנאה של שאול כל אימת ששמעון פרס עושה עוד צעד של ויתור ל"עמלקים" של היום, המצפים ליום שבו נהיה נחשלים כדי שיוכלו לזנב בנו. הנה עוד מעט ורבין "יתפוצץ" מקנאה בשמעון פרס, ההולך וכובש את המקום הראשון בטלוויזיה וביתר כלי התקשורת, בכל הנוגע להסכמי "השלום".

שחרור האסירים הערביים

רשימת הויתורים של פרס הולכת ומתארכת. ביטול האמנה הפלשתינאית – יוקן! אף אחד מאנשי השלטון הישראלי אינו מזכיר זאת. כלאחר יד מכר פרס את הגולן לסורים, כשרבין "הולך שבי אחריו", אבל עוד אינו אומר זאת בפה מלא. הוא נוטה לשחרור טוטאלי של "הפלשתינאים", כולל אלה שיש "דם על ידיהם". את דמם של משתפי הפעולה הם כבר התירו כששחררו מחבלים שהרגו בהם. ועכשיו ברור ש"הממשלה" מתכוננת לשחרר רוצחים שיש דם יהודי על ידיהם.

ד"ר "יוסל" בורג טבע את מטבע הלשון: הם, הערבים, פרים ואנחנו רבים. הם לא רק פרים, הם גם מתאחדים כדי לסחוט מישראל ויתורים. עכשיו הם הגלו בלחץ פתאום על שחרור האסירים [illegible] מתקיימת שביתה, ערפאת שחרר את הרסן ו"התיר" את חידוש אמצעי האינתיפאדה.

מתגבשת טאקטיקה חדשה, לאפשר לערפאת להוריד "קצת" את ערכי "השטחים", לעצום מעט עין, במידה שלא תקומם את הציבור הישראלי, אשר לפעמים אינו שם לב. ויש עיתונאים המכשירים את הקרקע לגישה חדשה זאת. עתה הולך להכשיר את הקרקע מראש לכניעה נוספת של רבין לפרס ולשריד: שחרור מרבית האסירים הפלשתינאים, כולל רוצחי היהודים. עוד הפרת הבטחה של רבין, שנאמרה בפומבי, ולא רק בימי הבחירות.

שכרון מעמקים

כל כך מתוקה את פרס ואת רבין התרמית החדשה שהם יצרו למדינת ישראל בעמים. פתאום הפכו מקובלים על כולם, פתאום כולם אוהבים אותם. המחמאות של "הפריך" מטרישות את דעתם, "משגעות להם את השכל". הם השתכרו בשכרון פרסי השלום. בויתוריהם הם מתעלמים מגישתה של האינטליגנציה המצרית הנה הירדנית, המוקיעה את כל מי שמתקרב לישראל. ומובארק, שכל "גדול" מצא לנכון לנקוד משמחה על שהוא ניצל, פעל בבגוות שאין כמותה, בנושא האמנה למניעת הפצת נשק גרעיני. ומלך ירדן הידיד הקרוב ביותר שיש לרבין בשתי גדות הירדן, הוריד את רבין אוזנה חריפה כשישראל החליטה להפקיע רק 500 דונם בירושלים, שמהותם שייכת ליהודים.

נסיון התנקשות במובארק לא "הוריד" דבר לפרס, ורבין אינו מפגר אחריו. השיחות עם נציגו של אסאד האיש אמנו נמשכות. פרס אינו חושב שנסיון הרצח צריך להעלות היסוסים כל שהם על עומק הויתורים שישראל יכולה להסתכן בהם. הוא כאילו נשכח. ופרס, שהוא מומחה למסמכים בלתי קיימים, כבר הכחיש קיומם של מסמכים שרידים וקיימים. והוא מאשים את ביבי נתניהו ב"חיבור" המסמך... ודבק, אשר כינה את חברי מפלגתו מטומטמים, אינו מוצא דרך אחרת להכחיש את המסמך, אלא על ידי הכפשתו של ביבי נתניהו. זו רק הוכחה על אמיתות ההכחשה...

איך היד איננה רועדת?

פרס מאיץ את המו"מ בכל שהוא יכול. שום דבר אינו מעכב את התאוצה, את הריצה המטורפת. היד שתצטרך לחתום על שלב ב' איננה רועדת כלל. מין שלוה קפואה עליהם, אותו שכרון שכבר הזכרנו ואולי גרוע מזה – הפקרות.

השלום עומד מאחורי כותלנו, יש סימן מובהק – הרמטכ"ל הסורי נפגש את יד לעיתונאים הישראלים... ואולי הוא עוד ילחץ השבוע את ידו של הרמטכ"ל הישראלי. הנה בוודאי סימן לשלום עולמים, המאפשר לוותר על החרמון, על המצוקים ועל מקורות המים.

מכה תחת מכה

סוף סוף הופיעו בציבור אנשים שלמים שאינם חובשים כיפות והביעו דעתם מה חוקי ומה אינו חוקי. ובכן, חוקי להיאבק במי שירצה להוריד אותנו מעל אדמת ביתנו, מכה תחת מכה, אגרוף תחת אגרוף, אלה תחת אלה, ועוד. לא עוד התנגדות פסיבית בלבד! ומי שאומר זאת אינו "רב פנאטי פונדמנטליסטי" מגוש אמונים, אלא בן אדם נורמלי. גלוי האוש, [illegible] להתחייבות חבריה בבחירות, מבלי לשאול את העם, הוא המעשה הבלתי חוקי!

פריימריז

הרוב במועידה הכריע ויש לכבד את הכרעתו. המיעוט הגדול אשר הצביע בעד הפריימריז, ראוי להערכה שהרי כל מי שהצביע בעדן הצביע בעד הפקעת הסמכות לבחירות מעצמו. האומץ הגדול יותר של מי שהצביע בעד הפריימריז הוא אות כבוד לחברי המועידה.

ההחלטה של ועידת האיחוד של התנועה, שחברי המועידה כולם יהפכו לחברי המרכז, בניגוד לדעתה של "ועדת יגר", יש בה פגם דמוקרטי. כל עוד כל חברי המועידה הם גם חברי המרכז, אין שום סיכוי שהמועידה תפזר את סמכויות המרכז. פגם אחר, שגם הוא מחייב תיקון, הוא שעובדי התנועה הם גם בוחרים. אולי יש מקום שבית הדין של התנועה יתן דעתו על שני פגמים אלה.

ההחלטה א' אשר התקבלה במועידה לא היתה החלטה ברורה, היו בה יותר המלצות מאשר החלטות מחייבות. יש לקוות שדרך הביצוע של ההחלטה תחזק את האומץ של הבוחרים-נבחרים, שיש בידם האפשרות להשפיע על בחירת המועמדים. המאבק על הבוחרים אינו מאבק על "הבוחרים המושבעים". אלה יצביעו בעד התנועה בכל תנאי. אבל מספרים של אלה הולך ופוחת. ועבר המספר המהלך והאחוז של המצביעים בעד התנועה רק אם הם משתכנעים שהיא עונה על ציפיותיהם. ההחלטה נגד הפריימריז, גם אם רוב חברי המועידה הצביעו בעדה, איננה מוסיפה לתדמיתה של התנועה. מציאות זאת מחייבת איפוא שבעתיים.

עוד איננו בטוחים שלא יחול שינוי בשיטת הבחירות. שוב עלתה על סדר היום ההצעה לקבל את שיטת הבחירות, של פרופ' אורי רייכמן, שמחצית מבוחרי הכנסת ייבחרו ב-60 אזורים, אחד לאיזור. עבר זמן עד שהתנועה הבינה ששיטה זאת לא זו בלבד שלא תזיק לה אלא גם תוכל להועיל לה. היא גם יצירת תנאים שיאפשרו לתנועה להשפיע על בחירת המועמדים של המפלגות הגדולות ב-60 האזורים. על נבחרי התנועה לעמוד על המשמר ולהיאבק שלא תיקבע שיטת בחירות אחרת אלא זו של רייכמן. שיטה זאת טובה גם לדידם של אלה בתוכנו המתנגדים למעבר מוחלט לבחירות אישיות, אך היא גם עשויה להכין את התנועה לשינוי כזה אם הוא ייכפה עליה.

באין חזון ייפרע עם
להחיות את הנח"ל...

אי אפשר שלא לחזור על הביטוי החד של "החכם מכל אדם" – שלמה המלך: באין חזון ייפרע עם. אם אין חזון, אם החזון של העם הוא "מימוש עצמי" של הפרט, הכל מתפורר. אין צורך בהרבה חכמות, בראש ובראשונה התנועה הקיבוצית. בתקופה שהיא לא נענתה לאתגר ההתיישבות שזימן לה שחרור יהודה ושומרון ולא מימשה אותו, החלה התפוררותה הרעיונית והחברתית.

לכן, מי שמבקש, שמאשה להקנות את הנח"ל, אינו מבין בחינוך ואינו מבין את נפש האדם. אי אפשר להציג בפני הנח"ל אתגרים שאינם משמעותיים, שאינם אמיתיים ולכן אין איש רציני נוהה אחריהם. מי שמבין בחינוך גם יודע שאי אפשר לכפות אידיאלים; להגשמת אידיאלים אפשר להתנדב. כפיית הגיוס לנח"ל היא אבסורד, היא תרתי דסתרי. גם תנועת הנוער העובד והלומד יודעת זאת, גם השומר הצעיר, כולן. כדאי לאותם שחולמים על חידוש הנח"ל, שיילכו לסניפי תנועות הנוער, שהיו הומים בלילי שבת, ויראו מה קורה בהם היום.

ללמוד מהכיפה הסרוגה – מותר!

כדאי ל"מחדשי הנח"ל" לצאת אל "הרחוב" ולשאול את חובשי הכיפה הסרוגה, תלמידי "השמינית" – לאן הם "הולכים"? כל אחד מהם מבין שכוונת השאלה היא איפה אתה מתכוון לשרת אחרי סיום התיכון. וכמעט כל אחד משנתו סדורה בפיו: אחד ל"הסדר", חברו ל"שילוב" ההסדר של ישיבת הקיבוץ הדתי, אחר ל"מכינה", כשהוא מתכוון ליצירה החדשה של דור הכיפה הסרוגה, המכינה הקדם-צבאית, ויש מהם לישיבות גבוהות נוסח מרכז הרב. הבנות נוהרות לשירות לאומי ולמסגרת המורות החיילות ועוד. הצד השווה שבכולם שהם כוללים מרכיב של התנדבות, והם מעניקים למתנדבים את הסיפוק העמוק שיש למתנדב, היודע שהוא תורם בהתנדבותו לכלל, שהוא חלוץ ההולך לפני המחנה. אין איפוא שום פלא שלמסגרות אמיתיות אלה, נוהה שכבה טובה של החברה הציונית-דתית הצעירה.

כזה היה הנח"ל, כאשר התנועות אשר חינכו להתגייס אליו, הכירו והאמינו בערך ההתיישבות, בערך הצדק החברתי שבחיים אלה ובעיקר במעשה כיבוש הארץ שיש בו. אז היה השירות בנח"ל מעשה של כבוד ולא כפי שהנח"ל מצטייר בימים אלה, שאינו מעניק לחייליו שום הילה, גם לא מן ההווי הצבאי.

תנועת מתנדבים

הנשיא קנדי הגה את רעיון "חיל השלום" – PEACE CORPE, שיגור מתנדבים לאזורי מצוקה, מדינות באפריקה שהיה צורך "לרפא" אותן ממלחמות פנימיות או חיצוניות. זהו דגם הראוי לעמוד נגד עיניו של מי שרוצה להחיות את ההתנדבות בקרב הדור הצעיר בישראל.

ההתנדבות יכולה לכלול גוונים שונים: התנדבות לשירות קרבי בנח"ל, תוך התחייבות לשירות ממושך יותר ולקצונה. שירות לאומי לבנים ולבנות באזורי פיתוח ובשכונות עולים לפני השירות הצבאי, שירות לאומי באזורי הפיתוח אחרי השירות הצבאי, כשהוא משולב בלימודים גבוהים בהוראה. האל לנו לשכוח את ההתיישבות החלוצית באזורים אשר סביב ולהציתם יהיה קונסנזוס רחב.

גם שכר, גם הילה

הענקת תמורה והערכה לאלה אשר יצטרפו לחיל המתנדבים הזה, איננה פסולה. זאת בתנאי שהשכר יהיה מיועד לפיתוח ולהתקדמותו של המתנדב. השכר גם יזכה את הערכת המגזר למפעל ולמתנדבים אליו.

חיל המתנדבים חייב להיבנות על משיכה של הטובים ביותר, שאם לא כן אין לו שום סיכוי. חלוציות אם איננה מושכת אליה את הטובים ביותר, סימן שאיננה חלוצית והופה כשלון. כאלה היו עולי העליות הראשונות, כאלה היו ה"סיתרנבניקים" ברוסיה, כך גם היו ההגנה ואירגוני המחתרת וכן הפלמ"ח והנח"ל בימי הפאר שלהם. הפלמ"ח נגדע על ידי בן גוריון, הנח"ל דעך כאשר פסק להיות חלוצי מבחינה התיישבותית וצבאית גם יחד. זה כבר קרה לפני שנים רבות.

המפד"ל

ב"ה

ב' בתמוז תשנ"ה
30.6.95

יישום הסכמי אוסלו רק לאחר הכרעת העם

בבחירות האחרונות לכנסת, כל המפלגות הציוניות היו מאוחדות סביב עקרון מוסכם, ישראל לא תקיים יחסים כלשהם עם אש"ף.

לאחר הרכבת הממשלה החל רבין להיכנע לכוחות השמאל בממשלתו ופעל בניגוד למצע מפלגתו.

הסכם אוסלו, לחיצת היד עם מנהיג המחבלים, חלוקת רובים למחבלים פוטנציאלים, היוו את הבסיס להקמתה של מדינה פלשתינית ע"י ממשלת ישראל.

מדינת ישראל עומדת בפני שלב מכריע בו מאבד צה"ל את יכולת ההרתעה שלו, ומאבד לחלוטין את כושר פעילותו מול קיני המחבלים בערים אשר סמוכות למקומות יישוב כדוגמת כפר סבא, עפולה, נתניה ופתח תקוה וכדו'.

המפד"ל טוענת כי מפלגת העבודה אשר זכתה בבחירות האחרונות לאמון העם לא אמרה לפני הבחירות את אשר היא מבצעת כיום. זו הונאה ברורה של הציבור שלא התכוון כלל למהלכי הממשלה.

המפד"ל תובעת ללכת אל העם כדי לשאול לדעתו לפני ביצוע הסכם אוסלו, ולפני יצירת מצבים בלתי הפיכים.

המפד"ל קובעת כי אם ממשלת ישראל לא "תלך אל העם" היא תאבד את הלגיטימיות בהחלטותיה.

התנועה הדתית לאומית, המזכיר המדיני

"א־דולה מעאנה" – הממשלה אתנו!

סיכומו של שבוע

ותיקים בירושלים, בחברון ובצפת זוכרים עדיין את הפגנות הרחוב הפרועות והקולניות של הערבים נגד יהודים בתקופת המנדט, כאשר בין הצעקות והקריאות חזרה ונשנתה שוב ושוב הקריאה: "א־דולה מעאנה", הממשלה אתנו. אל פחד ואל חשש, הממשלה לא תעשה דבר נגדנו. המשיכו בהתנפלות על יהודים. אמרו ועשו. התנפלו, שרפו והיכו כל יהודי שנקרה בדרכם וגם נכנסו לבתים והרגו באכזריות אנשים, נשים וילדים. מכים, הורגים וצועקים: "א־דולה מעאנה" (הממשלה לצידנו).

זה המצב המתרחש היום לנגד עינינו בעניין בניין ה"אוריינט האוס", ליד שער שכם בירושלים. בניין שנבנה לשמש בית מלון, הערבים הפכו אותו למרכז שלטונה של הרשות הפלשתינית. אליו מוזמנים נציגים רשמיים של מדינות שונות ו"מצפצפים" בגלוי על העירייה וראשיה, ועל הסמכות שבידי השלטון המרכזי. וכל כך למה? כי נוכחו לדעת שבממשלה מכהנים נציגי מר"צ התומכים בערבים ובשאיפותיהם.

ראש עיריית ירושלים, אהוד אולמרט, מצויד בחוות דעת משפטיות, מודיע כי "הגרשה הסאה", רבו המקרים שהערבים נוהגים במלון הנ"ל כמרכז שלטוני נפרד, בניגוד להחלטות הממשלה והעירייה, וכי לא יהיה מנוס מהוצאת "צו סגירת הבניין". הוא גם קרא לממשלה לעשות "סוף פסוק" ל"משחק מבוער" של "צפצוף" מתוצף על הממשלה ועל העירייה כאחד.

"קפצה" לעזרת הערבים והתייצבה נגד ראש העירייה אולמרט הגב' אלוני. היא מיהרה לכפור בסמכותו לפעול נגד מפעילי הבניין הנ"ל. הזדה החזיק אחריה שריד ועמו שר המשטרה ואחרים.

בעצם הימים שבהם ניטש הוויכוח בשאלת הסמכות המשפטית התכנסה ישיבה ראשונה של שרידי "עירייה ערבית" מלפני '67. הממשלה ידעה זאת ולא מנעה את זימון הישיבה, ואיפשרה יצירת "עובדה" נוספת של חלוקת ירושלים לשתי עיריות. אותה שעה הגביר פייסל חוסייני את איומיו בהודעות וחזרות ותשנות, באמצעות כתבים שמאלניים ואחרים: "סגירת האוריינט האוס תחסל את המו"מ עם הפלשתינים", וכלפי הציבור הערבי הדגיש חוסייני ומרעיד בלי בושה: "אדולה מעאנה" (הממשלה אתנו), ונמשיך ליצור עובדות במזרח ירושלים ככל שנרצה.

הממשלה נוקטת קו פעולה מוזר, עד כדי גיחוך ממש, קו חסר עקביות ומביש. משרד החוץ, לפי החלטת הממשלה, מזהיר כל ממשלה זרה שה"אוריינט האוס" הוא, למעשה, מחוץ לכל פעילות מדינית. מחוץ לתחום לראשי מדינות, לנציגים רשמיים של כל מדינה, והממשלה לא תראה בעין יפה מפגשים מדיניים שם. אך הערבים מרמזים למדינאים הזרים, במפורש או "בקריצת עין" בלבד: אל דאגה. "אדולה מעאנה". הממשלה, למעשה, אתנו. עד כה לא פעלה וגם לא תעשה דבר נגד המדינאים הזרים בשל כך. ח"כ זבולון המר, בהופעותיו בכנסת נגד צעדיו המהוססים של שר החינוך אמנון רובינשטיין כלפי "השתלטות הפלשתינים על החינוך במזרח ירושלים", הגדיר זאת כ"מדיניות של קריצת עין" מצד הממשלה נוכח ה"מצפצפים" על הממשלה, העירייה וסמכויותיהן.

יש גם ערבים המעידים את פניהם בדרכים בוטות ו"נעזות" אחרות. לא מכבר שוטט במסדרונות הכנסת בסאם א־סאייה, הידוע כפעיל הפת"ח בירושלים. הוא נפגש עם הח"כים הערבים וחלק דברי שבח והלל לעזרה שהצליחו "לכופף את ממשלת ישראל" ולאלצה לבטל את ההחלטה על הפקעת קרקעות בירושלים. הוא תבע משומעי דברו, הח"כים הערבים: "לא לנוח ולא לשקוט עד שתוקם מדינה פלשתינית בכל הגדה ובחבל עזה וירושלים המזרחית בירתה, ואם לא כן – לחדש ביתר שאת האינתיפאדה בכל עוזה".

הח"כים הערביים, בעלותם לדוכן הנואמים בכנסת, מדברים, בחוצפה גלויה נגד היהודים הבונים את הארץ, ותובעים פינוי יהודים מיישובים ביש"ע, בצפת, בנגב, ומשלבים בנאומיהם איומים גלויים נגד המתנחלים. מעניין הם שואבים את חוצפתם זו? הרי לא מכבר שקלו כל משפט וכל מלה, שלא לעורר רוגז התנגדות. אלא שעתה, יותר מתמיד, נשענים על דבריהם של שרים וחברי מר"צ ומדברים בנימה של: "אדולה מעאנה" – הממשלה אתנו.

ממשלת ישראל תיטיב לעשות אם תבהיר לעצמה, על דעת כל חבריה, ולכל תושבי המדינה, מקימיה ובוניה, לוחמיה ומגיניה ושומרי גבולותיה, כי היא עם העם היהודי, עם בנים שבים לארץ אבותיהם, עם המתנחלים המגינים, הזורעים והנוטעים. אז גם התושבים הערביים ילמדו לדעת שלא "אדולה מעאנה". תפעל הממשלה כממשלת ישראל באמת ובכל האמת.

יונה כהן

צו סגירה ותוקף הסמכות

ראש עיריית ירושלים, אהוד אולמרט, יצא בהודעה שקיבל חוות דעת משפטית לפיה הוא רשאי להוציא צו סגירה על ה"אוריינט האוס", מתוקף סמכות מוניציפלית המוקנית בחוק לראש העירייה, מאחר שהבית משמש בניין משרדים, במקום בית מלון לפי ייעודו המקורי. עד עכשיו לא עמדה עיריית ירושלים בעימות עם מדיניות הממשלה לגבי ירושלים.

בחוק יישום ההסכם בדבר רצועת עזה ואיזור יריחו (הגבלת פעילות) – תשנ"ה מסמיך את הממשלה להגביל את הרשות הפלשתינאית בפעילותה בתחומי מדינת ישראל. שר המשטרה מוסמך לאסור כנס פתיחות בנציגות של הרשות בירושלים, ואף להורות על סגירתה. אבל שר המשטרה לא הוציא צו כזה עד היום, והבית הזה ממשיך לשמש כנציגות הרשמית של אש"ף בירושלים ומארח מבוח זה שרים ונציגים זרים. למעשה הפך הבית הזה למשרד החוץ של הרשות הפלשתינאית. אולם כל הסעיפים שנחקקו בחוק אינם בשימוש בגלל שיקולים מדיניים של הממשלה. בתחילה טענה הממשלה שבהיעדר חוק אין היא יכולה להפעיל את סמכותה נגד הפעילות בבית הזה, אבל משנתקבל החוק, נסתתמו טענותיה, ובכל זאת היא איננה מפעילה את סמכותה, כמתבקש בחוק.

האיחוד האירופי קיבל הולכה מדינית, לפיה שרים שמבקרים בירושלים יבקרו גם ב"אוריינט האוס" כסמל להזדהות עם הפלשתינאים. שר החוץ של אירלנד ביקר בבית הזה, והנשיא עזר ויצמן הודיע שלא יקבל אותו כתגובה על כך. אולם שר החוץ, שמעון פרס, קבע מדיניות משלו, האומרת, שיש להבדיל בין ביקור נימוסין לביקור מדיני, הגדיר את הביקור של שר החוץ האירי כביקור נימוסין. אבל עצם הביקור מהווה אקט מדיני מובהק. סגנית ראש ממשלת שוודיה שביקרה בישראל, ונתבקשה בתוך אורחות רשמית שלא לבקר בבית הזה, הפסיקה את ביקורה כתגובה על הבקשה. ראש ממשלת טורקיה כלל לא טרחה לתאם את הביקור בבית הזה עם מארחיה במשרד החוץ. היא ביקרה שם על דעת עצמה. התגובה היחידה לכך מצד משרד החוץ היתה הבהרה שהיא עשתה טעות.

משטרת ישראל שפיזרה השבוע הפגנה של ערבים ליד ה"אוריינט האוס", בדרישה לשחרור אסירים, הסתפקה בירי של כדורי גומי אל המפגינים. אלה נמלטו אל מתחם ה"אוריינט האוס" וידו משם אבנים. השוטרים לא נכנסו לבניין, כאילו היה זה תחום אקסטריטוריאלי.

משרד החוץ מזהיר כל ממשלה זרה כי הבניין הוא מחוץ לתחום לראשי מדינות, לראשי ממשלות, לשרים ולסגני שרים, אך מצד שני מוותרת המשטרה על הפעלת סמכויותיה כדי לסגור את הבית הזה. זוהי מדיניות דו־פרצופית, ובגללה לא מייחסים אחרים מן החוץ את הרצינות הדרושה להוראה של משרד החוץ. פייסל חוסייני, הממונה על הבית, טוען מצדו, כי אם יסגרו את הבית, הוא ישכור בית מלון במזרח העיר ויהפוך אותו למטה חדש של הרשות הפלשתינאית.

בירושלים תוהים אם אהוד אולמרט יסתפק בהכרזות, או שייכנס לעימות גלוי עם מדיניות הממשלה ויסגור את ה"אוריינט האוס" מכוח סמכות מוניציפלית.

ד' א'

האלוף, הזאב והכבש

אתמול צויין יום חיל האוויר ולקראתו יום זה קיים השבוע מפקד החיל, האלוף הרצל בודינגר, מסיבת עיתונאים. בדבריו עמד על צורכי חיל האוויר והזהיר מפגיעה בתקציב מערכת הביטחון. הוא התייחס לאווירת השלום שהשתלטה על המדיניות הישראלית ואמר, ברמז עבה למדי, כי גם בתקופה של וגר זאב עם כבש אני מציע שנמשיך להיות הזאב. מדבריו ניתן היה להתרשם כי לבו אינו שלם עם מה שמתרחש בעדין הישראלי־סורי מבחינת המשמעויות הבטחוניות של נסיגה מרמת הגולן. בתמונה: האלוף בודינגר במסיבת העיתונאים. (צילום: רן ארליך, יחידת דובר צה"ל)

כנס קיסריה: קשר מועט בין הדיון לתקציב בפועל

כנסים וימי עיון למיניהם הפכו להיות חלק מנוף החיים המקצועיים והציבוריים. במידה רבה הם חלק מתנאי השירות. הם הזדמנות למפגשים חברתיים, בילוי מסוים ("גוד טיים") וגם ביטוי למעמד. בדרך כלל הם על חשבון המעסיקים ומוכרים לצורכי מס. מובן כי פה ושם גם מפיקים מהם תועלת עניינית. אבל אין להגזים יותר על המידה בתכלית הדיונים הללו.

פרופ' יעקב פרנקל
התחשבנות ועקיצות

במסגרת האמורה הפך למסורת הדיון המקדמי על תקציב האוצר. ראשי אגף התקציבים, הנהלת האוצר ובנק ישראל ופרופסורים לכלכלה מתכנסים לדיון על הנושאים המהווים את הרקע לתקציב הבא. כנסים כאלה נערכו בטבריה, באילת ובקיסריה. באחרונה בוצעה מעין הפרטה בתחום זה. במקום שהכנסים ייערכו ע"י האוצר עצמו, הם נערכים ע"י המרכז הישראלי לדמוקרטיה. המוזמנים משתתפים כלשהו בהוצאות, אבל המימון העיקרי הוא של הגוף המזמין. כך נערך זו השנה השלישית הכנס בקיסריה, ששילב דיונים עם בילוי על החוף היפה.

המשתתפים היו ראש הממשלה, שר האוצר, הנגיד, בכירי המשרדים הכלכליים, ראשי המיגזר הפרטי. בלטה בדיון הצלפה של אנשי האוצר והמיגזר העסקי בנגיד בנק ישראל, פרופ' יעקב פרנקל, בנושאי הריבית ושער החליפין.

חידושים מופלגים לא היו בכנס זה. אבל תפס בו מקום מיוחד עניין ההידרדרות במאזן המסחרי ובעיית מאזן התשלומים. היה ברור כי זו הופכת להיות בעיה ריאלית מס' 1 במשק הישראלי. היתה גם הסכמה כי כדי לטפל בבעיה קשה זו ובקשיים אחרים של המשק צריך לקצץ את תקציב המדינה. אילו מישהו היה עורך סיכום של הדיון, הרי זו היתה השורה האחרונה.

אך תרומת הכנס לעניין זה היא מוגבלת מאוד, אם בכלל. תקציב 1996 הוא תקציב של שנת בחירות. כבר הצטברו יוזמות פרלמנטריות שבסך גלומה הוספת תקציב של 12 מיליארד שקל. עומדות דרישות להגדלת תקציב הביטחון, גם כן במונחים של מיליארדים. שרת העבודה והרווחה דורשת תוספות בתחומי פעולתה. על סדר היום באוצר תוספות לקיבוצים, קופת חולים, מפעלים בשטחים והסכמי השכר. ההנחיה של ראש הממשלה, יצחק רבין, היא שלא לבצע מהלכים שיש בהם שליחות יד לכיסי האזרחים.

על רקע זה, מה החשיבות להמלצות כנס קיסריה? ההחלטות בפועל של האוצר תתקבלנה על בסיס שיקולים אחרים. ממילא מה שיישאר מהכנס הוא בעיקר הרשמים מהבילוי המשותף, ההתחשבנות עם הנגיד והעקיצות שהוחלפו. מבחינת התכלית הרבה זה לא ישנה.

ד' ד'

חופשה לילדים – דאגה להורים

משיצאו מיליון וחצי תלמידי בתי הספר לחופשה הגדולה בת החודשיים החלה מקננת הדאגה בלב ההורים, שכן עליהם מוטלת מעתה המשימה לדאוג למלא את שעות הפנאי של הילד למצוא לו מסגרת מתאימה שבה יעביר את זמנו.

בעבר ראו ההורים פתרון במילוי ימי הילדים בקייטנות. הרשויות המקומיות באו לקראת ההורים בהעמדת מסגרות מוניציפליות, מתאימות לפעילויות לילדים במחירים סבירים. אך היום התרחבות גדולה, והמחירים מרקיעים שחקים, הגם שיש פיקוח של משרד החינוך על חלק מהקייטנות.

השנה נפתחה לניסיון קייטנה ללימודי שפות, בעיקר אנגלית, כדי למנוע מההורים לשלוח את הילדים אל מעבר לים, לקייטנות יוקרתיות, המסתכמות בהרבה מאוד כסף.

הדאגה של ההורים היא גם על רקע בטחוני ובטיחותי.

לא בכדי עודדו הרשויות המקומיות ובתי הספר התארגנויות עצמיות של ההורים לשמש בתורנות במבצעי פיקוח על העסקת הילדים. לא בכדי הותגייסו גם מדריכים של תנועות הנוער להעסיק את הילדים, במסגרות, בבתי הספר ועוד. לא בכדי נפתחו גם שערי בתי הספר כדי לאפשר לילדים לשהות בחצרות המוסד ובמגרשי המשחקים כדי שלא יירדו אל הרחוב הסואן.

גם משרדי הממשלה הנוגעים בדבר, כמו משרד החינוך ומשרד העבודה והרווחה, נרתמו הקיץ למשימה. משרד העבודה והרווחה, למשל, נערך בעוד מועד להכשרות תעסוקה, ולוא גם חלקית, לבני הנוער, תלמידי מוסדות החינוך העל יסודיים, ואף נקבעו מסגרות השכר, הזמני והחודשי. בכך מנעו השנה את קיפוחם של הנערים העובדים, שנוצלו בעבר על ידי מעסיקים פרטיים, אם זה בתנאי השכר ואם זה בתנאי העבודה.

משרד החינוך מצידו מפעיל תוכנית רחבת היקף, שעיקרה פיקוח על מסגרות הבילוי של התלמידים בחופשה הגדולה בקייטנות, בבריכות השחייה, בפארקים ובכל מקום שבהם מבלים הילדים, ואף מקיים תחרויות משחקים בשעות החופה, פעילויות ספורט והפעלת מסגרות תעסוקה במתנ"סים, במועדונים העירוניים וגם בין כותלי מוסדות החינוך.

יתירה מזו, משרד החינוך יזם לראשונה קורסי הכנות לבני נוער, ועודד את תנועות הנוער להרחבת מסגרת הפעילות של החניכים בחופשה.

לא נותר אלא לקוות, שכולנו נעבור את החופש הגדול בשלום.

חיים פיקרש

עיטורי סופרים וספרים

עוללות

מאת דוד תמר

פוסק ויושב בישיבה

בערב שבת פרשת נשא כתבנו במקום זה: "שתי האבידות הגדולות ביותר שלקו בהן שכונותינו קריות משה וגבעת שאול בשנה האחרונה הן פטירתם של הרב הגאון ר' שילה רפאל זצ"ל ושל הרב הגאון ר' עוזי קלכהיים בלא-עיתם". לא יצאו שבועיים ובשבת פרשת שלח נסתלק מורנו הגאון רבי שאול ישראלי זצ"ל, פאר שכונותינו, פאר ירושלים ופאר ישראל. אמנם הרב נפטר בשיבה טובה, ברם הסכם אוסלו ומעשיה הרעים של ממשלה זו ורציחות היהודים בידי אנשי הדמים של ארגוני הטרור הערביים גרמו לשברון ליבו של הרב והביאו לכך, שהשנה-שנתיים האחרונות של חייו לא עברו בשיבה טובה.

מה סמלי הוא, שהרב הלך לעולמו בשבת פרשת שלח, פרשת המרגלים, שמאסו בארץ חמדה. מחבר "ארץ חמדה" נשבר ליבו למראה ממשלה של מדינת ישראל, המואסת בארץ חמדה. אין ספק שאם היה הרב בגלגול ראשון מאנשי דור המדבר היה נשלח בידי משה רבינו לתור את הארץ, הוא היה מצטרף ליהושע בן נון ולכלב בן יפונה ואומר כמוהם "הארץ אשר עברנו בה לתור אותה טובה הארץ מאד מאד".

במשך עשרות שנים "ושאול עלה אל ביתו גבעת שאול" (שמואל א, טו, לד). נטמן למנוחת עולמים בבית העלמין בסנהדריה. אילו חי בימים שהיתה קיימת הסנהדרין הוא היה נבחר לאחד מחבריה.

הרב זצ"ל היה רבו הראשון של כפר הרואה. מה סמלי הוא, שאחד מבחירי תלמידיו של הרואה הגדול כיהן כרבו של היישוב, הנקרא על שמו. ואחד מבחירי תלמידיו האחרים, רבי משה צבי נריה יבלח"א, ייסד והקים שם את ישיבתו, אם ישיבות בני עקיבא, והוא אבי דור הכיפות הסרוגות, דור של תורה ומסירות נפש, של סייפא וספרא.

לאחר כ"ה שנה ברבנות כפר הרואה קיים הרב וקוי ה' יחליפו כח. עלה לירושלים לכהן כחבר בית הדין הגדול, שכיהנו בו גדולי תורה כמו הגאונים רבי יצחק אייזיק הלוי הרצוג ורבי משולם ראטה זצ"ל ורבי שלום יוסף אלישיב יבלח"א. הגרי"א הרצוג סמך הרבה על זוית דעתו ועל פסיקותיו של הגר"ש ישראלי. בשאלות הנוגעות למצוות התלויות בארץ היה הרב מרא דשמעתתא ויחיד בדורו, לא היה פוסק בדורנו, שעסק כל-כך הרבה בפתרון הבעיות ההלכתיות בנושאים הללו. ואכן לא תתאים לכך גדול בתורה יותר מן הרב זצ"ל, איש התורה והמדינה ועורך הקבצים בשם זה, שהיה מעורה ומקושר כולו לאדמת ארץ ישראל. לא בכדי עסק במצות התלויות בארץ רב, שהיה כולו איש של ארץ ישראל. מימיו לא יצא לחוץ לארץ פרט לכנס רבנים באירופה, כמדומני לאחר השואה.

שנים הרבה שימש הגר"ש ישראלי כראש ישיבת מרכז הרב יחד עם ידידו ורעו הגר"א שפירא שליט"א, ושני המלכים הללו, מאן מלכי רבנן, שימשו בכתר אחד. קרי כת"ר בראשי תיבות – כבוד תורה. הוא היה מן היחידים בין גדולי דורנו וגדולי הדורות הקודמים, ששימשו גם כפוסקים וגם כראשי ישיבות. רובם ככולם של הפוסקים אינם ראשי ישיבות, ורובם הגדול של ראשי הישיבות אינם פוסקים.

כגדולי ישראל אמיתיים היה גדול לא רק בתורה אלא גם במידות. מעולם לא דיבר בגנות אדם ולא נשא עליו רעה. אוהב על חבריו הרבנים, הדיינים וראשי הישיבות ועל אלפי תלמידיו. על הכתוב בפרשתנו, פרשת חוקת "את והב בסופה" (במדבר כא, יד) דרש ר' חייא בר אבא, אפילו האב ובנו, הרב ותלמידו, שעוסקין בתורה נעשו אויבים זה לזה, אינם זזים משם עד שנעשים אוהבים זה לזה, שנאמר את והב בסופה, אל תקרי בסופה אלא בסופה" (קידושין ל' ע"ב). את הדרש הזה אי-אפשר היה לדרוש על הרב זצ"ל, שהוא ותלמידיו מעולם לא נעשו אויבים זה לזה, אלא להיפך, אוהבים זה לזה. זקן ויושב בישיבה זה היה זקן כפשוטו וכמדרשו. כמה הולמים שמות ספריו "ארץ חמדה" ו"עמוד הימיני" את האיש. כל ימיו נכספה וכלתה נפשו הטהורה לארץ חמדה. עליו יכולים לומר תלמידיו מה שאמרו תלמידיו של רבן יוחנן בן זכאי לרבם: "נר ישראל, עמוד הימיני, פטיש החזק" (ברכות, כח ע"ב). קרי נר ישראלי במקום נר ישראל. פטיש החזק – הוא שהיה עניו וצנוע ורך כקנה התנער כארי והיכה בפטיש חזק באחד מתקיפי ארעא בישראל כאשר הגיעו הדברים לעניין ויתור על חלקים מארץ ישראל. הוא דיבר על כך בסערת נפש ובכאב ליבו הטהור בהרבה כנסים של רבנים ובהגיעת יום ירושלים, שנערכו בישיבת מרכז הרב בהשתתפות רבי השלטון ואלופי צה"ל, כולל הרמטכ"ל. את תשובתו הגדולה בעניין "מסירת שטחים מא"י במקום פיקוח נפש" (חוות בנימין, תשנ"ב, כרך א, סימן יג) פתח הרב בלשון זה: "משימה לא נעימה נטלתי על עצמי, לצאת בויכוח עם ידידי משכבר הימים, הגאון ר' עובדיה יוסף שליט"א, ראשל"צ וראש חכמי התורה, באשר להכרעתו באוזני שליטים מצרים – – – שבגלל פקו"נ יש למסור בידי בני הנכר היושבים בארץ חבלים שלמים מא"י, הללו הידועים בשם יהודה ושומרון ועזה". וסיים בלשון זה: "לכן למסקנה יש להכריע כי ישנו איסור מוחלט למסור השטחים, שנכבשו על ידינו בחסד ה' במלחמת מצוה של עזרת ישראל מיד צר. במסירת שטחים אלה לידי הנכרים, לא זו בלבד שמרחיקים חשש של אבדן נפשות, אלא אדרבא, מקרבים סכנה זו ביותר".

פשטותו, צניעותו וענוותנותו היו לשם דבר. ברם התשובה הזוכרה כמו תשובות אחרות, ושיעוריו בישיבה ונאומיו במקומות הרבה מעידים, שבמקום ענוותנותו שם אתה מוצא את גדולתו.

אביא כאן שני סיפורים, שבידידי הוה עובדא, המעידים על פשטותו וענוותנותו. הבאתי לו למנחה ארבעה כרכים של "עלי תמר", ספרו של אאמו"ר זצ"ל (שלושת הכרכים האחרונים לסדר מועד לא יצאו אז עדיין לאור). מיד נתן לי, בלי שביקשתי זאת, את שני כרכי ספרו "חוות בנימין" ואת ספרו "עמוד הימיני", ואמר לי, שלושה תחת ארבעה (מספרו "ארץ חמדה" לא היו אז ברשותו במרומה עותקים נוספים)... פעם פגשנו בו בדרכו לתפילת "מעריב" בבית הכנסת "משכן שמעון", שבו היה מתפלל בימי חול. שאלתיו מה המקור לדברי הרמב"ם בהקדמתו ל"יד החזקה", שרבי עקיבא היה בן גרים. אמר לי, שהוא ממהר עכשיו לתפילת "מעריב" ושאתקשר אליו טלפונית לאחר שעה. לא יצאה חצי שעה והרב התקשר אלי טלפונית והשיב תשובה ליבי לפירוש רב נסים גאון לדברי הגמרא בברכות כז ע"ב על ר"ע "דלית ליה זכות אבות" מפרש רב נסים גאון: "איתא(!) בסנהדרין פרק כל ישראל יש להם חלק (דף צ"ו, ע"ב) מבני בניו של סיסרא למדו תורה בירושלים, ומאן אינון ר' עקיבא". אמנם בנוסח שבידינו, גם לא בכ"י מינכן, לא מופיעות התיבות – ומאן אינון ר' עקיבא. וצ"ע.

במשנה האחרונה בש"ס, מסכת עוקצין פרק ג יב נאמר: "אמר ר' יהושע בן לוי, עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק, ש"י עולמות" וכו', במשנה האחרונה של חייו עתיד הגאון הצדיק רבי שאול ישראלי לנחול ש"י עולמות, ש"י ר"ת שאול ישראלי...

וזכותו יגן עלינו ועל כל ישראל ותהא נפשו צרורה בצרור החיים.

שנה בלי הרבי מליובאוויטש

מחר, ג' בתמוז, תמלא שנה (י"ג חודש) להסתלקותו של גדול דורנו האדמו"ר רבי מנחם מנדל מליובאוויטש זי"ע. בעוד חודשיים בדיוק, ג' באלול, ימלאו שישים שנה להסתלקותו של מרן הראי"ה קוק זי"ע, גדול הדורות האחרונים. לא הרי זה כהרי זה, אבל שניהם היו יחידים במינם בתוך מין מיוחד בין גדולי ישראל, ולפיכך גם עוררו התנגדות, גם מצד גדולים, אבל גם, ובעיקר, מצד שועלים קטנים המחבלים בכרמים. שניהם מנהיגים רוחניים של תנועות גדולות, שהם מורי דרכן, ליבן ומצפנן.

האדמו"ר מליובאוויטש הוא כמדומני מרביץ התורה והיהדות הגדול ביותר בדורות האחרונים. הוא הפיץ מעיינות התורה והחסידות, באמצעות שליחיו, בכל מקום, שישראל נידחים ונתונים שם. החזירם לשורשים ולמקור מחצבתם. אסף וקיבץ את הרחוקה ואת הנידחת. בזכותו ובזכות שליחיו, שגילו מסירות נפש כמוהם, לא כבה נר ישראל ונר התורה ושמירת המצוות בברית המועצות. ארבעים ושלוש שנה עמד על משמרתו, כצופה לבית ישראל, לא כהתה עינו ולא נס ליחו, עד השנה האחרונה, שבה לקה בשיתוק מוחין.

לצערנו חסידים שוטים לקו גם הם בשיתוק מוחין, הם עושים שירות רע לגדול היהודים ולגדול האדמו"רים בדורנו. הם מפרסמים דברים, העושים לשחוק את האמונה בביאת המשיח. בעיקר חוטא בכך העלון "שיחות הגאולה" בעריכתו של זמרוני ציק, שיש לקרוע על הדברים המתפרסמים בו, שהם דברי מינות. מסר לי הרב משה יעקב ויינגרטן שליט"א בשמו של הראשון לציון הגר"מ אליהו שליט"א, המקבל ומקורב לחב"ד, שהוא אסר להכניס את העלון הנ"ל לבית מדרשו. כן מסר לי הרב יעקב אריאל שליט"א, רבה של רמת גן, שהוא אסר להכניס את העלון האמור לבית הכנסת שלו, בית הכנסת הגדול ברמת גן.

"המשיחיסטים" הללו גרמו וגורמים להתנגדות לתנועת חב"ד במחנה הליטאי, ביניהם התנגדות של ראשי ישיבות ופוסקים גדולי תורה. רבנים וגדולים, גם בעולם החסידות, לרבות חסידות חב"ד, צריכים לקיים לא תגורו ולצאת חוצץ נגד התמהונים הללו, שכוזבים אינם ת"ח, העושים לחוכא ואיטלולא את האמונה בביאת המשיח.

על הנהלת חב"ד לחשוב ברצינות להרכיב אלוף לראשם, כמלא מקומו של האדמו"ר זצ"ל. אין אדם שאין לו תחליף, ומי לנו גדול ממשה רבינו, מבחר המין האנושי בלשונו של הרמב"ם, שביקש מן הקב"ה "יפקוד ה' אלהי הרוחות לכל בשר איש על העדה, אשר יצא לפניהם, ואשר יבוא לפניהם – – – ולא תהיה עדת ה' כצאן אשר אין להם רועה. ויאמר ה' אל משה, קח לך את יהושע בן נון איש אשר רוח בו וסמכת את ידך עליו" (במדבר כז, טז-יח). "משה מת, יהושע מכניס את ישראל לארץ..." (סנהדרין יז ע"א).

זאת חוקת התורה

הספר "ליקוטי דברי דוד" ירושלים תשנ"ה(?) כולל "לקט אמרים ושיחות קודש מרבותינו הקדושים מלעלוב". נביא להלן שלוש שיחות קודש. הראשונה שייכת לתחילת פרשת השבוע "זאת חוקת התורה אשר צוה ה' לאמור, דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדומה תמימה" וכו'. דרש על כך רבי דוד מלעלוב, "לכאורה היה צריך לכתוב זאת חקת הפרה, מאי זאת חקת התורה. ברם משמיענו הכתוב שהתורה הוא ענין אחד כמו פרה אדומה. אכן פרה אדומה מטהרת טמאים ומטמאת טהורים. כך היא התורה הקדושה. זכה נעשית לו סם חיים. לא זכה, להיפך חלילה" (שם עמ' כב).

★

"אדמו"ר הרד"צ (הרב רבי דוד צבי שלמה, נכדו של רבי דוד מלעלוב) ז"ל הי' אומר: בשפה היהודית המדוברת נקראים כל המפרשים (! המפרשים) והפוסקים בלשון זכר, דער רמב"ם, דער תוספות, דער רשב"ם, דער ש"ך, דער ט"ז, חוץ מרש"י, שפירושו גם על התורה גם על הש"ס נקרא בלשון נקבה, איך פערשטעה נישט די רש"י וכו' (איני מבין רש"י זאת), מפני שפירש"י ז"ל הוא גופה של תורה ותורה מקרי בלשון נקבה (שם עמ' עב).

והרי עוד אימרה של רבי דוד מלעלוב, נפלאה עד מאוד: "והנה בזמן (צ"ל בזמר – ד.ת.) האריז"ל לליל שב"ק (שבת קודש) תקון תקנה. ובהיותי בירושלים עיה"ק שמעתי מת"ח א' נכד הצה"ק (הצדיק הקדוש) ר' דוד לעלעווער ז"ל שאמר בשם זקנו, דהתי"ו נכתב בג' אופנים, ת"ו, תא"ו, תי"ו. והענין דאיתא בזוה"ק, קב"ה ואורייתא וישראל חד. ואות ת"ו בגימט' ת"ב מורה על ישראל שעיקרם י"ב שבטים. תא"ו בגימט' ת"ג מספר אחד מורה על הקב"ה שהוא אחד. ות"ו בגימט' כ"ב מורה על התורה שנארגת מכ"ב אותיות התורה, שהתוה"ק מחברת את ישראל להקב"ה, ושלשתן הן כמו הנשמה בגוף שהוא ג"כ שלה נפש, רוח, נשמה, וקשורין זב"ז (זה בזה). כמו כן ישראל הן הן נפש העולם, והתורה הוא חלק הרוח של העולם, והקב"ה הוא נשמת כל העולם, וזה "כוין תתקנה". עכהו"ק (עד כאן דברי הרב הקדוש – שם עמ' מב).

בין חל לנפל

במכתבו למערכת, שנתפרסם ב"הצופה" ח בסיון (6.6), מעיר מ' טרופר בדין, שיש לומר ולכתוב מקדמת דנה, הקו"ף בפתח ולא בחיריק, והנון בה"א ולא באל"ף.

בהמשך מכתבו מעיר הכותב הנכבד "על שגיאה לשונית אחרת, שהתפלאתי למצוא בתחילת מאמרו" של כותב שורות אלו, שנתפרסם במוסף נכבד זה במדור "עוללות" בע"ש פרשת קדושים (כח בניסן – 28.4). את הדברים הללו: "אתמול, יום ה' כ"ז בניסן, היה יום השואה והגבורה. הוא נפל בשבוע של פר' קדושים". ידוע ש"נפל" בהקשר זה הוא תרגום מילולי מלשון יידיש "איז אריינגעפאללן", ואילו בעברית מקורית ונכונה צריך לומר: "הוא חל בשבוע וכו'". בסוף מכתבו מביא טרופר שתי ראיות לדבריו מלשון המשנה.

אכן בדרך כלל גם אני נוקט כשורש חול לצורך ציון תאריכים. ייתכן שכאן נקטתי בשורש נפל בלי כוונת-מכוון ובלי מודע, מכיוון שמדובר כאן בתאריך של יום השואה והגבורה, הבא לציין את ימי הנפילה הגדולים ביותר של האנושות למן ברוא אלוקים שמים וארץ. ברם אם לדין יש תשובה, עיין מסכת עירובין נו ע"א: "אמר שמואל, אין תקופת ניסן נופלת אלא בארבעה רבעי היום או בתחלת היום – – – ואין תקופת תמוז נופלת אלא או באחת ומחצה או בשבע ומחצה – – – ואין תקופת תשרי נופלת אלא או בשלש שעות או בתשע שעות – – – ואין תקופת טבת נופלת אלא או בארבע ומחצה או בעשר ומחצה". ועיין עוד בפנים שם. וכן רגיל השורש נפל לתאריכים בספרות השו"ת, אמנם אולי כתרגום מיידיש. אם זכרוני אינו מטעני, גם מגדולי מחברי ספרים וגם סופרים עברים אחרים נוהגים לכתוב כך.

הרמב"ם ולא רמב"ם

בימים א–ה בין השעות 8.00–7.50 מושמעים ברשת א' של קול ישראל פרקי היום בתנ"ך ודברי פרשנות של מומחים. אני חושש, שמספר המאזינים לתכנית זו הוא קטן, אעפ"י שלעיתים הפרשנים אומרים דברים מאלפים ומנוסחים היטב, כגון דברי הפרשנות של ד"ר יהודה אייזנברג ושל ד"ר יהושע רוזנברג לספר יחזקאל. ברם יש לחלוק על כך, שהפרשנים, בייחוד אייזנברג, אומרים תדיר רמב"ם, רמב"ן וכיוצא בכך במקום הרמב"ם, הרמב"ן. נאמר לי מפי רוזנברג, שהוראה זו יצאה מטעם המחלקה לתכניות לימודים במשרד החינוך והתרבות, ואין זה נכון. בכל ספרות בשו"ת ושאר מקורות שלנו תמצא רבבות פעמים הרמב"ם, הרמב"ן, הרא"ש, הרשב"א, הריטב"א, הרי"ף, המהרש"ל, המהרש"א, הש"ך, הט"ז, הפר"ח, הרח"ו, הרמ"ע, ועוד ועוד. לאין מספר. גם חכמים וחוקרים וסופרים, הבקיאים במקורות כותבים ומורגלים כך. עיין למשל בספריו של ש"י עגנון "ספר סופר וסיפור" ו"מעצמי אל עצמי". אין לפתור את ראשי התיבות הרמב"ם, הרמב"ן וכיוצא בכך הרב או הר' משה בן מימון או הרב או הר' משה בן נחמן אלא הרב רבי (או ר') משה בן מימון או הרב רבי (או ר') משה בן נחמן. יוצא דופן כמעט הוא רש"י (ולעיתים גם הרשב"ם), שאינו אומרים או כותבים הרש"י, ופתרון ראשי התיבות הוא לא רבי (או ר') שלמה יצחקי, אלא רבינו שלמה יצחקי.

דברים שכתבנו אמורים בגדולי הפוסקים ובגאוני הדורות ובפרשני המקרא ולא במשוררים ופייטנים. כך נמצא תדיר רשב"ג, ריה"ל, רמב"ע, שלא הקדימו לשמם את התואר הרב רבי (או ר'). הראב"ע, שהיה כידוע לא רק פייטן אלא גם אחד מגדולי פרשני המקרא, מופיע בשתי הצורות, הראב"ע וראב"ע. אמר לי פרופ' עזרא פליישר, שאביו המנוח ר' יהודה לייב פליישר, חוקרו המובהק של ראב"ע ומהדיר כמה מפירושיו, היה מקפיד לכתוב ראב"ע ולא הראב"ע.

פרס לראויים לו

שנינו במסכת אבות פרק א משנה ג: "אנטיגנוס איש סוכו – – – היה אומר, אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס". ברם חיינו משופעים בפרסים הרבה בתחומים לאין מספר. מפריסי הפרסים (וחידושו הלשוני של הבלשן ר' יצחק אבינרי ז"ל, אם אינני טועה) אינם נקיים לעיתים מנגיעות שונות ואינטרסים אישיים לא טהורים. הדברים ידועים. הם נכונים הן לגבי פרסים בתחום הספרות והאמנות והן לגבי פרסים בתחום ספרות ומחקר תורניים, פרסים הקרויים על שם גדולי ישראל ואישים תורניים דגולים, פרסים שניתנו בעבר ובימים אלו.

לפיכך יש לשבח במיוחד את "פרס הצטיינות אוניברסיטאיים לשנת תשנ"ה", שניתן לצוות הספרניות באולם הקריאה למדעי היהדות בבית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי עליה אלון, אלונה אבינור, צפורה בראבון, רות פלינט. בשמנה הפרס כתבו בין השאר: צוות הספרניות באולם הקריאה עובדות כבר קרוב ל-20 שנה ברציפות, תוך אוירה מיוחדת ויחסים הדדיים טובים המשפיעים על התפקוד היעיל של אולם זה – – – אולם קריאה זה ידוע בלחץ העומס-בביקוש, אך יחד עם זאת ידוע כבעל שרות למופת. צוות הספרניות כולן מצטיינות בידע אישי רחב – – – הספרניות ידועות ביחס האישי, הסובלני, המסביר, העינייני והאיכפתי תוך יוזמה ותושיה למציאת פתרון לכל תלמיד, מורה וחוקר בדרך הקצרה ביותר. ויעידו על כך אלפי המבקרים באולם זה. ועל כך הן ראויות לפרס הצטיינות".

כותב שורות אלו, שהרבה משנותיו עברו באולם זה התודיר לאימעס את הספרניות הללו ואת הסטודנטיות העוזרות על ידן, יכול להעיד, שאין תיבה אחת של גוזמא בדברים שנאמרו עליהן, ויכול להוסיף על כך כהנה וכהנה. המליץ על הספרניות ר' מיכאל ריגלר, הממונה על אולם הקריאה למדעי היהדות, והממליץ ראוי כמובן גם לפרס זה כמו הספרניות המומלצות על ידו – ונודע למרות, שבותיה לשקיא (ב"ק צב ע"ב. ועיין בפירוש רש"י ובתוספות שם). מיכאל ריגלר הוא ת"ח וחוקר, שהשלים לאחרונה עבודת-דוקטור בתחום כתבי-יד, והוא ידוע לקוראי מוסף זה ממאמריו המאלפים, המתפרסמים בו לעיתים מזומנות בייחוד בערבי חגים וימים מיוחדים.

אולם הקריאה של מדעי היהדות בבית הספרים הלאומי משרת סטודנטים ופרופסורים, רבנים ואברכים, בני ישיבה ואנשי קיבוצים, גימלאים ואנשים מן השורה. יום אחד בשבתי באולם שהו בו כאחד ארבעה מלומדים, בעלי פרס ישראל. כלום נמצא כך באולם קריאה אחד באחת האוניברסיטאות בארץ ובעולם?

יש להעיר עוד, שבניגוד לורמות, שהתבררו בשעתו, לפני כשישים-שבעים שנה על בית הספרים הלאומי, הרי היום רב מספר החרדים, המבקרים בו, הן מן המחנה הליטאי והן מן המחנה החסידי (וכן באולמות הקריאה על שם גרשם שלום, שמרוכזים בהם כל הספרים בתחום הקבלה והחסידות על כל מהדורותיהם). רוב היושבים באולם זה, בין הסטודנטים בין החוקרים, הם בעלי הכיפות הסרוגות, וכן הרבה נשים דתיות וחרדיות בשביסים ובכובעים ובפיאות נכריות. כמעט לא תמצא גברים גלויי ראש באולם זה. גם זה מעיד על הנתק והניכור של הדור הצעיר של הסטודנטים למקורותינו ולמדעי היהדות בכלל.

פרפראות

ב"עוללות" שנתפרסם בע"ש פרשת נשא, כתבתי, שאיני יודע מניין לרב עוזי קלכהיים זצ"ל, שדוד המלך נולד בחג השבועות, כפי שנאמר בספרו "באר מגני ירוחם". העירני הרב נריה גוטל על הדברים שכתב בפירושו על מגילת רות ב"דעת מקרא". הוא כותב, שדוד המלך נולד בחג השבועות. הוא מסתמך על הספר בין אריאל לרבי שאול מאמשטרדם. הספר יצא לראשונה בקראקא תרס"ב. עיינתי בפירושו למגלת רות שם, דף ע"ב, וראיתי שגם הוא מסתמך רק על המאמר במסכת קידושין לח ע"א, שהקב"ה יושב וממלא את שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחודש לחודש.

★

על הפלגנות של דוד לוי יש לדרוש את מאמרו של רבי אבא, "אחר שתפשו הקב"ה לירבעם בבגדו ואמר לו חזור בך ואני ואתה ובן ישי נטייל בגן עדן. אמר לו מי בראש? בן ישי בראש. אי הכי לא בעינא" (סנהדרין ק"ב ע"א).

★

ברשימתה "סוגרת מעגל" (עיטורי סופרים וספרים" יום ו' בסיון – 16.6) דנה נעמי גוטקינד בספר שירה של דליה רביקוביץ, שיצא זה עתה. בין היתר היא כותבת ש"לא סוד הוא שרוב המשוררות העבריות המפורסמות לא ילדו", ומונה בין השאר את יוכבד בת-מרים. לבת-מרים היו שני ילדים. בנה, שילדה לחיים חזן, נפל במערכות ישראל. בתה מבעלה השני חיה עמנו.

אני מבין, שאילו דבריה הבוטים והעוינים שאמרה דליה רביקוביץ נגד המתיישבים ונגד שירה "עמק רותן" בתכנית פוליטיסקה בשבוע שעבר, היו נאמרים שבוע לפני כן, לא היתה נעמי גוטקינד מפליגה כל כך בשבחה של שירת רביקוביץ, אעפ"י שהסתייגה משיריה הפוליטיים. גם ברשימתה זו.

לא נחת בעושר

מאת יוסף פרידלנדר

יוסף קפלן, עולמו הדתי של סוחר בינלאומי יהודי בתקופת המרכנתיליזם. מבוכת העושר של אברהם ישראל פירירה. מתוך "דת וכלכלה", יומני צלמון, קובץ מאמרים, עורך מנחם בן-ששון, מרכז זלמן שזר לתולדות ישראל, תשנ"ה.

אותנו בני ישראל, "בני האומה הספרדית-פורטוגלית", מילאו תפקידים כלכליים חשובים במאות השש-עשרה והשבע-עשרה. הם היו גורמים מרכזיים בסחר הבינלאומי שבין צפון אירופה לבין חצי האי האיברי והעולם החדש. אבותיהם היו מגורשי ספרד ופורטוגל, והם עצמם היו מין "ערב רב" של יהודים גמורים, יהודים למחצה ולשליש אנוסים ו"נוצרים חדשים" שהתגוררו במערב אירופה. היו ביניהם באלה שהתלבטו והתגעגעו בין היהדות לנצרות, והיו באלה שבכלל לא נתנו דעתם למוצאם הישן ולאמונתם הנושנה. הם "עשו חיים" בלשון זמננו.

המשותף לכולם – כשרון העשייה הכלכלית על יסוד קשרים משפחתיים, ידיעת שפות רבות והתרכזות בערי הנמל ליוורנו, המבורג, אמשטרדם, רואן ולונדון. הקשרים הבינלאומיים היו ברמם, נוסף להעזתם ולאומץ לבם לצאת למסעות רחוקים ומסוכנים ומפרכים. לשם כך היו מבקרים אפילו ב"ארצות האלילות" – ספרד ופורטוגל, בהעמידם פני נוצרים. והיו ביניהם שסיכנו אפילו להימול, מפחד האינקויזיציה.

סוחרים מצליחים אלה עמדו בראש הקהילות המקומיות, ששמרו על המסורת ועל ציוויי ההלכה. אלא שהלכה לחוד וכלכלה לחוד. הסוחרים הפקיעו את הכלכלה מן ההלכה, והסתדרו בלי "תקנות" עסקיות וכלכליות, כפי שהיה מקובל בקהילות ישראל בימי הביניים.

"ייחוס מסחרי"

המחבר מספר על "איגרת הענוה" של ר' מנשה בן ישראל, ששלח לאוליבר קרומבל הפרוטקטור של אנגליה, בקשר למאמציו להחזרת היהודים לאנגליה. באיגרת נאמר, כי ההשגחה העידה לעם ישראל את המסחר כעיסוק עיקרי, "כעין נטיה טבעית", לא רק לפרנסתם, כי אם לשם צבירת עושר, "שבו ניתן לקנות לב מלכים והוא שפותח בפניהם את שערי הארצות הנושאות". טיעונים דומים לא נמצאו בכל יצירותיהם הספרותיות של יהודי אמשטרדם.

בדרך כלל היו שונאי ישראל בכל הדורות מגנים את המסחר של היהודים כעיסוק בזוי המנצל את הנוצרים ומבזה את היהודים עצמם. וכאן בא רב ומנהיג יהודי המבקש להחזיר את היהודים לאנגליה דווקא מכוח "הייחוס המסחרי" הגדול שלהם!

שכבת הסוחרים היהודים העשירים היתה מקבלת תגבורות מהגירתם של עשירים יהודים גדולים, מומרים בני מומרים, או אנוסים בני אנוסים, מספרד. הם היו בנקאים, סוכני הכתר, חוכרי מסים ואנשי כלכלה למופת. כאשר הוריהם, ש"חסדי" המלך עומדים להפקיר אותם, או שהוד מלכותו עומד לפני פשיטת רגל – היו מעבירים בחשאי חלק מהונם לארצות השפלה, ולאחר מכן נעלמים בעקבות רכושם. כאן היו מצטרפים לבני משפחתם ולמנהיגי הקהילה המקומית. בין העשירים האלה היו עשירים מופלגים ובעלי רכוש רב במסדים הבינלאומיים של הימים ההם. אצל אנשים ואלה פעם לא רק יצר-הכסף והרווח, היו להם מניעים דתיים, שקראו להם לחזור לצור מחצבתם.

להוציא מתוק מעז

כפרנסי קהילות וראשי מוסדות, מייסדי ישיבות ומקימי בתי כנסת מפוארים – קנו להם העשירים האלה את מקומם בשני העולמות. בדרך כלל לא דאגו לזכרונם ולא השאירו אחריהם חיבורים או אוטוביוגרפיות, שיספרו לדור אחרון את רוב גדולתם ואת מעבר שולחם. היה יוצא מן הכלל אחד ויחיד, אברהם ישראל פירירה, שברח ממדריד בשנת 1646, לאחר ששימש סוכן הכספים של המלך פיליפ הרביעי.

שלוש שנים לאחר מכן כתב סוכן הכתר הספרדי בהולנד למלך ספרד, כי פירירה הגיע לאמשטרדם, לאחר שפשט את הרגל וגזל כספים רבים מן המלך. את הכספים הוציא מספרד עוד לפני עזיבתו את הארץ. הסוכן מבקש מן המלך להמציא לו מסמכים ושטרי-חוב בחתימת פירירה, כדי שיוכל לתבוע את פירירה בערכאות ולהציל חלק מחובו למלך.

פירירה נכנס עם בואו לאמשטרדם לפעילות ציבורית-דתית. תמך בהרבצת התורה על ידי מנשה בן ישראל בין האנוסים; הקים חברה ללימוד תורה – "תורה אור"; יסד בחברון ישיבת "חסד אברהם"; שימש פרנס הקהל בכמה קדנציות; ובו בזמן – ולהבדיל – היו לו עסקי מסחר עם ספרד. הוא הקים באמשטרדם בית זיקוק לסוכר, ואת סלק הסוכר היה מייבא מברזיל ומאיזור הקאריבי. הוא רכש גם בית צביעה, הפך אותו לבית זיקוק, אלא שמיהר ומכר אותו, כאשר הגיעו לאמשטרדם השמועות על הופעתו של "המלך המשיח", שבתי צבי.

בהשפעת חכמי חברון הפך פירירה למאמין נלהב ב"משיחיותו" של שבתי-צבי. מצויה עדותו של הרב יעקב ששפורטש, רבה של המבורג, הלוחם הקיצוני ביותר נגד השבתאות: "והגביר כה"ר אברהם פירירה, שהיה ראש המאמינים, כתב לי תוכחת מגולה, ומבקש ממני שלא אדבר כדברים האלה, ולא הדומה להם, להכחיש נבואת נתן נביאם ונביא ה', ושכן לא יעשה, שאם איש חכם וגדול בתורה וביראה חטא יאמר זה, מה יאמרו דלת העם, שאין בידם תורה ומצוות, ותהיה סיבה להכשיל את הרבים ולהחטיאם, וכן כתבו לי גבירים אחרים...".

לפני פסח תכ"ז יצא אברהם פירירה לארץ ישראל. אלא שבונציה נודע לו על המרתו של שבתי צבי. זמן מה סירב להאמין לידיעה המרה. לאחר שנוכח כי אמת הדבר – חזר מאמונתו והוקיע את שבתי צבי. אלא, שבמקביל, תלה את האשמה בדור שלא היה ראוי לגאולה, בגלל "התמכרותם של היהודים למשחקי גורל..."

משחקי הגורל, הקוביה והימורים אחרים היו מקובלים ונפוצים מאוד באותם הימים.

אך עוד לפני היציאה לא"י, לקבל את פני "המשיח", כתב אברהם פירירה ספר בספרדית "ודאות הדרך", שבו ביקש להפוך את ההתעוררות המשיחית לחזרה בתשובה כדי להוציא מתוק מעז.

ר' אברהם לא הסתפק בחזרה בתשובה על חטא של משיח השקר. הוא העמיק את "חשבון הנפש" שלו, והחל לחשוש לסכנות הצפויות לו מעשרו הרב. קפצה עליו "מבוכת העושר", כהגדרתו הקולעת של יוסף קפלן. הרגשה דומה, כותב קפלן, היתה גם לעשירים קלוויניסטים. מצד אחד לא ויתרו על חיי המותרות והנוחות, ומצד שני גרם להם עושרם "אי-נחת חברתית, קונפליקט מוסרי ומתח נפשי". הקלוויניזם ההולנדי הגדיר את הוזרי הכסף כדבר מזוהם וכעבודת אלילים בזויה. מרחוב הגויים התגלגל "משבר העושר" לרחוב היהודים.

אברהם פירירה הציץ ונפגע בכוח וכעוצמה של העושר. הוא כתב בספרו, כי הכבוד והנכסים מחזקים את העוונות ומזיקים לנפש. "אין מי שלא יהיה מוכן, למען הצלת גופו, לוותר על כל נכסיו הגשמיים. אך מעטים בלבד הם אלה המוכנים, בכל לבם ומאודם, להתנזר מנכסים שקריים אלה למען ישועת נפשם".

קרש הצלה

בשורות המשיח באה לו, לאברהם, כקרש הצלה לצאת מן המיצר. לאחר האכזבה הגדה הצטרף לתנועת התשובה הכללית, והכניס בספרו רעיונות הומאניסטיים מן המאה השש-עשרה נגד יצר הכסף והכבוד. אלא שהוא הושפע מאוד מספרות המוסר הקתולית שהכיר בספרד, וביד רחבה ציטט מכתביהם. קפלן כותב, כי כוונתו היתה לא רק להעתקה רעיונית מכתביהם, אלא להעתקה ממש, תוך תיקונים קלים, שמתבטאים בעיקר במחיקת המושגים והסמלים הכריסטולוגיים והחלפתם בביטויים יהודיים.

שלושה חלקים מתוך י"ב חלקי הספר עוסקים ב"שבעת חטאי המוות". ואלו הם: הגאוה, התאוות, התשוקה, הזלילה, הקנאה, הזעם והעצלות. ועל כולם עולה חטא הקמצנות. קפלן מציין את הפרדוקסים: אנוס שחזר בתשובה מטיף בהשקפות מוסריות ודתיות אולטראקתוליות: מליצור במסרים בינלאומיים שונא את הרכשנות, לפי תורתם של נוצרים שפעלו וכתבו באותו גיא צלמות שממנו נמלט. פעם קראו לכך פרדוקסים. היום קוראים לזה דיאלקטיקה.

פירירה מטיח דברים קשים כנגד יצר המשחקים וההימורים. הוא מציין בשמחה, כי "הבתים שבהם חולל שם שמים הפכו לישיבות, בהן לומדים תורה בלי הפסק, ובהם משמעות דרשות על תורתנו הקדושה...". הוא יצא כנגד "המאקיאוולליסטים" כלשונו – כנגד המגמה המפרידה בין הספירה המדינית והחברתית לבין הספירה הדתית. הוא שאף "להחזיר את הפעילות הכלכלית אל תחום ההלכה ולהטמע מצבירת הון במסורת חיים".

בסוף ימיו פרסם פירירה ספר שני, "אספקלריא לאפסות העולם", המלא פסימיות ועצב. הוא קרא בו לחזרה בדידות, רוגע ושלווה. "לא אומר, כי כולם חייבים לצאת למדבר, אך על כולם לחפש את השלווה, שניתנת אמנם להשגה גם בעיר, אך אין מעלותיה כמו זו שמצויה בכפר".

נראה, שלא רק הציפייה המשיחית גרמה לאכזבה. גם "מסע ההתעוררות" לא היה קרוב להצלחה המקווה. הגביר האדיר הנגיד העצום רוצה בשלווה כפרית. הוא עצמו לא ברח לכפר, אבל ייתכן שהיה לו, בדומה לעשירים האחרים, בית כפרי ליד נהר ויער, מקום אידיאלי לעריכת "התבודדות" ולהשגת "ישועת הנפש". שימו לב: המושג "ישועת הנפש" הוא כולו נוצרי, הורתו ולידתו בכתבים הראשונים של הנצרות, ומקומו בלשונם של הכמרים והנזירים בכל הדורות. אפילו אנשי האינקויזיציה – רוממות "ישועת הנפש" בגרונם.

בסיכום ניתן לומר, כי ילדי רוחו של העשיר ר' אברהם פירירה, על התמורות בחייו ועל הדהודי התשובה והבדידות שלו הם תוצרת "אנוסית" מובהקת מן המאה השש-עשרה והשבע-עשרה. עולמם של האנוסים היה מבולבל, מן היהדות שחסרה בו, ומן הנצרות שנמצאה בו. האנוס ביקש ליישב את שתיהן ביחד ולמצוא "מודוס ויוונדי" של שתיהן. דוגמת אברהם פירירה היא דוגמה טובה, כיצד – במקרה הטוב ביותר והכוונות הנעלות ביותר – נראה עולם מבולבל ומסובך זה. לזכותו יש לומר, שמעשיו היו טובים והצרכים בתמיכת לומדי התורה והחרמת תרומות לצרכים דתיים וחברתיים.

אילו היה ר' אברהם פירירה מעיין בספרי המוסר של התנ"ך – ואולי היה די לו בספר קטן אחד, ששמו קהלת – היה מוצא כאן תשובות מספיקות במידה מרובה לבעיותיו ולאי-הנחת של חייו. אילו נוהג כך לא היה זקוק לחצוב לו "בארות, בארות נשברים, אשר לא יכילו המים", כדבריו של הנביא ירמיה.

אסף גולן

אזיקי ברזל

אזיקי הברזל של התאויות
כואבים יותר מכבליו של העתיד
מביטים בי אנשים מבחוץ
בוחנים את גופי
את עיני
לא נותנים להשמע
בעולם השממה.

סהרורי

סהרורי
בתוך הקירים המבוחים
מתפרק לרסיסים
ואין הגיון בפחד או
ביאוש

★

וסגריר התאוה
מפשיט פעריך
מושק תלישותך
כיין אדום
מסוך
לחורי גבינה מגרזנים מתמתם.

מכתב למדור

הערות לפרפראות

מר דוד תמר פרסם בגליון ערב שבועות של "הצופה" מאמר, "רות אמה של מלכות", ובסוף המאמר גם קטע "פרפראות".

מר תמר כותב בקטע הנדון: "משה אמת ותורתו אמת, ואמרו אמ"ת ראשי תיבות אנכי ה' אלקיך, התיבה הראשונה בעשרת הדברות; מאימתי קורין את שמע בערבין, התיבה הראשונה במשנה; תנא היכא קאי התיבה האחרונה בתלמוד...".

א. יש בקטע הנ"ל אי בהירות שכן המלים: "תנא היכא קאי", היא התיבה הראשונה בתלמוד, ולא האחרונה, אחרי המשנה הראשונה (אמנם התלמוד הבבלי מתחיל באות ת' [במס' ברכות בגמ' ד"ה "הלכות"]).

ב. לדעתי, "עיקר חסר מן הספר": הרמזים על אמ"ת בתורה נסמכים לפסוק בספר תהלים: "ראש דברך אמת" (קי"ט, ס'). ודורשי רשומות אמרו: ראש דברך = והיינו ראשית (תחילת) דברי התורה שבכתב ושבע"פ מתחילות באותיות א-מ-ת הכיצד?

א – אנכי ה' אלקיך (עשרת הדברות).

מ – מאימתי קורין את שמע – המשנה הראשונה בש"ס.

ת – "תנא היכא קאי..." המלים הראשונות של התלמוד הבבלי וזהו: "ראש דברך אמת...".

הערה נוספת לגבי הקטע הראשון של "הפרפראות": מר תמר כותב, כי בפרשת נשא קע"ו פסוקים (הארוכה ביותר בתורה) בס' תהלים בפרק קי"ט – קע"ו פסוקים (הארוך ביותר בכתובים) וגם במס' בבא בתרא ג"כ קע"ו דפים. ברם הוא מוסיף שהרב עוזי קלכהיים העיר לו, כמס' בבא בתרא יש רק קע"ה דפים, שכן כל מסכתות הש"ס מתחילות בדף ב'.

אני סבור שהמדפיסים הראשונים של הש"ס רצו להתאים את מספר הדפים של מסכת בבא בתרא הארוכה לקע"ו – ובאמת בדף האחרון אנו מוצאים את המספר קע"ו. ואין זה רלוונטי בכלל שלאמיתו של דבר יש במסכת זאת רק קע"ה דפים, כי – כנראה – הכוונה היתה המספר: קע"ו (ואם מישהו ירצה לצטט משהו מאותו דף הוא יאמר שזה נמצא במס' בבא בתרא דף קע"ו, (ולא קע"ה), וזה העיקר. יש כאן איפוא התאמה לשני הפרקים שכולם פסוקים קע"ו.

פרץ בלבן
בני ברק

האדמו"ר והמשורר

מאת טוביה פרשל

בשלהי האביב של שנת תשכ"ט הגיעו אורי צבי גרינברג ורעייתו המשוררת עליזה טור מלכא לביקור קצר לניו-יורק. המשורר הוכתר אז בתואר דוקטור לשם כבוד על ידי ישיבה-אוניברסיטה.

זמן מסוים התאכסן בביתו של אוסקר גרוס, יוצא למברג, גליציה – העיר בה גדל גרינברג – ואחיו של הרבן הידוע יוסף שאול גרוס. בביתו של גרוס התקיימה קבלת פנים נהדרת, בה השתתפו הרב יוסף דוב סולובייצ'יק ז"ל ופרופ' אברהם יהושע השל המנוח.

אורי צבי גרינברג טייל הרבה בעיר, ביקש לראות ולדעת הכל – ובכל דרכיו היתה ירושלים עמו. יום אחד נסענו, המשורר ורעייתו, אשתי ואני, באניית-תיור מסביב למנהטן. המשורר נתרשם במיוחד ממראה שורות גורדי-השחקים שנתגלה לנגד עיניו. "צריכים להקים גורדי-שחקים בירושלים", קרא ברגש רב.[1]

אצ"ג ביקר אצל האדמו"ר מלובאוויטש רבי מנחם מנדל שניאורסון זצ"ל, שכשבת ג' בתמוז תמלא שנה לפטירתו. למחרת באתי לדירתו של אורי צבי גרינברג. הוא היה מרוגש מאד מפגישתו עם הרבי. "מצאתי אח: מצאתי אח!", אמר וחזר על הדברים כמה וכמה פעמים. לא שאלתי אותו על מה שוחח עם הרבי. אפשר שהתביישתי. אפשר שלא היה לי העוז לשאול. הרי היתה זו שיחה פרטית, ואצ"ג רגיש היה לכל נגיעה בעניינים שראה אותם כאישיים. או אולי כסבור הייתי שאין מה לשאול. הרי ידענו מה היו חזון-לבו ומשאת-נפשו של המשורר. גם ידענו מה גדולה היתה הדאגה-החרדה, שהיתה מלווה אותו מאז מלחמת ששת הימים, כי מנהיגים שנפשם ריקה מכיסופים למלכות ישראל ומשללים הם רגש האדנות על הארץ, יוותרו על מה שמכונה בפיהם "השטחים". גם ידענו דעותיו והשקפותיו של הרבי מלובאביץ'. דברי אצ"ג כי "מצא אח" רק גילו עד כמה גדולה ועמוקה היתה תמימות-הדעים בין שני האישים בשאלות הקיומיות של האומה.

ערב שבת היה. עליזה טור מלכא היתה עסוקה במטבח, אך מדי פעם התערבה בשיחה.

"האפשר לרכוש בניו-יורק את 'ספר הקטרוג והאמונה'? רוצה אני לשלוח אותו אל הרבי", שאלנו המשורר.

ספריו של גרינברג נדירים הם בארץ, כל שכן בניו-יורק.

"מסתפק אני מאוד אם אפשר יהיה להשיג כאן עותק של הספר", השבתי.

"ספר הקטרוג והאמונה" הוא מאסף השירים המיליטנטי, ואולי גם רב העוצמה ביותר של אצ"ג.

לפני כמה שנים קראתי במאמר מאת עקיבא ציזרמן ב"הצופה", כי אורי צבי גרינברג קנה בארץ בכספו רב עותק של הספר כדי לשלוח אותו אל הרבי מלובאביץ'.

בחצר לובאביץ' בניו-יורק אוצר ספרים גדול עד מאוד. שאלתי את הספרן הראשי, הרב שלום דובער לוין, אם נמצא אצלם עותק של הספר הנ"ל, ולאחר שהשיב לי בחיוב ביקשתי ממנו לבדוק אם יש בו הקדשה מאת המשורר לאדמו"ר.

ואמנם נמצאה בו הקדשה מאת אצ"ג לאדמו"ר המנוחם נ"ע עם קריאה שיעלה לירושלים.

והרי הדברים במלואם:

לידי האדמו"ר המנוחם נ"י[2]/ לכבוד בעל עיני הנפש בעיני הבשר מאת המקטרג-והמאמין/ כנעתם אל תהום קורא: / עלה הרה טור מלכא.

י"ג תמוז תשכ"ז ניו יורק[3]

אורי צבי בן בת שבע הי"ד

★

בתערוכה על אורי צבי גרינברג שהתקיימה בבית-הספרים הלאומי והאוניברסיטאי בירושלים, בחשון תשמ"ג, הוצג מכתב של האדמו"ר אל אצ"ג מי"א אלול תשל"ד.

הרי לשונו:

"אתאפק ולא אוכל, בתקותי בסליחתו של מר בהבעת צערי... אשר אין קולו של מר נשמע, קול מחאה גדולה, בבמה ובכמה עניינים של חיי היום-יום שאינם מתאימים לתורתנו תורת חיים – הוראת בחיים. ואף שלכאורה מפורסמת השקפת-עולמו של מר ויחסו להופעות האמורות, הרי אינה דומה כשנשמעים הדברים בראש כל חוצות ובאומר לעיל בקול רעש גדול".

1) שוב לי פרופ' ש.ק. מירסקי המנוח: כאשר ביאליק ביקר בניו-יורק והראה את גורדי השחקים העיר כי גם בארץ יש כאלה. "יש לנו שחקים, ויש לנו גורדים", ביידיש אמרו: יש לנו הוואלקענס, ויש לנו קראצערס.

2) השימוש בתואר המנוחם במקום השם הפרטי מנחם (מענדל) של האדמו"ר, מזכיר את מכתבו של הרב הראשי א.י. הרצוג זצ"ל למנחם בגין, ביום המתרות (באשר האצ"ל שבה בני עולות לאחר משפטו של דב גרונר). הרב הראשי פנה לבגין במלים: מנחם ציון. ראה ספרו של בגין 'המרד'. לבעל עיני הנפש... יש להעיר כי אצ"ג כתב בהמשך שירים בשם 'עיני הנפש בעיני הבשר'. השירים נכללו אל 'רחובות הנהר'. 'עלה הרה טור מלכא' על טור מלכא, הר המלך, ראה גיטין נז, א. בשירת אצ"ג המכוון בטור מלכא, בדרך כלל, לירושלים. ראה בלשון ההקדשה בספר הקטרוג והאמונה, עמ' נז.

3) התאריך אינו מדויק. אצ"ג כתב התאריך זמן רב אחרי הפגישה עם הרבי, אחרי שעלה בידו לרכוש עותק של הספר. אני בטוח כי ביקר בניו-יורק בשנת תשכ"ט. לפני זה רושם את יום הפגישה: י"ג תמוז, שהיה יום ששי (המשורר היה אצל הרבי, כאומר לסעודה בלילה שלפני יום ו'). אך לאמתו של הדבר ביקר אורי צבי בניו-יורק בשנת תשכ"ט. י"ג תמוז לא חל או ביום ו'.

هكذا عن الأصل

הדף והמדף

● ליקוט שהוא גם יצירה עצמית

ארץ חפץ, אמרות על ארץ־ישראל ובניינה, מלוקטות מתוך הספרים הקדושים וכתבי־היד של מרן הרב ר' אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל. ליקט, ערך והקדים מבוא הרב ר' ישעיהו שפירא זצ"ל האדמו"ר החלוץ. מהדורה חדשה מתוקנת ומנוקדת. הוצאת "אורות" (ישיבת בית־אל, קריית הישיבה, בית־אל 90628) ומשפחת שפירא. קעג עמ'

הספר "ארץ חפץ" יצא לראשונה בשנת תר"צ, כשת שהראי"ה קוק זצ"ל היה בחיים. בספר זה ליקט האדמו"ר החלוץ, הרב ישעיהו שפירא זצ"ל, מתורתו של הראי"ה דברים על ארץ־ישראל ובניינה. ספרון זה אזל בזמנו מן השוק ויצא במשך השנים בכמה מהדורות מצולמות. עתה, במלאת חמישים שנה לפטירתו של האדמו"ר החלוץ, יצאה מהדורה מתוקנת ומורחבת, עם תוספות רבות.

עצם ליקוט דברים של הראי"ה על ארץ ישראל ברכה גדולה בו. שכן הדברים מפוזרים בספרים רבים שלו, חלקם היו עדיין בכתבי־יד בעת הוצאת הספר לראשונה. מעבר למלאכת הליקוט היתה כאן עבודת עריכה, מיון וסיווג תוך בניית מסכת רעיונית שלמה מהגותו של הרב קוק. ומכיוון שהספר יצא בחייו של הראי"ה, הרי שהוא עצמו סמך את ידיו עליו. הוא אמר כי בעריכת הקטעים והמבוא יש עבודת־יצירה עצמית נכבדה.

במבוא לספר, "בפתחי שערים", מבהיר הרב שפירא את השקפת הראי"ה על תחיית ישראל ובניין הארץ. הוא מציין, בין היתר, כי לצידו של הרב קוק, "גם הדברים הנראים לנו כשליליים וכסותרים את עצם המטרה, בפנימיותם הם מלאים חיוב, ומסייעים 'להוציא כלי למעשהו'. לא רק שבניין הארץ אינו בניגוד לגאולה העתידה, כי אם הוא חלק ממנה, 'העקבות', הצעדים הגדולים של אותו האור הגדול שעתיד להתגלות... כי כל היסודות האלה הם בבחינת חבלי הגאולה והם מסייעים לגילוי האור 'המונח תחת עדימות החושך הגדול', וסוף־סוף עתיד האור הזה להתגלות בשלימותו, ואז כולם יראו עין בעין בשוב ד' לציון במהרה בימינו". הספר מחולק לשנים־עשר פרקים: ארץ־ישראל והאומה הישראלית, תורת הארץ, המצוות התלויות בארץ, ארץ־ישראל הגולה, הצפיה לישועה, התחיה והגאולה, אור הישועה, חומר ורוח, אבות ובנים, תפקיד צדיקי הדור, הדור לאחרים. בפרקים אלה נפרסת לפנינו תמונה רחבה של השקפת עולמו של הראי"ה קוק על ארץ ישראל ובניינה. כמו, למשל: "הדור הראשון של עקבתא דמשיחא, בתחילת קץ המגולה של יישוב־ארץ־ישראל, הוא מכשיר את החומר של כנסת־ישראל, והרוחניות צריכה לשמש בו שימוש של שמירת החיים הפנימיים. וכשיתחזק הכח החומרי של האומה, אז ייגלו כל הסגולות הרוחניות הקדושות שבה, ותשוב התורה וכל מאורותיה לאיתנה, להיות לאור עולם, לעטרת תפארת ביד ד' ולצניף מלוכה בכף אלוקי ישראל". הדברים מלוקטים מ"אגרות הראי"ה", "אורות", "עולת ראי"ה", "עין איה", "ערפלי טוהר" ועוד מכתבי הרב.

במהדורה שלפנינו נוספו כמה וכמה תוספות חשובות. הטקסט בא בניקוד ובפיסוק מלא, מה שמקל על הקריאה השוטפת בחומר שאינו קל. בשולי העמודים רשומים הערות ומקורות ולצד רוב הפסקאות נרשמו קיצורים או כותרות, שמטרתם לסייע ללומד. יש גם שינויי נוסחאות.

לאחר דברים על האדמו"ר החלוץ ועל רעיתו הרבנית היה שרה שפירא ע"ה, באים דברי הקדמה של הבן, יוסף (יוסקה) שפירא יבלח"א, הקדימה למהדורה הנושא מאת הראל כהן מהוצאת "אורות". מובא גם מאמר "יחוד ביחודו" שפרסם הרב שפירא במלאת שבעה לפטירת הראי"ה קוק. בסוף הספר מאמרי הערכה על האדמו"ר החלוץ ועל הספר "ארץ חפץ": בתוכם שבחו שערים (מאת הרב משה צבי נריה); דברים מספרו של ר' שבתי דון ז"ל, "אדמו"ר החלוץ"; ארץ חפץ (ר' בנימין צביאלי): "כי תהיו אתם ארץ חפץ" – על קשר הקודש בין ישראל לארצו" (הרב חיים דרוקמן), ומאמר על הספר ומחברו מאת הרב בנימין אלון. חותם את הספר מאמר של הרב ישעיהו שפירא על השקפת עולמו של הרב קוק.

★

● נשיאת כפיים – דינים ומנהגים

ואני אברכם, מאת יוסף מרדכי פאק, מעלה עמוס, ד"נ צפון יהודה רצ"ה עמ'

ספרו זה של הרב יוסף מרדכי פאק, אברך בבית מדרש גבוה "מעלה עמוס", כורכס את כל דיני ומנהגי נשיאת כפים השייכים לבית המקדש לזמן הזה, להלכה ולמעשה, לבני אשכנז ולבני עדות המזרח. המחבר מקיף ב־75 פרקי הספר את כל דיני ומנהגי נשיאת אפיים הנמצאים בחז"ל, בחיבורי הגאונים ובספרי ראשונים ואחרונים. הנושאים המרכזיים שעליהם סובבים פרקי הספר: ברכת כהנים בבית המקדש, ברכת כהנים בגבולין ובזמן הזה, זמני ברכת כהנים, דינים השייכים לכהנים לפני ואחרי נשיאת כפיים, דינים השייכים לשליח ציבור, אופן הקיום של מצוות ברכת כהנים, דינים הקשורים לאמירת הברכות, פסולים ושאינם ראויים לנשיאת כפיים, מקום הראוי לנשיאת כפיים, דינים השייכים לקהל.

הדינים מחולקים בדרך כלל לשלושה חלקים. תחילה מובא מקור הדין – ממדרש הלכה, תלמוד בבלי וירושלמי, מדרש אגדה, הזוהר, מחיבורי הגאונים וספרי ראשונים ואחרונים. בהמשך מובאות בקיצור השיטות העיקריות מתקופת הגאונים עד תקופת הבית יוסף. בחלק הנוגע להלכה מובאים דברי המחבר והרמ"א כלשונם, השיטות העיקריות באחרונים, הכרעת המשנה ברורה וכף החיים ופסקי דינים של פוסקי זמננו. בהערות שבשולי העמודים יש ציונים למקור הדברים שבגוף הספר, והרחבת שיטות הראשונים והאחרונים, ונימוקי וביאורי השיטות והדינים.

★

● עובדות מול אשליה

נתיב, כתב עת למחשבה מדינית, חברה ותרבות, גליון 3 (44). עורך אריה סתיו, עורך משנה ברוך קורות. שערי תקוה ד"נ אפרים 44810. 98 עמ'

ההסכם הנרקם בין ישראל לסוריה עומד במרכז מאמרה של פרופ' מיכל פומרנץ על "אמנת הגנה הדדית עם ארה"ב: עובדות מול אשליה". היא דנה באפשרות המעשית של ערבות אמריקנית במקרה של נסיגה מרמת הגולן ומעלה את השאלה אם משענת־קנה־רצוץ כזו כשלה להיחשב לעמוד מוצק ונוסף להשענות עליו הסכם בין סוריה לישראל ותמריץ לוויתורים מכאיבים. המשיבים על שאלה זו בחיוב מבססים טיעוניהם על אי־הידיעה של העובדות החוקתיות וההיסטוריות המכריעות: על ארץ פלאות אמריקנית שלא היתה ולא נבראה. ואין סיכוי שתיברא בעתיד הקרוב.

בסוף העורך כותב א.ס. (אריה סתיו) מאמר, שכותרתו, "ארץ כי אביא עליה חרב...", מבטאת את החזות הקשה לנוכח "תהליך השלום". הוא מביע דאגה מסירוק המערכות העוקר את המדיניות הישראלית וכותב כי למותר לציין את מצבו העגום של מי שסבור כי נקלע לנשף מסכות בספינה של שוטים שדינה לטבוע. מה שבעיני הישראלי המצוי הוא פעמי שלום, בעיני המחבר הוא ריצת אמוק שסופה מפקת שבורה. מה שמקובל כפשרה הכרחית למען הפיוס ההיסטורי, הוא לדעת הכותב ויתור על תכלית הקיום הלאומי, ומה שמוגדר כמשא ומתן בין הצדדים נתפס על־ידי המחבר כתבוסה אסטרטגית שקופה ולהזדמנות לפירוקה של מדינת היהודים.

★

● מסעות אל פסגות הרים

עליה לרגל, מאת דורון אראל. ידיעות אחרונות, ספרי חמד. 151 עמ'

דורון אראל, חבר קיבוץ בית אורן, ערך כמה וכמה מסעות אל פסגות הרים ברחבי העולם, ובמבצעים קשים ומסובכים טיפס וסייר שם תוך סיכון עצמי כרוכים של מטפסי הרים. הוא ערך את מסעותיו אם כחבר במשלחות גדולות והן כמטפס בודד. בספר שלפנינו מספר דורון אראל קורות שבעה מסעות שלו. בספר, המעוצב בצורה אלבומית, משתף המחבר את הקורא בחוויות שעבר, מספר על אותם הרים והתושבים במקומות נידחים ובלוויית תמונות מרהיבות מתאר את ההרפתקאות ואת הנופים.

הספר פותח בנסיון טיפוס שלא הצליח, לפסגת הר מקלו שבנפאל ב־1986, ומסתיים בתיאור הטיפוס אל "גג העולם" – הר האוורסט, אף הוא בנפאל, בשנת 1992. וביניהם מסעות טיפוס אל פסגות הרים שגיאים אחרים – מקינלי שבאלסקה, מטרהורן בשוויץ, הר קניה בקניה והרי פמיר בברית המועצות לשעבר ושני מסעות, אחד מהם ברגל, ומסע הגרונק, במסגרת משלחת לפסגת האוורסט מתואר בפרוטרוט, ושעה אחרי שהגיע אל היעד החלה הירידה מ"גג העולם". כותב דורון אראל, בין היתר: "אתה מטפס חודשים על הר, ואתה לומד להכיר אותו. רואה אותו בבוקר, כשקרני השמש הראשונות מלטפות אותו, רואה אותו בערב, כשאדום של שקיעה צובע את מדרונותיו. אתה רואה אותו כשלג שקט וכבד יורד עליו ומכסה את־הכל בשמלה לבנה, וכשהוא זוהר בצהרי היום. כשהוא נעלם בתוך עננים, הכל הופך אפור כהה, וכשהוא עומד כבד ויציב, כשסופות רוח מעיפות ענני שלג מקורי רכסיו. הלילות בהרים, כשהכל שקט ורגוע, הוא עומד שם לאור הירח, גבוה וגבוה, כל־כך קרוב וכל־כך רחוק. ואתה רואה את הכל ההופך להיות חלק מכל זה. והכל־כולך מכוון למטרה מטופשת אחת – לעמוד על פסגתו, ולו רק לשנייה אחת. האם באמת הייתי שם למעלה? משהו מהפסגה נשאר אצלי? או אולי חלק ממני נשאר בפסגה? עד עכשיו היה האוורסט חלום שלא מפסיקים בו, פעולה שכל־כולה מצויה מעצם עשייתה ולא משהו שיכול להימדד בהפסד או רווח. חלום בסדר גודל כזה שאתה בטוח, מבלי בכלל להרהר איך, שעצם הגשמתו ישנה את חייך. עכשיו, כשעוד לא עברו 100 שעות מאז שעמדתי עליה, הלכה המסכה הפכשי, כשעוד הרגע מתחיל להיטשטש לאותו גבול בלתי־ברור בין האמת לדמיון. בסך הכל ארבעה ימים אחרי, ואני חוזר שוב אל שתי ישויות נפרדות לגמרי, החוויה הולכת ומתפוגגת אל תוך דימיון יבש ומתוק הסב שקשור אלי מידיעה אבל לא מלהיב יותר בדגש."

ש. יהושע

קולות ותת־קולות במחשבה הציבורית

מאת אברהם בלאט

יונה הדרי־רמג', "עושים ושבים", עיונים במחשבה הציבורית בישראל. הוצאת יד טבנקין, תשנ"ה

"מחשבה ציבורית היא כלי להבנת המציאות, הדרך המחשבה הציבורית משתקפת המציאות לריבוי גווניה, עימותיה ואי הסכמותיה" – כותבת בספרה "עושים ושבים" יונה הדרי־רמג', שיחד עם קבוצת תלמידיה בסמינריונים עקבה והבינה תשובות לעשרים ושבעת מרואייניה – אנו רוח וציבור כדי לעמוד על אמונותיהם ודעותיהם.

27 אנשים "שנתחלקו לעשרים ושבעה קולות שהם כתר בהדים, מתגלגלים לתת קולות, הבנות הד, ובתוכם – לכל קול – אורות הדיך", שלדעת המחברת יכולים היו פני (על משקל כולם היו בניך) שמשקפים את הביוגרפיה של הדור, היא בעצם הביוגרפיה שלה.

במחשבה הציבורית הזו שומעים אנו את קולו הזר המנוכר של נתן זך, "אני אזרח העולם", ואת קולה המופגם של דניאלה וייס, "שהזכות ההיסטורית והזכות הדתית – זהו הם, כי ארץ זו ניתנה לעם ישראל מכוח ההבטחה האלוקית".

פנים אחרות מגלמות את עולמו של פרופ' דוד הרטמן, שתופס את הארץ בערך אינסטרומנטלי ולא כערך מוחלט, אף כי הוא דוחה את עמדתו של פרופ' ישעיהו לייבוביץ ששלל מתחיית ישראל כל משמעות דתית.

על יד אלה בא פרופ' אסא כשר, המגדיר את עצמו על פי הנוסח: "ארצי היא המקום שאני נמצא בו, מולדתי היא המקום שנמצא בי", בעוד הסופר א. ב. יהושע הוא האיש שאינו מתנחם למודשת, אך כל מערכת מחשבתו ממוקדת כדי להרוס ככל האפשר את האופציה של הגולה, להראות את חלקיותה ואת אי המוסריות שלה בבניית זהות חלקית, וכן ומבית לקיים את הדיאלוג על ארץ ישראל השלמה ועל הדת.

בניית דמות דרך שאלות ותשובות

כך אנו מוצאים את הספר "עושים ושבים" בסימן הזיכות של שאלות ותשובות על מושגים וערכים בהגות, בספרות ובפוליטיקה, אם זה ב"מצב הישראלי" או ב"מצב היהודי" – אשר תופח להיקף של 711 עמודים, והוא גדוש מרי, והוא דחוס מרי.

על המחשבה הציבורית כותב פרופ' יוסף גורני: "המחשבה הציבורית אינה עיון תיאולוגי, אם כי יסודות ממנו מצויים גם בה. אין היא שיטה פילוסופית, ואין היא דוקטרינה אידיאולוגית; זוהי תופעה תרבותית הגותית, פובליציסטית, פלורליסטית, המנסה להסביר את המציאות ולכוון את מהלך התפתחותה על סמך המסורת ההיסטורית, עקרונות מוסריים וגם אמונה דתית".

לפי רעה זו, מציגה המחשבה הציבורית השקפה רבגונית ולא תפישה רעיונית מגובשת, ובתור שכזו היא נמצאת באמצע בין המחשבה האוטופית המהפכנית לבין האידיאולוגיה הפוליטית. תרומתה של המחשבה הציבורית היא ביצירת אקלים ציבורי שבתוכו נאלצו גם האידיאולוגיה הפוליטית והאינטרסנטיות לשנות את עמדתן. על פי קונספציה דוקטורטית זו של יונה הדרי־רמג' מוסברת המציאות על פי מהלך התפתחותה שמשקפת קודם כל את הלכי רוח המגבשת של האליטות האינטלקטואליות, ועל פיה היא בנתה את הדמויות ואת העלילות שדרכן היא מושכת את החוטים ומבוטשת אותם. במחזה הזה המראיין הוא הבמה את הימות לא דרך הרשיה או פולמוס, כי אם דרך שאלות ותשובות.

באור תפישה זו, דימנה המחברת בספרה "עושים ושבים" אישים ואנשים מקצוי הפסיפס הציבורי כדי להדגים ריבוי קולות מהמרכז ומהפריפריה, ביניהם קולות ושמות שמנהלים דיאלוגים לאורך שנים עם עצמם ולא עם הציבור, וספק אם יש להם, בחלקם, יותר אוטנטי־אישי או ציבורי. ספר זה אינו ספר ריקאצות, שעל פיהם אתה לומד קודים לדמות, כי אם ספר השאלות והתשובות – סוגה, שהיתה פעם שכיחה בספרות הרבנית, עת נשאלו בעניינים שונים, בהלכה ובאורחות חיים. שם היו אלה דרישות וחקירות לבאר ולפסוק דינים בעניני היהדות. שם היה זה השו"ת של הגאונים שהאירו את עיני הרבנים – פסקי דין, אך כאן הן שאלות על תכנים והגות, אולם לא דרך חיים. שם היה זה השו"ת של הראשונים עם רעיונות שהפכו מפתח לכל המאורעות, אך כאן אלה הם דברי האינטלקטואלים ואישי ציבור שהספק בצידם.

בשיח זה עם עשרים ושבעת הנבחרים אין שום קריטריון ברור ונוקב על הבחירה, ואין שום מפה ייצוגית של דעות והשקפות, אף כי ישנן שאלות של טעם ותשובות של דעת, ולרוב זהו שיח הקצוות מימין ומשמאל, של חזון או רפיון, ללא הקולות השפויים שבמרכז המתנה.

בספר "עושים ושבים" אין דוברים, כי אם שואלים ומשיבים, כשם ריאליזם או אוטופיה, אך הדעות הן גורפות של פורצי דרך. מכאן שכל התיזה המרכזית של המחשבה הציבורית המקופלת בשאלה המחברת מתנפצת על סלעי העמדות המנוגדות.

את הפן הפוליטי מייצג משום מה באופן בלעדי זאב ב. בגין, הסבור ש"אנו עומדים היום באחד השלבים המכריעים של המאבק הלאומי היהודי, והמאבק הלאומי הזה הוא נגד רצון דתי לאומי נחוש אחד, של 900 מיליון מוסלמים ו־2001 מיליון ערבים. במאבק הלאומי הזה בין שני רצונות לאומיים ינצח בעל הרצון הלאומי החזק ביותר, בתחושת המיוסדת על תודעה לאומית היונקת מרקע היסטורי, מתודעה היסטורית ומהבנה היסטורית עמוקה, ועלינו לטפח את אהבת הארץ". זאב ב. בגין מאמין שהיהודים הם עם סגולה לא עקב יחוד גנטי, אלא מפני שזה עם שיש בו יחוד היסטורי. אצל זאב ב. בגין אין אנו מוצאים הכרזות במבסטיות, כי אם היגדים על דא והא, שאינם מרחיבים את הדעת.

ההיסטוריונים מיוצגים כאן באפיק השמרני, משה גבאי כאיש שטח, ואילן פפה שההיסטוריה החדשה שלו משכיחה את תבנית נוף מולדתו.

אצל משה גבאי, ההיסטוריה של המזרח התיכון היא בשבילו נקודת המוצא להבנת ההווה, ובתפישה זו קיימת סתירה מהותית בין הדמוקרטיה לבין אופיה היהודי ציוני של המדינה. מצד אחד, מדינה דמוקרטית תקינה חייבת לשרת את כל אזרחיה ללא הבדל דת ולאום, ומצד אחר – מדינת ישראל היא מדינת העם היהודי בארץ ובפזורה, והכרה בסתירה בסיסית זו מהווה את סלע המחלוקת. משה גבאי דוחה את טענת "ההיסטוריונים החדשים", שאנחנו יצרנו את בעיית הפליטים, או שאנחנו הכנו תוכנית־אב לגירוש הערבים, בעוד אילן פפה רואה את עצמו כאיש רוח שהמסגרת הציונית אינה נוגעת לו. אילן פפה מגדיר את עצמו כאנטי־ציוני, שזהותו נעה על ציר הגעגועים חיפה־אוקספורד, הדואג לחירותו של האחר. אילן פפה בא כדי לנפץ את המיתוס של "מעטים מול רבים", והוא מתפש כל הזמן רק את הקורבן הערבי.

השקפה דתית אמונית

אבי גיסר, הרב יואל בן נון ודניאלה וייס – הם אנשים שהשקפת עולמם היא דתית אמונית, וזיקתם לארץ היא על פי צו התורה.

אבי גיסר, הוא מתגר המצביע על הפער בין הציבור הדתי לאומי לבין הציבור החרדי, אך הוא מבחין בין הדמוקרטיה לבין השקפתו האמונית. "הדמוקרטיה בשבילי היא אמצעי. היא אמצעי רב ערך, כי העובדה שהעם היהודי בחר היא הלגיטימית הצריך ליטול בה חלק, אשתדל להשפיע בדרכים מקובלות, לא בהכרזות ניתוק. הכרזות ניתוק היא התאבדות. כל המתנתקים למיניהם הם חסרי אמונה. הם מחפשים כמו תנועת "שלום עכשיו" את המשיח עכשיו, גאולה עכשיו, וכל עכשוויזם הוא מסוכן ביותר. המחלה של עם ישראל היא העכשוויזם והמחלה אצלנו היא משיחיזם. הכל עכשיו: שלום עכשיו, משיח עכשיו" (עמ' 175).

הרב יואל בן נון הוא בין הרבנים המתונים המבינים שלא כל עם ישראל מזוהה עם מימוש רצון האלוקים, אך אין אצלו מקום לדיכוטומיה בין ביאת המשיח לתורת הגאולה הציונות, שכן הם קשורים בתהליכים היסטוריים ריאליים חברתיים, לא פחות מאשר תפילה וקיום מצוות. "הציונות בעיני" – הוא אומר – "היא הפרשנות הנכונה ביותר לתורת ישראל בימינו". ואל עמוס עוז – הוא אומר "אם אתה מקבל תפישה ציונית של מימוש וכתנו בארץ ישראל בשלבים היסטוריים הרי יש בינינו ויכוח ציוני לגיטימי". וגם אל השמאל הוא פונה: "אם רצונכם בהדברות של אמת אתם מוזמנים". כך מתגלה הרב יואל בן נון כאיש המחפש את המשותף שבין לבין.

שונה היא דניאלה וייס, ממייסדת "גוש אמונים", הרואה פרשנויות דיאלקטיות וקובעת שנולדנו עם סגולה וקיבלנו את האישור למיוחדות בהבטחה לאבות ועלינו לשמור על ביהודנו עקב המיוחדות. דניאלה וייס, שגדלה בבית לא דתי, הפכה במשך השנים להיות "הכהנת הגדולה" של המאמץ הלאומי, שכמטרה לבנות בית בלב השומרון, ורואה בעיני רוחה את בנותיה תכניה מורשים התיישבות יהודית בנחלת ראובן גד וחצי המנשה בעבר הירדן המזרחי.

מלים והשפעתן

פלג הספרות מיוצג בספרה של יונה הדרי־רמג' על ידי המבקר גרשון שקד והסופרים עמוס עוז, א. ב. יהושע וש. שפרה. גרשון שקד, שהוא גם ההיסטוריון של הספרות העברית, מתמודד עם הזהות הישראלית ונותן את היחסים מבין הספרות לבין החברה. לדעת שקד, העם היהודי לא שיגשג מעולם כעם יהודי מחוץ לגבולות הארץ, למעט יחידים שתרמו לתרבות ולספרות העולם, ולכן העם היהודי יכול לשגשג אך ורק בטריטוריה היסטורית, תרבותית ופוליטית משלו. "אין מקום אחר" – וזהי התיזה הציונית שאין לאן ללכת, ואי אפשר להיפרד מן האבות.

לדעת יונה הדרי־רמג', נחשב עמוס עוז לקולה המייצג של המחשבה הציבורית, המגיב לאירועי השעה. אך עמוס עוז אינו מאמין שהטקסטים שלו תורמים לקידום משהו, כי "מלים מעצבות מציאות בני אדם", אך אי אפשר לדעת את השפעתן. הוא היה רוצה ללכת כמו סוקראטס בשוק, מאיש לאיש, לשמוע ולהשמיע כדי להבין אותם. "בהקשר היהודי" – הוא אומר – "אני לא אדם דתי ואני לא מחכה למשיח... אילו הייתי יהודי דתי, אולי הייתי אומר שהרעיון המשיחי ותקוות הגאולה ביהדות מקומם תמיד בספירה הנפשית והמקוקית של זמן עתיד, וכל מי שמנסה לתרגם את המושגים האלה לזמן הזה השתר, במושגים יהודיים־של משיחיות שקר" (עמ' 398).

א. ב. יהושע, שהוא פרופסור מן המניין באוניברסיטת חיפה ופרופסור אורח באוניברסיטת הארווארד, נמצא כל העת בעימותים עם האידיאולוגיה הציונית ועם הגולה שהיא מחלה בעיניו. לדעת א. ב. יהושע, קיימת ועומדת לזכות עם ישראל זכות מצוקת הקיום, שנותנת לעם היהודי את הזכות המוסרית לתפוס אפילו בכוח חלק מכל ארץ שהיא על פני תבל כדי להקים בה מדינה ריבונית משלו. "נסיון הגדרתם של הפלשתינאים כערבים בלבד מתירה אותם כערבים היהודים בעולם של ימינו, שכן כל ערבי אחר בעולם הוא בראש ובראשונה סורי, עיראקי, מצרי, סעודי או אחר, ולאחר מכן ערבי" – כך כותב א. ב. יהושע, אשר באחד הויכוחים עם הסופר הערבי אנטון שמאס אמר: "אם אתה רוצה את הזהות הפלשתינית המלאה שלך, קח את מטלטליך ותעבור מאה מטר לירושלים המזרחית", אם כי הוא מציין שהוא מוכן לוותר על טריטוריה כדי לשמור על טהרתה של הזהות היהודית שלו.

קולות שונים בין הפילוסופים

לפילוסופים יש חלקה חשובה במחשבה הציבורית של המחברת. כאן אנו שומעים קולות מקולות שונים. החל מפרופ' ישעיהו לייבוביץ אשר עירער מוסכמות, הרס אמיתות, עד פרופ' אסא כשר שדוחה את המושגים של קדושת הארץ, קדושת הארץ או קדושת ירושלים, כי האמונה בקדושת הארץ היא מסווה ללאומנות. "כל זמן שלא היה קיום ריאלי של עצמאות יהודית, התחליף היה בסמלים, ביניהם חלום שנקרא ירושלים, אך משעה שיש ממשות לחיים העצמאיים, אין ממשות לסמלים". הפילוסופיה ההפכפכת של אסא כשר מצטיינת בזלזול משכילי שזמנו חלף, וכל יומרנותו מעידה על הרצון של העקירה ועל הזהות המופקרת בשם הוד מעלתה האקדמיה.

ד"ר אבי שגיא הוא איש המסורת, העומד על ה"תפר" שבין הלכה המדע, המתמודד ונאבק במישורים שונים עם הדת והקיום ומחייב את ההדיינות הביקורתית בין המימד הנורמטיבי לבין המימד המיתי. גם אצלו תופס הספק מקום מכובד בשם האתגר של הפלורליזם, כאשר המאמין המודרני מחפש את "שביל הזהב" האינטלקטואלי.

ד"ר אבי שגיא הוא מ"חסידי הלייבוביציאנים", אם כי לא אחת הוא שולל את הנחותיו, כגון על הקונפליקט העקרוני הנורמטיביסטי שבין דת למוסר, או בפרשנותו על ה"עקידה", אך לדעתו "פילוסופיה יהודית לפני לייבוביץ ואחרי לייבוביץ היא לא אותה פילוסופיה".

דעות נחרצות בעיניני חברה משמיע אריה סתיו, עורכו של כתב העת "נתיב", שמגדיר את עצמו כ"בוגר השואה", שכל משפחתו הושמדה בשואה והוא חרד לעתיד היהודי.

לגביו, אין הדמוקרטיה ייעוד כי אם אמצעי, הייעוד הוא קיום יהודי ריבוני בארץ ישראל, כעוד ערבי ישראל הם גיס חמישי מעצם מהותם. הוא מעריך את אנשי "גוש אמונים", אך דוחה את האבסולוטיזם הדתי, שאיננו חלק ממנו, כי אין בו פתרון לבעיות הקיומיות של המדינה.

"ס. יזהר מגדיר אותנו כקין ואת הפלשתינים כהבל... ואילו ה"היסטוריונים החדשים" מציגים את מלחמת העצמאות כחטא קדמון של הציונות... כך הם מכינים את הקרקע לחיסולה של המדינה היהודית מרצון, משום שאין רוצים בה" (עמ' 389).

ארוכה היא רשימת המרואיינים של יונה הדרי־רמג', אשר עבודת הדוקטורט שלה התמקדה ב"המשיחיות המדינית ומתנגדיה במחשבה הציבורית בישראל, 1956־1975", ומאז היא יושבת על המדוכה ובוחנת את "המצב הישראלי" הנוגע לקיום ולזהות שלנו בארץ.

הספר "עושים ושבים" הוא יריעה רחבה עם גבולות צרים, שהיא רחוקה מלהקיף את היינו הציבוריים, על בעיותיה ההגותיות, התרבותיות, הדתיות, הספרותיות, אלא מתייחסת יותר מדי לתופעות ייחודיות ההולכות ונשנות אצל כל מרואיין. בחירתה את המרואיינים היא סובייקטיבית מדי וקשורה לאנשים מ"אותו הכפר" ומ"אותה העיר" ובקורסים שלה במרכז הסמינריוני של התנועה הקיבוצית ב"אפעל". "עושים ושבים" הוא אוצר של ראיונות, ששאלות ותשובות הן התוה המקשר ביניהן, והן שלטת "העין הטובה" ההורה הגדולה, שם שומעים את הקולות ולא רואים את הדיוק.

האירי אוהב היהודים

מאת בת שלום

הביוגרפיה של הפוליטיקאי, העיתונאי, המשורר והסופר האירי קתולי קונור קרוז אובריאן, שיצאה זה עתה ע"י דונלד הרמן אקנסון, בהוצאת אוניברסיטת מק'גיל־קווינס, לא אמורה לעניין אותנו. מה לנו לאיש הזה.

אבל כאשר מתברר תוך כדי קריאתה שהאירי־הקתולי רב השרונות והעיסוקים הזה התמלא הערצה וסקרנות כלפי היהודים, מאז ילדותו, הדבר אומר דרשני. כמו אחד ויגניס בשעתו, גם אובריאן, לימים איש מפלגת הלייבור בבריטניה וחבר הפרלמנט הבריטי, גולל עם משיכה כמעט אינסטינקטיבית לעם היהודי ולמסורתו.

כשלמד בבית ספר פרטי יוקרתי ליד דבלין, פגש שם ילדים קתולים, פרוטסטנטים ויהודים, ומיד, כאילו קל פנימי רחוק בו, נהג להתייצב לצד היהודים ולהילחם את מלחמתם מול כל גילוי אנטישמי של הילדים האחרים. כשהפך בבגרותו לסופר־עיתונאי ופרסם את תולדות מדינת ישראל לפי גרסתו, בספר שנקרא "המצור", כתב שם בפירוש על ילדותו שכל הערה אנטישמית הקפיצה אותו כמו פר מול סמרטוט אדום.

את "המצור" הוציא אובריאן לאור בשנת 1986. זהו ספר מלא מחוייבות אינטלקטואלית ואמוציונלית לעם הנבחר.

באנגליה נפוצו אפילו שמועות שממשלת ישראל מימנה את הדפסתו. גם כחבר פרלמנט, היה אובריאן ידיד ישראל עקבי ותמידי, דבר שגרם לו להיות לא פעם אופוזיציה של אדם אחד במפלגת הלייבור בעלת האוריינטציה השמאלית.

הדבר בלט במיוחד, מגלה הביוגרפיה, כאשר בשנות ה־50 שירת במשרד החוץ הבריטי והיה נציג אירלנד באו"ם, בניו־יורק. תמיד הצביע אז נגד הגינויים החוזרים לישראל שביזמות ערב רדשו, ולא פעם קיבל בעקבות זאת מברקים נזופים חוצפים מהבית.

כשהביוגרף של אובריאן ניסה להקוד ולרדת לפשר נהיית הלב הזאת אחר היהודים (מה גם שהאירים ידועים כעם אנטישמי למדי), הגיע עד לרופא המיילד של גיבורו, ד"ר ביתאל סלומונס, שסייע לאמו ללדת אותו בשנת 1917. ד"ר סלומונס, ידיד משפחה, טען באוזני הוריו של קונור קרוז אובריאן, שיש כנראה איזה סב או סבתא יהודיים אי שם בעברם. אובריאן ידע על הערה זו שהשמיע המיילד שלו בשעת הולדתו – ונטה להאמין בה.

מאחר שאובריאן היה איש רב פעלים, שם כתב הרבה וגם עשה הרבה, הביוגרפיה שלו מחזיקה שני כרכים. הכרך השני הינו אסופה של מבחר כתביו. מתברר שכתב על נושאים מגוונים מאוד. בין היתר, כעיתונאי בשירות הקואליציה הממשלתית האירית בשנות השבעים, השנים הקשות ביותר והעקובות מדם ביותר של המרד האירי. בעיתונו, כתב או בנוקשות והתריפות נגד הצבא האירי המהפכני.

כל כך התנגד למנהיגי המרד האלים הזה ושיטות הטרור שלהם והמשכות עד היום, עד שבסוף שנות ה־80 ובתחילת שנות ה־90 הכריז על עצמו שהוא בעד איחוד אירלנד, הכרזה שסיכנה את חייו ושהוא כתאר כפרי מסטרפחה קיזמית".

עד היום נחשב אובריאן בעיני בני עמו הבעצם כל יודעיו, לפרדוקס חי והולך. חבר מתקופת האו"ם שלו תיאר אותו כאיש קצוות מוקצן – אצלו יש או שמים או גיהנום, או אוהבים או שונאים, ואילו עמית ששירת לצידו בפרלמנט וגם בממשלת הלייבור בשעתה, אמר שאובריאן היה גם האוהב ביותר וגם השנוא ביותר (תלוי אצל מי) שבין הפוליטיקאים במפלגתו.

מבחינתנו, לתופעת אובריאן יכולה להיות רק פרשנות מיסטית. שני קתולי בן לעם שלא אהב יהודים (בלשון המעטה) הופך לידיד ישראל עקבי ואקטיבי בכל פעילותו הפוליטית הספרותית והעיתונאית – לא יתכן שההסבר לכך הוא רק רציונלי.

מספרות העולם

★

חיים בשירות האמנות

היהודי הקנדי ליאונרד כהן, משורר־זמר ואיש במה מיוחד במינו, עלה לגדולה בתקופת המהפכה ההיפית של שנות ה־60 ונחשב לזמר פילוסופי שבין אמני "ילדי הפרחים".

אחד האנשים המזכירים אותו בישראל של ימינו הוא מאיר אריאל. בזמנו – היו שהשוו אותו לבוב דילן ולא בצדק. כהן היה מריר, מהורהר ואינטלקטואלי יותר מדילן, מעין טרובאדור יהודי מושתון, בסגנון השנסוניירים הצרפתיים כג'ורג' ברסאנס. בימים אלה יצאה בארה"ב הביוגרפיה של האיש, אותה כתב אורה נדל, הנקראת: "ליאונרד כהן, חיים בשירות האמנות".

נדל מתאר את ילדותו של כהן (יליד 1934) במשפחה יהודית מסורתית מן המעמד הבינוני, במונטריאול, קנדה. על התורי בבית השפיע מאוד הסבא, הרב שלומון קליניצקי־קליין, שהיה תלמיד חכם מובהק. גם לליאונרד הקטן הצפיין בביאורים השכליים אלא שהוא לא השתלב בחיי הבית ומילדותו נחשב שם לעוף מוזר, למתבודד, למתבונן מן הצד. כך גם נדל כבער שאינו משתלב בחברה היהודית של זמנו בקנדה, ולא התייחד עם בני גילו.

נקודת התפנית בחייו אירעה כשהיה בן 15, כשגילה את שירתו של פדריקו גרסיה לורקה, המשורר הספרדי השמאלני הגדול שנרצח ע"י חיילי הלאומיים של הגנרליסימו פרנקו במהלך מלחמת האזרחים הספרדית.

מותו האלים של המשורר הספרדי הצעיר דיבר מאוד אל לבו הרומנטי הקודר של הנער היהודי הקנדי הרגיש והשפיע על שירתו ועל חייו.

"ברגע שקראתי את לורקה, נהג להתוודות, החלטתי באופן סופי – להיות משורר.

ליאונרד כהן אכן נעשה משורר, ומשורר מצליח. אך רק אחרי ששמע את בוב דילן. וזוהי נקודת המפנה השנייה בחייו, התחיל לחבר מוסיקה לשיריו ולהשמיעם בעצמו במועדוני סטודנטים ומעל במות. מספרים שבתום ההופעה הראשונה ששמע מפי בוב דילן הוא רוברט צימרמן הצעיר, הנהנה כיום מתחייה שנייה של פופולאריות בינלאומית, הכריז כהן: "אני הולך להיות דילן הקנדי".

אלא שהוא עשה יותר מזה, כפי שלומדים מספרו של נדל, זכה למוניטין בכל העולם הדובר אנגלית, בין היתר – ביקר והופיע גם בישראל. ומצד שני – עשה הרבה פחות מדילן, הוא לא הצליח להפוך לגיבור תרבות של המוני הנוער הלוהט, אלא של קבוצות קטנות יחסית. שיריו רוויים יותר מדי מרקות, אירוניה וביקורת, מכדי שיהפכו לנחלת הציבור הגדול.

ספרו של אורה נדל, כותב המבקר הספרותי של הג'ואיש כרוניקל, הוא ספר של מעריץ, ואין רק כבך. אבל הביוגרפיה המקיפה לה ראוי המשורר המבצע היהודי הקנדי ליאונרד כהן – לא נכתבה עדיין.

לפרשת השבוע חוקת

היחס לנפטר בתורת ישראל

מאת הרב רצון ערוסי

בשל שני עניינים בפרשה. אנו נייחד את דברינו ליחס תורת ישראל לנפטר. העניין האחד הוא ההיטהרות מטומאת המת (-פרה אדומה). והעניין השני פטירתם של צדיקים מרים ואהרון. אלא שכבר בעת יש לומר שמשני עניינים אלו ניתן ללמוד לכאורה התייחסויות מנוגדות. שכן מטומאת המת שהיא טומאה חמורה, אשר לא קל להיטהר ממנה, לכאורה ניתן ללמוד על יחס שלילי של התורה לנפטר. ומן העניין השני, פטירת מרים ואהרון, ניתן ללמוד לכאורה על יחס חיובי ביותר כלפי הנפטר.

אולם עיון מעמיק מלמדנו, שיחס התורה לנפטר, מושפע מיחסה לאדם. לאדם בגופו ולאדם בנשמתו. לאדם בגופיותו ולאדם באישיותו, לאדם בעולם הזה ולאדם בחיי העולם הבא, למיתת האדם ולתחייתו. ועל חלק מעניינים אלו נעמוד בדברינו.

הלוויית הנפטר, כבוד לנשמתו ולאישיותו

בפרשה נאמר: "ותמת שם מרים ותקבר שם". הרי שקבורה נאמרה לגוף הנפטר. ועוד נתייחס לכך. אלא שעד לקבורה אנו נוהגים בלוויה. כלומר שאנו מצווים ללוות את הנפטר עד לקבורתו. ומצווה זו היא מצווה מדרבנן שמקורה במצוות ואהבת לרעך כמוך (רמב"ם, אבל. יד. א).

אולם מצווה זו היא כה חשובה עד שנאמרו בה הדברים הבאים: "ת"ר מבטלין תלמוד תורה להוצאת המת ולהכנסת כלה. אמרו עליו על רבי יהודה ברבי אלעאי שהיה מבטל תלמוד תורה להוצאת המת ולהכנסת כלה. במה דברים אמורים כשאין עמו (-עם הנפטר) כל צרכו. אבל יש עמו כל צרכו. אין מבטלין. וכמה כל צרכו? (כתובות, יז. א). ועל שאלה זו השיבו האמוראים מספר תשובות, שלאחת מהן נתייחס בהמשך.

האמנם הוצאת המת האמורה כאן היא בכל המתים, ולא דווקא מת מצווה (תוס' שם, ד"ה להוצאת). והוצאה זו אינה רק הטיפול בצורכי המת, אלא לוויה. לכבודה. שהרי נחלקו האמוראים שם במה הוא כל צרכו. ודעת ר' יוחנן, שרוב הפוסקים התלכדו סביבה, קובעת: "נטילתה (-של התורה ממנו, היינו כשמת התלמיד בטל, רש"י) כנתינתה (-של התורה במעמד הר סיני, רש"י). מה נתינתה בששים רבוא, אף נטילתה בששים רבוא. והני מילי למאן דקרי ותני. אבל למאן דמתני, לית ליה שיעורא".

הנה כי כן הליווי של הנפטר תכליתו הוא לכבד אותו. וכבוד זה הוא אינו לגופו, אלא לנשמתו ולאישיותו. שהרי לימוד התורה הוא השיקול המכריע. נפטר שבחייו קרא מקרא ושנה משנה, צריכים לבטל ת"ת לצורך לווייתו. עד ששים רבוא. ולמי שלימד אחרים, אין שיעור למלווים. ומבטלין ת"ת לצורכו, בכל מקרה. אולם מי שלא קרא ולא שנה, די שיש לו מלווים כדי שיתעסק בקבורתו, אלא שהשו"ע הוסיף "והוא שיש עשרה" (שו"ע. יו"ד. שסא. א).

גוף הנפטר טעון קבורה מיידית

"ותמת שם מרים ותקבר שם" – "סמוך למיתה קבורה" (מו"ק. כז, ב). אמנם סמיכות זו בין המיתה לקבורה נאמרה רק בנשים, ובכל אשה, ולאו דווקא זבה, ואת משום הכבוד. כלומר, שאין להניח מיטתה ברחוב לצורך מספד. שהרי אין דרכה של אשה צנועה בישראל, לצאת ברחובות ובשווקים. אלא כל כבודה בת מלך פנימה, ולכן הספד האשה נעשה לאחר הקבורה בבית האבלים (כך ניתן לפרש את דברי ר' אליעזר שחלק על נהרדעי. ונפסקה הלכה כמותו).

אולם גם אצל מת זכר. מלבד ההספד ברחוב. אסור להלין אותו. ויש לקברו מיידית. שנאמר. "כי קבור תקברנו ביום ההוא" (דברים, כא. כג). אמנם דין זה נאמר בהרוגי בי"ד. והיא מצוות עשה מן התורה (רמב"ם. סה"מ. עשה. רלא). אך רי"א שהוא הדין לכל מת, ורי"א שבשאר מתים חובת הקבורה היא מדרבנן. ויסודה בציווי, ואהבת לרעך כמוך (רמב"ם. אבל. יד. א).

בין כך ובין כך חובת הקבורה של גוף הנפטר ובאופן מיידי, אומרת דרשני. והיא מתבארת משאילת הגמרא (סנהדרין, מו. ב). "איבעיא להו קבורה משום בזיונא הוא (שלא יתבזה לעין כל שיראוהו מת ונרקב תבקע, רש"י). או משום כפרה" (-שתהיה לנפטר כפרה בהטמנה זו. שמורידים ומשפילים אותו בתחתיות, רש"י).

ולכן הטעים הרב דוד כוכבי (ספר הבתים, מגדל דוד, מצוה, קח) את חובת קבורת המת באופן מיידי כדלהלן. "לכבוד הבריות ולהרחקת העפש... והכוונה גם כן שבאה המצוה לקברו ביום מותו. על צד החמלה על הקרובים שלא יתפעלו ברוב יגון, ואמרו רבותינו. כל המודרה מטתו (-ממהר לקבור המת) הרי זה משובח, ועל אביו ועל אמו. וכל זה לכבוד אביו ואמו שראוי לסבול עליהם יגון יום או יומיים. ויראה לי כי מה שנאסר הלנת המצוה, כדי שלא יקח ממנו הקרוב. לדבקת אהבתו... ולהיות ענין הקבורה צורך גדול לקיום הישוב ולהרחקת העפש לשמירת הנפש. מנו רבותינו בכלל ידיעת דרכי ה'. קבורת מתים. ואמרו. מה הוא קובר מתים. אף אתה היה קובר מתים".

אכן דברים גדולים למדנו מעניין קבורת גוף האדם. שהרי במשך חייו היה האדם שליט על החיות, ולעתים הוא התנהג כחיה כלפי האדם ולהן. עתה משמת הוא מובל אלי קבר בטרם תהיה נבלתו מאכל לעוף השמים ולחיות השדה. ובטרם תתבקע גוויתו ויהיה לבוז. ולכן יש בקבורה היבט של כפרה בכך שיש בה השפלה לאדם, ויש בה משום מניעת בזיון.

אבל יש בה בקבורה גם דאגה לחיים ובעיקר לקרוביו. שלא יראוהו בניוולו ויצטערו צער גדול. וגם כדי שלא יתקשרו עם גוויית הנפטר מרוב אהבתם לו. שכן התקשרות זו של החיים בגוויית הנפטר אינה טובה לחיים. כי הם צריכים להשתחרר בנפשם מכאב הפטירה והפרידה, ולא לשקוע בכאב זה. לכן היהדות לא אימצה את החניטה, וגם לא את שריפת הנפטר, כמו שנהגו העמים הקדמונים. וזאת כדי לבטא את אמונת היהדות שהאדם מורכב מגוף ומנפש. הגוף הוא אדם מן האדמה, והנפש היא רוח מן האלוקים. ולכן בעת הפטירה. על הגוף לשוב אל העפר מיד. כי ביסודו הוא עפר, ואז רוח האלוקים תשוב אל האלוקים (ויקר"א. יח. א).

טומאת המת ואיסור ההנאה מהמת

האדם המת מטמא כל הנוגע בו. הנושא אותו. ואפילו רק נמצא באוהל אחד עימו. וטהרתו של הטמא מת זקוקה להזאה במי נידה שעשוי מאפר פרה אדומה.

טומאת מת זו בודאי אומרת דרשני. ואמנם הסבר לטומאה זו התבאר במשנה (ידים. ד. ו). "אומרים צדוקים (-כפרו בתושבע"פ). קובלין אנו עליכם פרושים (-האמינו בתושבע"פ). שאתם אומרים. כתבי הקודש מטמאין את הידיים. וספרי המירס (-ספרי המשורר היווני המירוס) אינם מטמאים את הידיים. אמר רבי יוחנן בן זכאי, וכי אין לנו על הפרושים אלא זו בלבד? הרי הם אומרים עצמות חמור טהורים, ועצמות יוחנן כהן גדול טמאים. אמרו לו (-הצדוקים לר' יוחנן בן זכאי). לפי חיבתן היא טומאתן (לפי שעצמות אדם חביבין לכן הם מטמאים, לא כן בעצמות חמור) שלא יעשה אדם עצמות אביו ואמו תרוודות (-כפות לאכילה). אמר להם (-ר' יוחנן בן זכאי לצדוקים), אף כתבי הקודש, לפי חיבתן היא טומאתן. וספרי המירס שאינן חביבין, אינן מטמאין את הידיים".

ממשנה זו למדנו דבר חשוב. שדיני טומאת מת נועדו להרחיק את החיים מן המתים. הן כדי שלא יתקשרו אליהם. והן כדי שלא יתבזו אותם. ואם כי הישראלים והלוויים. להבדיל מן הכהנים, לא הוזהרו שלא להיטמא למת. אבל סוף סוף אם נטמאו למת. אין להם טהרה אלא במי נידה (-מאפר פרה אדומה). ועד אז הם מנועים מלבוא למקדש ומלהביא קדשים (קרבנות). ולכן פשוט הדבר שעל הישראלים ועל הלוויים מוטלת החובה לטפל בנפטר כדי לקברו. ולא לחוש לטומאה. אבל עליהם להיטהר. כל זמן שירצו לבוא למקדש. ואילו הכהנים יש להלך בדינים. הכהן ההדיוט חייב להיטמא לקרוביו שנפטרו. אבל לא לזרים. והכהן הגדול שהוא מקודש מכל אחיו, אסור לקרוביו.

ומכאן שבכל שהאדם בחייו הוא קודש, ונזר אלוקיו על ראשו. והוא מתייחד בכך שהוא מדבק נפשו באלוקיו, הרי שהוא ההיפך מן המת. שהרי המת הוא רק גוף גווע. ואם כן אדם כזה יתרחק מן המת תכלית הריחוק ואפילו מקרוביו. ורק אדם שבחייו הוא קרוב לחיים הגופניים. הוא יתעסק בגוף הנפטר. אך כאמור עליו לשוב ולהתקדש ע"י שיתטהר מטומאת המת, ויוכל לבוא למקדש ה'.

לכן גם הטהרה מטומאת המת, היא נעשית ע"י שריפת פרה אדומה תמימה. שכלולה סמל הדם שהוא החיים הגופניים. בכך שמערבים את אפר הגופניות עם מים חיים. המסמלים את התורה, ואת מי הדעת. ובמים מעורבים אלו מגוף ורוח מזים על זה שנטמא למת. ובהזאה זו ישוב האדם ויזכור את תכליתו להיות קדוש ברוחו, ע"י התורה הקדושה.

קבורה חילונית?

לאור יחסה של תורת ישראל לנפטר. מובן הדבר עד כמה לא מובן לחלוטין הביטוי שנתחדש בימינו. קבורה חילונית. זאת משום שאם החילוניות משמעותה חופש מדת. או חופש לכל אדם לעשות לו דת. הרי שאין בשום פנים ואופן לקבוע מסמרות, ולהיאחז בקבורה כדבר מובן מאליו. שכן אם אין האדם מאמין בהישארות הנשמה, ובאחתר שניתן לו לשעבד גופו לרוחו, קבורה על שום מה? הרי מטעמים הדיניים. ומטעמים של הסכנן באדמה, יש להעדיף את שריפת גוף הנפטר. או אם האדם חפץ במנוע. יחנטו ויניחו בביתו. ובית קברות על שום מה? ואם בכל זאת יש שחפצים בקבורה הרי שעליהם לדעת, שלא יהיה סוף להדיאציות השונות של קבורה. כרצון איש ואיש. קבורת חמור. קבורת המת כשהוא ניצב. קבורת אחים בני זוג אהובים, הורים ובנים, חבורה של אוהבים, ועוד ועוד.

אלא שעל כל אלה ניתן לומר. שחפש מזה, והוא גם במקרים מסויימים חופש מדעת. וכבר אמר על כך הנביא ירמיה, "אותי עזבו באר מים חיים, לחצוב להם בורות נשברים אשר לא יכילו המים".

חתום על הצפה עתונך

מכון "התורה והארץ"

כפר־דרום חבל עזה

נותר מלאי מוגבל מספרו של

מרן הרה"ג שאול ישראלי זצ"ל

חוות בנימין (2 כרכים)

ובו מאמרים בירורים ועיונים הלכתיים בענייני התורה והארץ, התורה והמדינה, התורה והמועדים, דיני תורה, משפטי תורה, אורחות תורה ועיוני תורה.

לפרטים והזמנות מכון "התורה והארץ" כפר דרום ד.נ. חוף עזה 79720 טל' 07-847325 פקס' 07-847055

בס"ד

דוד בר־עמי אנדרס
מכירות פומביות טל' 03-5220113

מכירה פומבית מס' 25
של פריטים מיוחדים

המכירה תיערך ביום חמישי,
ה־6.7.95 בשעה 19:00

למכירה: חפצים וספרים מארץ ישראל היסטוריה, יודאיקה – ספרים וחפצים

פריט מיוחד: ספר תורה שהוחבא [illegible]

תצוגה:
יום שלישי ה־4.7.95
בין השעות 21.00–14.00
יום רביעי ה־5.7.95
בין השעות: 21.00–14.00
יום חמישי ה־6.7.95
בין השעות 17.00–10.00

התצוגה והמכירה יתקיימו בבית המכירות: ברח' י.ל. גורדון 17 ב' תל־אביב

הישיבה התיכונית בני תורה (בהקמה) בשיטת "ברקאי"

דרוש

מנהל חינוכי/אדמיניסטרטיבי

כישורים:
★ איש חינוך מנוסה
★ בעל חזון
★ שאפתן

דרישות:
★ הקמת תשתית לישיבה
★ גיוס תלמידים לכיתה ט' לשנה"ל תשנ"ז
★ עדיפות מגורים במקום (הישיבה נמצאת בישוב מעלה מכמש במטה בנימין)

המעוניינים נא לשלוח קורות חיים והמלצות לישיבת בני תורה מעלה מכמש ד.נ. מזרח בנימין

לישיבה תיכונית במרכז הארץ

דרושים לשנה"ל תשנ"ו

מורים למקצועות הבאים:

1. **פיזיקה**
2. **אנגלית**
3. **הסטוריה**
4. **אזרחות**
5. **ספרות**
6. **מחשבים**

בעלי נסיון מוכח בהגשה לבגרות

יפנו לטל': **03-5323430**

לישיבה תיכונית במרכז הארץ

לשנת הלימודים תשנ"ו

דרושים

★ **ר"מ**
★ **מורה לכימיה ומדעי הטבע**
★ **מורה לאנגלית**
★ **מורה לחינוך גופני**
★ **מורה ספרן**

נא לפנות להנהלת הישיבה 08-474190

אוניברסיטת בר־אילן

אוניברסיטת בר־אילן
מודיעה על משרה פנויה של:

מנהל/ת חשבונות ראשי/ת

משרה מס' 9/95

הכישורים הדרושים:

• **רואה חשבון**
• ניסיון רב בניהול יחידת חשבונות במפעל/מוסד גדול
• עדיפות למועמד/ת המקיים/ת אורח חיים התואם את רוח המוסד

נא לפנות בציון מספר המשרה ע"ג המעטפה בכתב יד בצרוף קורות חיים, תעודות והמלצות, למשאבי אנוש – אוניברסיטת בר־אילן, רמת־גן 52900.

כפר מחולה

מושב דתי בבקעת הירדן (סמוך לבית־שאן)

מחפש גננת

לגן ילדים מעורב לשנה"ל תשנ"ו

♦ אפשרות קליטה ומגורים במקום ♦

06-587085 רחל ● אחה"צ 06-588550 חנה

בס"ד

חופשה כהלכה לכל המשפחה

מלון רנסנס

ירושלים

הקיץ אתם מוזמנים לצאת מהשיגרה לשנות כיוון ולהנות מחופשה באוירה יוקרתית במלון רנסנס ירושלים

• פעילויות מגוונות לילדים ולמבוגרים
• בריכות שחייה מרהיבות ומועדון בריאות משוכלל
• ערבי עמים סביב הבריכה ועוד...

מבצעי קיץ
לילה שלישי חינם
בתוקף עד 27.7.95
מחירים נמוכים במיוחד
(החל מהלילה הראשון)
לתאריכים 28.7 עד 6.8
לילה רביעי חינם
בתוקף מ־7.8 עד 2.9
ילד בחדר הורים – חינם
לילדים נוספים הנחות משמעותיות
המבצעים על לינה וארוחת בוקר
תפריט מוזל לילדים

גלאט כשר
מהדרין מן המהדרין

• מבחר מסעדות מגוון ואיכותי
• בית כנסת במקום
• שעון שבת ומעלית שבת
• בריכה עם שעות רחצה נפרדות בערבים
• הסעה חינם לכותל בשעות קבועות

עד 6 תשלומים בכרטיסי אשראי ללא ריבית והצמדה

JERUSALEM
RENAISSANCE
HOTEL

להזמנות: מלון רנסנס
וולפסון 6 ירושלים טל. 02-6528111

טעמים

"טעמים" - מרכז ללימודי תרבות ומדע לשומרי שבת, שמחה להכריז על הסמינר הראשון, במסגרת סידרת סמינרים שיעסקו בלימוד סוגיות מדעיות ותרבותיות. הסמינרים מותאמים לציבור שומר שבת.

"על הנדסה גנטית"

* סמינר סוף שבוע *
שישי־שבת 21־22.7.95 כ"ג־כ"ד תמוז, תשנ"ה
בבית הארחה "שפיים"

המרצים בסמינר:

פרופ' חיים סידר - המחלקה לגנטיקה, ביה"ס לרפואה, האוניברסיטה העברית, ירושלים
פרופ' דורון לנצט - המחלקה לממברנות וביופיזיקה, מכון וייצמן, רחובות, ראש פרוייקט הגנום במכון וייצמן.
פרופ' שמעון גליק - פרופ' לרפואה פנימית בפקולטה לרפואה, אוניברסיטת בן גוריון, באר שבע, ויו"ר המרכז לחינוך לרפואה.
פרופ' מיה הורוביץ - המחלקה לביולוגיה, אוניברסיטת תל אביב.
פרופ' חיים בראומבר - מנהל היחידה לסוג ותאום רקמות, ביה"ח האוניברסיטאי "הדסה", ירושלים.
ד"ר תמר שחף - המחלקה לגנטיקה, האוניברסיטה העברית, ירושלים.
ד"ר ידידיה גפני - המחלקה לגנטיקה, מכון וולקני.
ד"ר ענת בלומנפלד - המחלקה לגנטיקה, האוניברסיטה העברית, ירושלים.
הגב' אלן טאוב - יועצת גנטית, המכון הגנטי בביה"ח בילינסון, פתח תקווה.

המעוניינים בקבלת תוכנית סמינר זה, או בתוכניות שאר הסמינרים, מתבקשים להתקשר ל"טעמים" טלפון 02-254090 (24 שעות ביממה)

או לפנות בכתב ל: "טעמים" ת"ד 2299 ירושלים 91020

מדינת ישראל

משרד החינוך, התרבות והספורט

הודעה על משרות פיקוח פנויות

משרד החינוך התרבות והספורט, מודיע בזה כי **ביום שישי ב' בתמוז תשנ"ה, 30 ביוני 1995**, מתפרסמת חוברת מכרזים מס' **2/95** על משרות פיקוח פנויות.

תאור התפקידים והדרישות למשרות הפנויות מפורסים בחוברת המצויה ברב הרשויות המקומיות, בלשכות המחוזיות של נציבות שירות המדינה ובלשכות המחוזיות של משרדנו.

פרטים מלאים על המשרות ניתן לקבל במשרדנו ביחידת המכרזים – בתחום משאבי אנוש ירושלים, רח' שבטי ישראל 34, חדר מס' 112, טלפון 02-293222, 02-292222.

או – בלשכות המחוזיות של משרד החינוך:

1. **לשכת מחוז ירושלים** – רח' דבורה הנביאה 2, בנין לב רם, ירושלים.
2. **לשכת מחוז הדרום** – רח' הנשיאים 15, בנין סולל בונה, באר־שבע.
3. **לשכת מחוזות ת"א והמרכז** – שד' שאול המלך, בנין הדר דפנה, תל־אביב.
4. **לשכת מחוז הצפון** – בית הממשלה, הקריה, נצרת־עילית.
5. **לשכת מחוז חיפה** – רח' חורי 2, בנין "מגדל הנביאים", כבר סולל בונה חיפה.
6. **אגף חינוך התיישבותי** – רח' ארניה 10, הקריה, תל־אביב

או – בלשכות המחוזיות של נציבות שירות המדינה:

1. **לשכת מחוז ירושלים** – הקריה, רח' קפלן 3, ירושלים.
2. **לשכת מחוז תל־אביב** – הקריה, רח' קלמן מגן 10 תל־אביב.
3. **לשכת מחוז חיפה והצפון** – רח' חסן שוקרי 11, (בית הממשלה), חיפה.
4. **לשכת הנגב, באר־שבע** – בנין לשכת הבריאות המחוזית, רח' החלוץ 136, באר־שבע.

בקשות בצירוף מסמכים, תעודות וקורות חיים יש להגיש למשרד החינוךהתרבות והספורט, יחידת המכרזים –בתחום משאבי אנוש, רח' שבטי ישראל 34 ירושלים מיקוד 91911. את הבקשות יש להגיש ע"ג טופס בקשה למשרה פנויה – למכרז משולב מ.ל.ע 230 אותו ניתן לקבל בכל אחת מהכתובות המנויות לעיל.

אין להעביר את הטפסים לנציבות שירות המדינה

היום האחרון להגשת הבקשות הוא: יום ראשון, י"ח בתמוז תשנ"ה, 16 ביולי 1995.

מחנה אריאל

מחנה קיץ בסגנון אמריקאי "SLEEP-AWAY"

ללימודי אנגלית בכיף בשילוב מחנה קיץ גדוש פעילות
לנערים ונערות כתות ג' - י"א

בתכנית:

חצי יום: מסלול לימודי אנגלית ע"י מורה מוסמך כולל שיעור תורני וטיולים מיוחדים.
חצי יום: פעילות מלאה של מחנה קיץ, עם חברת אמריקאים וישראלים דוברי אנגלית.

◄ שחיה נפרדת
◄ ספורט / טניס
◄ חוגים במחשבים
◄ אומנות קרמיקה
◄ ריקודי עם ועוד

האתר: כפר סילבר, על יד אשקלון

תאריכי הקייטנה:
מחזור א' - 25 ליולי-3 לאוגוסט
מחזור ב' - 3 לאוגוסט-14 לאוגוסט
מחיר למחזור 1200 ש"ח

הדרך הטובה לנצל את תשעת הימים ללימודים ופעילות

לפרטים: דינה אנגסטרייך
טל': 669540, פקס: 02-665113
אחרי 4.7.95 - טל' / פקס 07-725375

המחנה מנוהל ע"י חברה פרטית, דתית לאומית, בלי כל קשר לממשלה או תנועה.

אתמול בבורסה

ירידות

מאת מוטי זמש

מגמת המימוש בשוק המניות בת"א התחזקה אתמול ובסיכומו של יום נקבעה במדד הקובע של מניות המשתנים ירידה של כאחוז לרמה של 187.3 נקודות ומדד מניות המעו"ף ירד ב־1% לרמה של 188.9 נקודות. מחזור העיסקות ירד לכ־87 מיליון שקל בלבד. כמחצית מהמחזור היומי עד לפני כשבועיים.

הפעילות בבורסה היתה אתמול נמוכה יחסית ובחלק ממניות המשתנים אף לא היתה פעילות. ובכל־זאת, מניית טבע נסחרה בלא שינוי בשער במחזור של יותר מ־4 מיליון שקל, בזק, כור ופועלים ירדו בין 1% ל־1.5% ומניית כלל אף ירדה ב־3%.

בסקטור הבנ"ם היתה מגמה מעורבת, גם כן במחזורים נמוכים.

בסיכום השבועי, מדד המשתנים, המעו"ף והבנ"ם ירדו בין 2.5 ל־3 אחוזים. בחודש יוני, שאתמול היה יום המסחר האחרון בו, צבר מדד המשתנים עלייה של 3.75% ומדד מניות המעו"ף עלה בתקופה זו ב־3.12%.

באינפלציה החודשית שבין חצי אחוז לאחוז, זו בהחלט תשואה מעולה.

פקדונות צמודי מדד – אפיק השקעה נוסף גם למשקי בית

בחודש מארס 1995, הושלמו מספר שינויים בהוראות הנזילות ובתקנות מס הכנסה, המגבילים את האפשרויות הקיימות. עבור יחידים להפקיד בבנקים פקדונות צמודים למדד המחירים, כך נמסר מהמחלקה המוניטרית בבנק ישראל.

עד לתיקון בהוראות מס הכנסה היו פקדונות אלה למשקי בית חייבים במס הן על הריבית והן על הפרשי הצמדה ולכן הם לא היוו עבורם אפיק השקעה כדאי בהשוואה לחלופות.

החלופה היחידה במגזר השקלי צמוד המדד שעליה חל פטור למשקי בית הן על הפרשי ההצמדה והן על הריבית היתה תכניות חסכון לתקופה של שנתיים ויותר. לכן, עיקר ההתעניינות עד כה בפקדונות צמודי מדד היתה מצד פירמות, קופות גמל ומלכ"רים.

נעצר חשוד במרמה והונאה בעזרת "חברת קש"

אלברט נסירי (40), נעצר אתמול בבית משפט השלום בתל אביב, בחשד שהקים "חברת קש" בשם "ימול ובריכה בע"מ", ובאמצעותה הוציא פתקי עסק במהדר שיקים ללא כיסוי במאות אלפי שקל.

בבקשת המעצר נטען, כי נסירי הקים את "ימול ובריכה בע"מ" וגייס שני עולים מרוסיה שישמשו כ"אנשי קש" בחברה. הוא שכר מקום ששימש כמשרד לחברה ופתח חשבון בנק על שמה. החשוד רכש ציוד וסחורות מכל הבא ליד, במאות אלפי שקלים תמורת שיקים דחויים, ובהגיע מועד פרעונם – נעלם.

ב"כ המשטרה סיפר, כי הושקעו ימים ולילות כדי לאתרו אך הוא נקט בדרכי מירמה מתוחכמות ונמלט מהמשטרה ומהנפגעים. כן טען, כי בחקירתו לא שיתף החשוד פעולה עם החוקרים.

לדברי החוקר מפקח מורים חזות, יש חשד סביר שנסירי שהוא קשור לשתי פרשיות נוספות, של "אביגדר בע"מ" ו"אבניג'אירסוד בע"מ", הסוחרים שפעלו בשיטה דומה ונעלמו אף הם.

שערי המניות ביום 29.6.95

בנקים למשכנתאות

מניה	שער	מחזור בשיח	שינוי בנק	שינוי ב%	הצעה/ביקוש
אדנים	347466	1	-7091	-2.0	-21
כרמל	677	3738	-3	-.4	-9929
פיתוח המשכ	19241		-393	-2.0	-1050
משכן	34596	300	-435	-1.2	-1524
טפחות	73991	253	+1093	+1.5	+543
בינ"ל למשכ	43846	326	+860	+2.0	+522
טפחות בב ש	179606	2	+3952	+2.2	+6

מוסדות מימון ענפיים

מניה	שער	מחזור בשיח	שינוי בנק	שינוי ב%	הצעה/ביקוש
שלמון	8703	1200			
מימון השק'	7009	652			
מרכ קבלן 5	1603	200	-4	-.2	-95
ליסינג	37283	16	-1054	-2.7	-103

חברות וסוכנויות ביטוח

מניה	שער	מחזור בשיח	שינוי בנק	שינוי ב%	הצעה/ביקוש
אילון בטוח	570	991			
הדר 1	809	2551	-10	-1.2	-17699
הדר 5	772	7595	+2	+.3	+5977
הפניקס 01	2626	1594			
הפניקס 05	2595	342			
המשמרהראל1	1549	1500	+8	+.5	+1500
המשמרהראל5	1495	1320	-23	-1.5	-15207
מנורה 1	980	1059	+10	+1.0	+12997
מנורה 5	965		+19	+2.0	+9999
מגדל ביטוח	660		+13	+2.0	+1500
סקריסט	1701	2500			
זור שמיר	86	53272	-2	-2.8	-503839
ציון 5	* 7420	20	-4357	-37.0	-22
* ביצוע חלקי 90.9%					

מסחר ושרותים

מניה	שער	מחזור בשיח	שינוי בנק	שינוי ב%	הצעה/ביקוש
יעד	620	19899	+46	+8.0	+25408
מאיר עזרא	1732	10310	-26	-1.5	-9411
קריסטל	* 1519	1362			
אסותא	1025	6883	-18	-1.0	-6883
ד.ל. מימון	2969	446	-30	-1.0	-1086
מגן	774	14785	-2	-.3	-8426
בני הדר	208	180			
מלונות דן	1786	5600	+9	+.5	+5450
חוף אלמוג	1478	2554	-15	-1.0	-6446
ים סוף	547	2002			
די.סי.אל	* 713	7198	-36	-4.8	-7486
* ביצוע חלקי 96.2%					
מלל	282	20552	-3	-1.1	-31712
תים	2501	5118	-6	-.2	-11644

נדל"ן, בינוי, פיתוח וחקלאות

מניה	שער	מחזור בשיח	שינוי בנק	שינוי ב%	הצעה/ביקוש
אלרוב	1585	461			
אדרים	188	11378			
אלרן	1356	413			
בית הזהב	287				
מגבוני 1	862	12231			
דרעק 01	* 177	6982	+8	+5.0	+4866
* ביצוע חלקי 80.1%					
גב ים אמות	171	27	-1	-.9	-40027
יסוד 1	140	8423		-.4	-12641
ירדן	* 511	3557	-27	-5.0	-6750
* ביצוע חלקי 76.8%					
ישפר	3011	1684	+8	+.3	+779
ישראלום	2018	3167			
ישרס 0.01	5623	37	-14	-.2	-27
ישרס 0.05	5250				
כהן פיתוח	516	14351			
לומיר 1	3277	154			
מתם	2204	271	+105	+5.0	+2793
מאגרי בניה	2782	5727			
מישאל	209	4801			
מנרב	10283	381	-26	-.3	-381
ליפשיץ 5	* 149	16527	-9	-5.7	-30209
* ביצוע חלקי 97.1%					
נאות אביב	* 1545	556	-23	-1.5	-2485
* ביצוע חלקי 90.1%					
נכס אורים	571	7706			
אזורים עפר	13090	855			
קרדן 1	*** הפסקת מסחר ***				
קרדן 5	*** הפסקת מסחר ***				
קמור	351	6660			
רובכן 1	1329	1850	+13	+1.0	+5505
רובכן 5	1279	3159	+13	+1.0	+3180
שיאעסים	1284	1970			

חקלאות

מניה	שער	מחזור בשיח	שינוי בנק	שינוי ב%	הצעה/ביקוש
מהדרין	8248	6011	-233	-2.7	-6471
נכסי הדרים	6241	1384	-63	-1.0	-1270
פרי אור	6311	237	+31	+.5	+239

חברות תעשיה

מניה	שער	מחזור בשיח	שינוי בנק	שינוי ב%	הצעה/ביקוש
חבק ש	13292	200			
חבק מ	13312	77	-134	-1.0	-298
אלכל 1	262	16095	-1	-.4	-18506
ממש	1489	3600	-4	-.3	-400
מגפרוסט	5400	785	+13	+.2	+464
עלית 5	1340	77429	+10	+.8	+19367
קדור הש 1	2103				
שלמה אנגל	9689		-98	-1.0	-304
ארגד	* 148	27691			
אמפים	658	10071	-7	-1.1	-15071
ארגמן	* 424	1038			
דלתא גליל3	1553	2000			
ויטלגו 1	* 471	3547	+15	+3.3	+1345
* ביצוע חלקי 72.5%					
ודיעון	15862		-1762	-10.0	-115
זיקית 1	* 3755	430	+46	+1.2	+650
* ביצוע חלקי 86.0%					
זיקית 5	3560				
להדיה 1	1318	970	-13	-1.0	-840
להדיה 4	1145	3			
פלגת א	257	53931	+1	+.4	+53468
פרגוד	* 1944	111			
סבינה נגמר	373	1340			
רגמון	2967	36711	-68	-2.2	-7436
אורדן	437	9734			
אלומית	11156	90	-113	-1.0	-165
כבלים	1838	67360	+18	+1.8	+26230
התכוף 1	378	185	-2	-.5	-1512
התכוף 5	160	6514		-.3	-5101
זיקה 1	1762	1	-9	-.5	-401
זיקה 5	1657	10004	-13	-.8	-9754
כבלי ציון	440	13325	-4	-.9	-11104
נחושתן 1	1034	230	+47	+4.8	+719
נחושתן 5	* 688	2720	-16	-2.3	-5607
* ביצוע חלקי 87.4%					
פקר פלדה	13756	989	+102	+.7	+1033
קליל 1	2535	6371			
קליל 5	2497	6500	+25	+1.0	+6465
רברבריה	1095	33990	-17	-1.5	-35041
אלקו	9486	2128			
אורית	310	21051			
חליק	236	3666	-4	-1.7	-4973
ספקטרון 1	384	5786			
פיכטנגר 1	9672	2102	+190	+2.0	+3047
פיכטנגר 5	6867	2436	+51	+.7	+610
ציקלון 1	6370	298	+361	+6.0	+257
ציקלון 5	4201	500			
קנשטיין	5880	501			
תאת 1	629	2476	-6	-.9	-2476
תאת 5	369	98030	-13	-3.4	-98149
תדיאה	1325	5300			
תדיראן	502	25065	-18	-2.0	-24106
אי פי	828	52134			
תעשאקרסטן	399	34160	+5	+.8	+31544
אדיט מלוס	188	26937	-2	-1.3	-24938
מזאיקה 1	370				
מזאיקה 5	334	2401	-3	-.9	-2401
נגב קרמיקה	358	7963	-19	-5.8	-21763
דשנים 1	* 1360	1176	+124	+10.0	+8723
* ביצוע חלקי 43.5%					
דשנים 5	1022	4509	+49	+5.0	+12069
מכלול 1	* 1152	1101			
ליפסקי ושות	2164	1370	-55	-2.5	-3352
מקסימה 1	1140	196	+11	+1.0	+798
מקסימה 5	* 1084	1063	-17	-1.5	-1100
* ביצוע חלקי 96.6%					
סנו 1	1395	690	-3	-.2	-1310
סנו 5	1314	930	-3	-.2	-3870
פריקלס	1986	1675	-19	-1.0	-2538
קים	6404	1			
קליין	* 488	7200	-5	-1.0	-5684
* ביצוע חלקי 99.9%					
תיא	973	2563			
מקסטלנור	584	2000			
דפתן	* 2241				
פלס 05	447	1028			
קרגל	1136	5000			
תעל	32372	39			
אבדין 1	101	17753	+1	+1.5	+17000
גלן	798	6591	+14	+1.8	+7293
חמישה יד	366	2500	+12	+3.4	+8500
פז תן	506	21100	-8	-1.6	-21095

חברות להשקעה ולאחזקות

מניה	שער	מחזור בשיח	שינוי בנק	שינוי ב%	הצעה/ביקוש
אגיס	5419	148	-111	-2.0	-1001
אלגר	4389	800	+11	+.3	+2400
אפריקה 0.1	353058	242	-7205	-2.0	-60
גולת	6035	2210	-92	-1.5	-3070
רבבור 1	2860	480	+35	+1.2	+480
רבבור 5	2312	10920			
הלפמן 01	72880	30			
אבמא	100306	8			
צבי אקרסט 1	966	1500	+19	+2.0	+21793
צבי אקרסט 5	906	16373	+9	+1.0	+7563
חירון 1	9298	160	-47	-.5	-238
חירון 5	9038	25			
יצוא	1353	20080	+20	+1.5	+22812
יישום	94	20503			
כלל ישר' 50	7646	27			
מגור 01	2089	780	-31	-1.5	-1086
מגור 05	1947	220	+38	+2.0	+300
סגד השקעות	2057				
משמנת הסנ	982	6000	+5	+.5	+5000
פז השקעות	7250	1735	-110	-1.5	-1894
פמה 01	1127	3632	+11	+1.0	+4253
כור 1.0	25149	9543	-318	-1.2	-2403

חברות חיפושי נפט וגז

מניה	שער	מחזור בשיח	שינוי בנק	שינוי ב%	הצעה/ביקוש
מגן 1	2322	8799			

מקבילה - חברות וסוכנויות ביטוח

מניה	שער	מחזור בשיח	שינוי בנק	שינוי ב%	הצעה/ביקוש
הסנה	*** הפסקת מסחר ***				
י.מ.קל	1034	1			
קופל	* 215	5070			
אליסק	377	890	+2	+.5	+265
אליסק	377	890	+2	+.5	+265
כלל מחשבים	11045	83	-168	-1.5	-976
משגב	386	228787	-30	-7.2	-304658

מקבילה — נדל"ן בינוי ופתוח

מניה	שער	מחזור בשיח	שינוי בנק	שינוי ב%	הצעה/ביקוש
בדיקר תת	1786 תב	309	-36	-2.0	-4607
רבנאור משא'	4973	583	+25	+.5	+487
מליבו 1	798	4030	-58	-6.0	-39949
מליבו 5	770	26080	-16	-2.0	-50482
לוינשטין 1	917	7000			
עוד	5332	1078	+185	+2.0	+2279
אמאט	1422	7160	-14	-1.0	-7906
שמן	13224	328	+131	+1.0	+498
שפר	* 115	3900			
פלינון	671	15648	-7	-1.0	-16526
משאבות סלע	117	430963	-1	-.8	-171033
ת.ל.מ	1332	1500	+7	+.5	+500
גל תעש' 1	160	6410	+4	+2.9	+60590
תבן	* 1849	1388	+14	+.8	+597
* ביצוע חלקי 89.7%					
מירז' פתוח	107	15000	+3	+2.9	+14437
בנין	57133	22			

משתנים

מניה	שער	שינוי בנק	שינוי ב%	מחזור בשיח
הבינלאומי	36465	+91	+.2	229197
פי.בי.	44574	-448	-1.0	295243
בזק	745	-9	-1.2	2756075
כלל סחר	753	+2	+.2	16882
שופרסל	5644	-71	-1.2	626799
דלק	8882	-22	-.2	126975
אזורים	3609			
נכסים ובנין	19428	-296	-1.5	
הכשרת ישוב	885	-25	-2.5	104960
חב' כלכלית	961	-5	-.5	770680
מבני תעשיה	395	-4	-1.0	1163000
קדור הש 5	1996	-25	-1.2	31696
פלגת ב	253	-1	-.5	
אורדן	437			
כלל אלקטרו	30542	-625	-2.0	659338
אלביט	22173	-395	-1.7	425318
אלרון	9654	-98	-1.0	260834
אגן	4537	-81	-1.7	
טבע	110392			
ים המלח	845			
פטרוכימיים	1705	-22	-1.2	215289
תא"ש 1	1143	+14	+1.2	651345
מפעלי נייר	15917			
כלל תעשיות	1752	-50	-2.7	679725
אי.די.בי פת'	5009	-25	-.5	342615
אפריקה 1	324982	-8333	-2.5	371529
תלישראל 1	23856			
תלישראל 5	22592			
פועלים השק	8588	+21	+.2	137244
דיסק' השק	18817	-582	-3.0	1569482
כלל ישר'10	7792	-220	-2.7	2306648
פריון	10238	+176	+1.7	476931
פז נפט	77			
יהל	124	-1	-1.2	62568
נפטא	545	+21	+4.0	777448

קוצר עונשו של החייל עמית נחמיה שגנב טנק מבסיס צה"ל

בית הדין הצבאי לערעורים בתל אביב קיצר אתמול את עונש המאסר שהוטל על חייל צה"ל עמית נחמיה, שהואשם בגניבת טנק מבסיסו וחויב בשנתיים מאסר בפועל, וקיצר את עונשו לשנה וחצי. כמו כן, קוצרה שלילת רישיונו מ-7 שנים ל-4 שנים.

השופטים המליצו בהחלטתם להקים מנגנוני פיקוח ובקרה שיאותו בבעוד מועד בעיות תפקוד ובעיות הידרדרות של חיילים מעשים קיצוניים.

סמל עמית נחמיה מיהוד הורשע בבית הדין הצבאי של מחוז מרכז בכך שבחודש נובמבר 94' הוציא ללא רשות מבסיס גלילים בו שירת כמסגאי טנקים, טנק מסוג מג"ח ונסע עימו במשך כ-45 דקות לאורך כ-30 ק"מ בכבישים בין עירוניים, תוך הריסת שער הבסיס, גדרות השדה, עמודי תאורה ותמרורים, עד לעצירת הטנק בשל תקלה, ליד המושב בין זכאי, סמוך ליבנה.

בית הדין בראשותו של אל"מ מרדכי פלד הרשיע לפני כשלושה חודשים את הנאשם וגזר עליו ארבע שנות מאסר, מתוכם שנתיים לריצוי בפועל, שלילת רשיונו האוטו' למשך שבע שנים והורדה לדרגת טוראי. סניגוריו עו"ד אריה צ'רטוק ועו"ד שלומי ציפורי ערערו על ההחלטה זו. הם ביקשו מבית הדין הצבאי לערעורים להתחשב בנסיבות האישיות המשפחתיות, וטענו כי בית הדין התעלם ממכלול הראיות והעדויות שהובאו בפניו. הם ביקשו להפחית בעונשו של החייל.

לאחר ההחלטה הביעו בני משפחת נחמיה והסניגורים צ'רטוק שביעות רצון מקביעת בית הדין. הם העריכו כי עמית היושב בכלא הצבאי כשמונה חודשים ישתחרר בקרוב מאוד

המשרד לענייני דתות

הודעה לראשי חברות קדישא בישראל

ראשי חברות קדישא בישראל מוזמנים לכנס

בנושא

תנאים לקבלת רשיון קבורה

לפי תקנות שירותי הדת היהודיים

בהשתתפות השר לענייני דתות

פרופ' שמעון שטרית

הכנס יתקיים באודיטוריום של מוזיאון ארצות המקרא
רח' גרנות 25, ירושלים (ליד מוזיאון ישראל)

ביום רביעי ד' בתמוז תשנ"ה (5.7.95) בשעות 14:00 - 10:30.
בכנס יענו היועהמ"ש והשר לשאלות ויחולקו רשיונות
לחברות קדישא לענייני קבורה לשנים 1995-1997

קבלת פנים עויינת לשר צור המבקר בדרום־מזרח טורקיה

ראשי ארגונים מוסלמיים קיצוניים החיים בחבל ארץ זה מחו על המעורבות הישראלית בענייני המסחר באיזור ★

ביקורו של שר החקלאות, יעקב צור, בדרום־מזרח טורקיה, מעורר סערת רוחות בקרב התושבים המקומיים, ובשל כך הגבירה המשטרה הטורקית את סידורי הביטחון על השר ומלוויו.

בחבל ארץ זה, הנמצא על גבול סוריה, פועלים אירגונים מוסלמים קיצוניים רבים, המתנגדים לכל קשר עם ישראל. אחד מראשי האירגונים הוא ראש עיריית אורפה, שבה ביקר שר החקלאות.

במחאה על הביקור, כינס ראש העירייה מסיבת עיתונאים, שבה תקף את ביקורו של השר צור בטורקיה, ומחה על מעורבותן של חברות ישראליות באיזור.

ראש העירייה קרא להחרים את הביקור ולא לשתף פעולה עם השלטונות המארחים.

דובר משרד החקלאות, רוני חסיד, הנילווה לשר בביקורו, מסר לכתב עתי"ם, כי למרות המחאות, נתקבל שר החקלאות בחמימות רבה על ידי תושבי האיזור ונציגי חברת המים הלאומית, די. אס. איי. במחוז. השר צור ביקר בחוות הדגמה של ציוד השקיה של גען וכן בכפר אתא סורק, שנבנה על נהר הפרת.

הביקורת על ביקורו של שר החקלאות הישראלי היא בעקבות פירסומים שהיו לאחרונה בתקשורת המקומית בחבל הג.א.פ, ושבהם פורשה המעורבות של חברות ישראליות בפרוייקטים באיזור כנסיון ישראלי להשתלט על אדמות ונכסים טורקים. לטענתם, ישראל עדיין רואה באיזור חלק משטחה ההיסטורי, המשתרע עד נהר הפרת.

בעקבות הביקורת על הביקור, נקטה המשטרה הטורקית סידורי הבטחה יוצאי דופן, וסגרה את רחובה הראשי של העיר לתנועה בעת מעבר שיירת השר. התקרית באורפה היתה יוצאת דופן על רקע קבלת הפנים החמימה והאוהדת שלה זכה שר החקלאות באתרים אחרים שבהם ביקר.

מכללת אורות ישראל הוכרה כמוסד אקדמי

המכללה, השוכנת באלקנה, הוסמכה להעניק תארים אקדמיים, ומספר הפונים להתקבל הולך וגדל

מכללת אורות ישראל באלקנה קיבלה הכרה מהמועצה להשכלה גבוהה (ויישו) כמכללה אקדמית.

לאחר שלפני כשנה קיבלה המכללה היתר לפתוח תכנית ללימודים לקראת תואר ראשון בהוראה, קיבלה השבוע מכללת אורות ישראל את ההכרה כמוסד אקדמי. יצוין כי זו הפעם הראשונה שמוסד חינוכי השוכן ביהודה ושומרון מקבל הכרה כמוסד אקדמי במדינת ישראל.

לאחר קבלת ההכרה הפכה מכללת אורות ישראל למכללה התורנית האקדמית היחידה באיזור המרכז המשלבת חינוך דתי לאומי ע"פ תורת ארץ ישראל עם הכשרה חינוכית ולימודים אקדמיים ברמה גבוהה.

במכללה הקיימת 15 שנה, לומדים כיום מעל 650 סטודנטים המכשירים את עצמם לתפקידי החינוך בהתמחויות שונות במסלולים: גיל הרך, חינוך מיוחד וביה"ד העל־יסודי.

במכללה קיימות גם תכניות ייחודיות כמו חינוך יהודי־ירדותי (בהתמחויות תנ"ך ולימודי א"י), תכנית להכשרת מורות לגולה ותכנית להכשרת מורות מקרב עולי מדינות חבר העמים.

לקראת שנה"ל תשנ"ו פותחת המכללה תכנית להכשרת מורים לתקשורת לביה"ס העל־יסודי וכן תכנית ללימוד תורה לשמה (תל אורות) לבנות המעוניינות ללמוד לפני השירות הלאומי.

במכללה נפתחה תכנית לתואר שני בייעוץ חינוכי. התכנית קיבלה את אישור שפ"י ומשרד החינוך והבגריה ישולבו כיועצים חינוכיים בבתי"ס. תכנית זו מתאימה גם לבוגרים (כולל בוגרי המכונים התורניים ורבני בתי"ס) ובוגרות בעלי תואר ב.א.ידי.

מהמכללה נמסר כי ההרשמה השנה היתה מעל לציפיות ועד כה נבחנו כבר מאות מועמדות.

הרבי חלפה שנה

בשבת הקרובה, ג' תמוז, יעסקו המוני בית ישראל בדמותו ובמשנתו של מנהיג הדור, איש האלוקים, כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע, במלאות שנה להסתלקותו

לצד גדולתו וקדושתו ומנהיגותו הפלאית - יציינו הכל את האהבה הגדולה שיקדה בליבו לכל יהודי; את דאגתו ומסירות־הנפש שלו לעם ישראל; את המוני ההמונים שבזכותו ובכחו שבו לאבינו שבשמיים באמצעות אלפי השליחים שלו בכל פינה בעולם; את היותו הרועה הנאמן כמשה רבינו בדורו, שנשא על שכמו, באהבה ובמסירות, את מסע העם כולו.

נזכור גם את היותו איש האלוקים, כדברי הפסוק "צופה נתתיך לבית־ישראל; את עיני החזון שלו שצפו למרחקי־מרחקים, החל ממלחמת־ששת־הימים ומלחמת־יום הכיפורים, ועד למלחמת המפרץ וניפוץ המשטר הסובייטי־קומניסטי.

נחקוק על לוח ליבנו, כי דווקא מתוך האהבה הגדולה שפעמה בקרבו לעם ישראל, ומתוך דאגתו המיוחדת לתושבי ארץ־הקודש - "ארץ אשר עיני ה' אלוקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה" - הזהיר הרבי שוב ושוב, מתוך ראיית החזון האלוקית שלו כי כל נסיגה, כל ויתור, כל כניעה - מעמידים בסכנת נפשות חמורה את כל העם היושב בציון!

מה שהתרחש כאן מאז הסכם אוסלו - די בו כדי לאותת למנהיגי ישראל: עצרו! הקשיבו לדבר ה' בתורתנו הקדושה; הטו אוזן לקולו של הרועה הנאמן, מנהיג העם, שבאהבתו ומסירותו הגדולה מזהיר אתכם:

"אל תסכנו את חיי העם בישראל! אסור לסגת מאף שעל!"

נלך בדרך אשר הורה לנו, דרך ה', דרך התורה, בדרך הסלולה והבטוחה, הדרך היחידה שתביא למימוש הבטחת ה' "ונתתי שלום בארץ, ושכבתם ואין מחריד".

בטוחים ומאמינים אנו כי לא יטוש ה' עמו ונחלתו לא יעזוב, והרבי, איש האלוקים, ממכון שבתו בשמי רום, ממשיך לדאוג לעם ישראל ולכל יהודי באשר הוא, ומעתיר תפילתו לפני שוכן מרומים שנזכה כולנו לישועה ולנחמה, בנחמת ציון וירושלים, בגאולה האמיתית והשלמה, בקרוב ממש.

הרב יוסף יצחק הכהן גוטניק
שליח הרבי לענייני שלמות הארץ

בשם המוני תלמידיו, חסידיו, אוהדיו ומעריציו

לוח הצפה

התקשרות בחברות ואמינות

דירות למכירה ולהשכרה - כללי

● להשכרה בפתח תקווה 5 חדרים, יפה, ארונות מגנים ע"י בלינסון 03-5780045.
● להשכרה בית 140 מ"ר במושב חיבת ציון ע"י כפר הראה + גינה 03-9242058.
● להשכרה בשוהם משוב 3 חדרים מרוהטת למסירה מיידית טלפון 07-711084, 07-733677.

ירושלים

● להשכרה דירה לגב רחי צעיר, 2 חדרים קומה ג' לתחימה מיידית, רצוי לתקופה ארוכה בבית וגן, רח' הפסגה ארונות קיר, טלפון, דוד שמש תנוף בטלפון עד הצות 02-9931465.
● בקריית משה A, ק"א, ריהוט חלקי, מאוגוסט, לשנה 5800 תיווך 02-388065.

פאנות

● קדום פאנות ומפרות, לומדים ב"מכון רמוהה" - יבורה, השתלמות לפאניות ברמה גבוהה ע"י מורה מוסמכת 03-5783356 03-6183594.

הצעות עבודה

● לבית ספר תיכון דתי לבנות בגוש דן דרושה מורה למחשבים להכנה לבחינות בגרות לפנות לטל' 03-6188033, 03-6191493.

שידוכים

● בחור ישיבה חרדי, ספרדי, 25/1.50 בריא ויפה בתאימה 03-6057244.
● דתית טפה אנטיליגנטית ואנושית 52 גרושה בלי ילדים בדומה עד 65 ת.ז. 5473 הרצליה.

אבדות

● אבדה זוג תפילין בעלות ערך רגשי רב נשכחו באוטובוס של חברת יעקובי פרס בכפר גבהה: טלפון 03-5345113.

דרושים

● למשאבי אדם בבני ברק דרושים/ות עובדים/ות מזכירות לצרכניה תדירת למחלקות הלבשה וצעצועים לפנה"צ 9.30-14.30 או אחה"צ 16.30-21.30.
● לטריפה מבירות חרדי בבני ברק עובדים לארגון סדר ותכנון במשרה מלאה בשעות 9.30-18.00. כמו"כ דרוש עובד נקיון. נא לשלוח פרטים, גיל וקורות חיים עבור משאבי אדם רח' הרב קוק 11 בני ברק.

אמונה

"אמונה" סניף תל־אביב
פרשת שבוע בהמשך שיקנין המערכה 40 תל־אביב המרצה: הרב פרץ.

במבוך הנוער הדתי קרית שלום. בשעה 12.00 בצהריים בבית משפחת עדני רח' הבשם 16 תל אביב.

חוג הדה"יוסף יתקיים ביום שלישי בשעה 8.30 בערב בבית הכנסת אליהו הנביא רח' קהלת לודג' 54 תל־אביב. המרצה: הגב' מרים רוה.

חוג אביב יתקיים ביום שלישי בשעה 8 בערב בבית הגב' יהודית הירזון רח' הגפן 142 רמת השרון.

ערב לימוד תורה לסיום שנה"ל תשנ"ה במחוז הצפון

עשרי המסורת שהולה אשתקד, קיים מטעם מינהל החינוך הדתי במחוז הצפון גם השנה ערב לימוד הורה למוריים, מנהלים, מדריכים ומפקחים - לציון סיום שנת הלימודים תשנ"ה.

נשאו דברים בנושאים: ערכים של תרבות הפנאי - הרב יעקב אריאל - רבה של ר"ג; רגש וחם בחינוך במשפחה - מר א. כץ - מכון נתיבות ירושלים; סיכום שנת פעילות חינוכית במחוז בשנה זו - ד"ר מנחם שטרן - המנמ"ד: החינוך הדתי לאן - הרב איתן אייזמן - יו"ר רשת צביה. את הערב הנעימה תזמורת האולפנא בקטעי נגינה.

בן 28 נמחץ למוות בתאונת עבודה בב"ש

יואל חן, בן 28 מבאר שבע, נהרג אתמול בתאונת עבודה שאירעה במפעל "תרכובות ברום" באזור התעשייה רמת חובב שליד באר שבע.

התאונה אירעה כשחן נכנס מתחת למשכבה של מכונת הרמה הידראולית כדי לבדוק תקלה שהתגלתה במכונה. תוך כדי כך נפל המשכבה ומחץ את העובד למוות. חוקרי משרד העבודה פתחו בחקירת נסיבות התאונה והעבירו את הממצאים למשטרה.

שערים יציגים ל־29.6.95

סל	3.4541
דולר ארה"ב	2.9640
מארק גרמני	2.1256
לירה שטרלינג	4.6951
פרנק צרפתי	0.6060
ין יפני (100)	3.4809
גילדן הולנדי	1.8974
פרנק שוויצרי	2.5575
כתר שבדי	0.4077
כתר נורבגי	0.4772
כתר דני	0.5448
מארק פיני	0.6930
דולר קנדי	2.1537
דולר אוסטרלי	2.1222
רנד דר' אפריקני	0.8113
פרנק בלגי (10)	1.0342
שילינג אוסטרי (10)	3.0245
לירה איטלקית (1000)	1.8113
לירה אירית	4.8476
פזטה ספרדית (100)	2.4313
יחידת מטבע אירופית	3.9177
דינר ירדני	4.2682
לירה לבנונית (10)	0.0185
לירה מצרית	0.9485

שערי חליפין במט"ח

בנק המזרחי

שערי קניה מכירה של בנקנוטים, העברות במטבע חוץ ליום 29.6.95, עד למחרת בשעה 12.30, לעסקות בדולרים עד לסך 1,000 דולר וביתר המטבעות עד שווי 500 דולר יהיו במפורט להלן:
בנוסף לשערים דלהלן יש לגבות עמלה בשיעור של 0.75%

המדינה	המטבע	יח'	שער קניה	שער מכירה	שער קניה	שער מכירה
			צ'קים והעברות		בנקנוטים	
ארה"ב	דולר	1	2.9412	2.9857	2.8900	3.0300
בריטניה	לישט"ג	1	4.6559	4.7264	4.5700	4.8000
שוודיה	כתר	1	0.4036	0.4098	0.3900	0.4200
שווייץ	פרנק	1	2.5289	2.5672	2.4800	2.6100
קנדה	דולר	1	2.1382	2.1706	2.1000	2.2000
פינלנד	מארק	1	0.6863	0.6968	0.6700	0.7100
גרמניה	מארק	1	2.1053	2.1372	2.0600	2.1700
דנמרק	כתר	1	0.5392	0.5474	0.5200	0.5600
הולנד	גולדן	1	1.8781	1.9066	1.8400	1.9300
איטליה	לירה	1000	1.7945	1.8217	1.7600	1.8500
אוסטרליה	דולר	1	2.1073	2.1393	2.0700	2.1700
אוסטריה	שילינג	10	2.9929	3.0383	2.9400	3.0800
צרפת	פרנק	1	0.6014	0.6106	0.5900	0.6200
נורווגיה	כתר	1	0.4722	0.4794	0.4600	0.4900
יפאן	ין	100	3.4460	3.4982	3.3800	3.5500

בתי מרקחת

יום שישי

תל אביב: אמה, דיזינגוף 165, 5224717; לב העיר, אחד העם 69, טל' 5603862.
ירושלים: ארנונה, לייב יפה 9, טל' 731901.
בני ברק: הגינה, ארלוזורוב 81 ר"ג, טל' 6721489.
חולון: מוזר, הבינה רייק 20 בת־ים, טל' 583360.
חיפה: קופ"ח הכללית, רח' ההסתדרות 21, טל' 9343395.
נתניה: קניון הדרים, רח' הברד 2 אזור התעשיה, טל' 628439.

יום שבת

תל אביב: הבימה, דיזינגוף 17, 5288465 כפר מילאנו, יהודה המכבי 1, טל' 6042308.
ירושלים: קופ"ח הכללית - שטראוס א', אביגדורי 3, טל' 706660.
בני ברק: פינצי, חיבת ציון 43 ר"ג, טל' 6182821.
חולון־בת־ים: גני בת ים, רח' הנביאים 3, טל' 5515671.
נתניה: כלל פארם, שד' בנימין 60, טל' 338091.

מוצאי שבת

תל אביב: הבימה, דיזינגוף 17, טל' 5288465; כפר מילאנו, יהודה המכבי 1, טל' 6042308.
ירושלים: סנטר פארם, הר' התוצבים, טל' 869744.

בתי חולים

יום שישי

ירושלים

הדסה עין כרם (פנימית, ילדים), שערי צדק (כירורגית, אורטופדית, עיניים), הדסה הר הצופים (נשים), ביקור חולים (א.א.ג.).

תל־אביב המרכז
(כל המחלקות)
שיבא תל השומר, בילינסון פתח־תקוה, איכילוב תל־אביב, וולפסון חולון, אסף הרופא צריפין.

שבת

ירושלים

ביקור חולים (פנימית, א.א.ג.), שערי צדק (כירורגית, אורטופדית, נשים, ילדים), הדסה עין כרם (עיניים).

תל־אביב המרכז
(כל המחלקות)
שיבא תל השומר, בילינסון פתח־תקוה, איכילוב תל־אביב, וולפסון חולון, אסף הרופא צריפין.

מרום - מוקד רפואי לטיפול מיידי בשעות הערב והלילה

רופא ילדים, פנימי, כירורג, רנטגן, מעבדות, מ־7 בערב עד חצות.

"מעייני־הישועה", רח' שרת 17 בני־ברק, טל' 5771111.
מוכר ע"י כל קופות החולים.

עזרה ראשונה לטיפול בשיניים

מוקד לעזרה ראשונה של הסתדרות רופאי שיניים, פתוח 24 שעות ביממה: 177-022-3773.

רדיו

יום שישי

ערוץ 7

06.30 עולת הבוקר; 07.00 משנה יומית; 08.00 פינת הלכה; 09.00 דיוקים של אידיר; 10.00 מר דב שילנסקי; 11.00 הרב הראשי הרב ישראל מאיר לאו; 12.00 שפע בשבע; 13.00 אבי ראם; 13.30 עוד לילדים; 14.00 לקראת שבת; 15.00 הראשון לציון הרב מרדכי אליהו.

קול המוסיקה

06.06 שחרית מוסיקלית; 09.05 קונצרט בוקר; 11.57 בימת שיר; 12.00 קלאסי־קל; 13.00 אמן השבוע; 14.05 שבוע בתמורות; 14.06 לקראת שבת - ניגון ונגינה; 16.00 לבקשתכם; 18.00 דור הזהב.

רשת א'

06.06 שירים עבריים; 08.05 בינו לבינה; 09.05 על הפרק; 10.05 יש עצה; 11.05 הירושלמים; 12.05 ישראל 95; 14.05 בראש צעיר; 14.55 בימת שיר; 15.05 קבלת שבת; 16.05 אמנות באלף; 17.05 רדידרדמה; 18.05 המוסף לספרות.

רשת ב'

06.06 הבוקר הזה; 09.05 מה יהיה; 11.05 שריקת פתיחה; 12.05 בחצי היום; 13.15 משעל בשישי; 15.05 הדרעה על ומני הדלקת נרות; 15.06 עתונות חוץ; 16.05 שירים; 17.05 פניני שבת; 18.05 ליל שבת.

רשת ג'

06.06 מעורב ישראלי; 08.05 שבעים שמונים; 10.05 אגן הים התיכון; 13.05 צפיזות ברבש; 15.05 לפנות ערב; 17.05 כאן שם ובכל מקום.

מוצאי שבת

ערוץ 7

21.00 הרב הראשי ישראל מאיר לאו; 22.00 תוכנית אוזה לטעמי; 23.00 הרב שלמה אבינר.

רשת א'

22.05 מלווה מלכה; 23.05 שירים עבריים.

רשת ב'

21.05 סיבוב בלילה; 22.05 השבוע; 23.05 כל היום; 00.05 יומן חצות; 00.15 טל ומשה; 01.05 לתוך הלילה; 05.05 אור ראשון.

רשת ג'

21.05 פומתומתן; 22.05 בזמן האחרון; 23.05 הכל ג'אז; 00.05 רוקנצרט.

טלוויזיה

יום שישי

חינוכית

08.00 מבוגרים בארץ הפלאות; 08.30 כבוד המשפחה; 09.00 פרס קלנוע; 10.35 אבא לעניין; 11.10 חברות טובות; 12.00 בחזרה לסמיקבר; 13.00 זמבים; 13.30 חלומות פרועים; 14.00 צלילים מן ההיכל; 16.00 מוסף המוספים של ערב חדש.

הערוץ הראשון

06.30 חדשות בעברית - מבזק; 06.31 מהדורת חדשות בערבית; 06.45 האופנובנים מהמאדים; 07.00 בוקר טוב ישראל; 15.00 קליידוסקופ; 15.30 מבראשית; 16.30 החדשות באנגלית; 16.40 רובדזי; 17.10 על המיקע; 17.20 סרט ערבי.

ערוץ 2

08.00 מקום קטן; 08.30 מבחן בר; 09.30 חמסה וחמישה; 10.00 מסאראת; 10.25 תחתית התבית; 10.55 שישי פרס; 12.25 תעלומת הגופה המהלכת; 13.00 מגאורן הספורט העולמי של ג'ילט; 13.30 בראש בריא; 14.00 השבוע; 14.30 גבריאלה; 16.05 היפים האמיצים; 17.00 העדשות; 17.05 תוף פרדייס; 17.35 זהו זה.

מוצאי שבת

הערוץ הראשון

21.00 מוצ"ש בקלנוע; 23.05 התודש; 23.35 חדשות; 23.40 קלורסה; 00.30 פסוק של יום.

ערוץ 2

21.05 סינמה פרדובי; 21.55 בחינת בגרות; 23.35 אינטראק TV; 24.05 בארבע עיניים עם קני צ'אנג; 24.40 מרלנקו; 01.20 שיר בלילה.

הצפה

עיתון יומי

HATZOFE

DAILY

המו"ל: הצפה בע"מ

עורך: משה אישון; מנכ"ל: בועז אשל; מערכת ומנהלה: תל־אביב, רח' המסגר 66, טל' 5622951, ת"ד 2045; חשבון בנק הדואר: 4411449, פקסימיליה: טל' 5621502; סניף ירושלים: רח' בן־יהודה 3, ת"ד 1148, טל' 02-234910; סניף חיפה: רח' ארלוזורוב 1, טל' 04-663628, בערב 04-717145.

מקף משעה 2.00 בצהריים 04-717145

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולסגנונן

נכשלו שלושה נסיונות לשדוד סניפי בנקים בחיפה, באופקים ובתל אביב

לאחר סידרה של הצלחות מרשימות, עבר אתמול יום רע על שודדי הבנקים. שלושה נסיונות שוד, בחיפה, תל אביב ואופקים נכשלו. במשטרה ובבנקים מקווים שזהו סימן לדעיכת "מכת" השוד של השבועות האחרונים. מפכ"ל המשטרה הביע תקווה, כי בקרוב לא יהיה "משתלם" לעבריינים לנסות לשדוד בנקים.

היחידה המרכזית של משטרת תל-אביב הצליחה ללכוד את שלושת המעורבים בשוד סניף בנק דיסקונט בקרן הרחובות הגדודיה ומשה דיין בשכונת יד-אליהו בתל-אביב.

בידי המשטרה שלושה חשודים בביצוע השוד ובשותפות למעשה הפשע. כמו כן תפסה המשטרה את השקית ובה הכסף שנשדד – 11,200 שקלים – וכן נתפס האקדח, ששימש את החשוד בביצוע השוד.

שנים מן החשודים הם תושבי כפר שלם והשלישי מפתח תקוה. לשניים מהם יש עבר פלילי. שלושתם בשנות ה-20 לחייהם. נמסר, שתיחקר מעורבותם בעוד מעשי שוד של סניפי בנק שונים, שאירעו באחרונה ברחבי גוש דן.

אי. שליטה בשפה העברית של שודד מתחיל שיבשה את תוכניתו לשדוד את סניף בנק המזרחי באופקים. אתמול לפני הצהריים ניגש גבר כבן 25 לפקיד בסניף בנק המזרחי באופקים והגיש לו פתק. רק מאוחר יותר הסביר, שבפתק נכתב בעברית עילגת: "זה שוד. יש לי שקית ביד ובתוכה פצצה 3 קילוגרם".

ממבט ראשון לא הצליח הפקיד לפענח את הפתק העילג, ושאל את השודד לפישרו. השודד המופתע נבהל, סב על עקביו ונמלט מהמקום, בלי שלקח דבר ובלי שפגע באיש.

הודעה על נסיון השוד נמסרה למשטרה ושוטרים יצאו לחפש אחר השודד השלומיאל, על פי תיאור שקיבלו מעובדי הבנק. עד למסירת הידיעה לא אותר החשוד.

גם בחיפה לא צלחה דרכם של השודדים. ניסיון שוד בסניף בנק לאומי במרכז הקניות מגדל הנביאים בחיפה לא עלה יפה.

שני אלמונים הגיעו אתמול בבוקר לסניף כשאחד מהם חבוש כובע מצחיה, והמתינו בתור לצד שאר הלקוחות. כאשר הגיעו לתורם ניגש אחד מהם לקופאית, עולה חדשה מרוסיה, ומסר לה פתק בו נכתב "זהו שוד ואנו מצוידים באקדח". הקופאית התעשתה במהירות "שיחקה" את העולה החדשה והשיבה להם כי אינה יכולה לקרוא את הכתוב בעברית.

בינתיים התקרב אחד הלקוחות כדי לסייע לקופאית "בקריאת" הפתק ואילו היא ניגשה בינתיים לפקיד נוסף שגם ממנו ביקשה בכביכול עזרה בהבנת הכתוב.

שני השודדים חששו כי הם עלולים להיתפס והחליטו להימלט מהמקום מבלי שנטלו עימם דבר.

יערך סיבוב שני בבחירות לראשות לשכת עורכי הדין

אף אחד מהמתמודדים לא קיבל 40 אחוז מהקולות ★ צבי מיתר, מועמד תא עוה"ד הדתיים יצא במקום השני עם 23 אחוז

לא הושגה הכרעה בבחירות שנערכו ביום ד' לראשות לשכת עורכי הדין, כאשר שאף אחד מחמשת המועמדים לא הגיע ל-40 אחוז מקולות המצביעים.

אתמול בשעות הבוקר המוקדמות נודעו התוצאות הבאות: ראש הלשכה דרור חוטר-ישי זכה ב-37 אחוז מהקולות, עו"ד צבי מיתר – 23 אחוז, עו"ד שלמה כהן – 15 אחוז ואחריהם נמצאים עו"ד יעקב רובין ועו"ד חיים מישגב.

הזוכים במחוזות ברחבי הארץ הם: בת"א עו"ד משה אלוני, במחוז ירושלים עו"ד יוסי ספירא, בחיפה עו"ד יוסי אפק ובבאר-שבע עו"ד דניאל גרסנר.

אתמול בצהרים, התכנסה ועדת הבחירות של הלשכה לאשר את נתוני הבחירות, ועל פי התקנון, בעוד 14 יום יתקיימו בחירות חוזרות לראשות הלשכה.

יו"ר האגודה בבר אילן קורא להעסיק סטודנטים בשמירה בבתיה"ס

אריה אוהאלום, יו"ר אגודת הסטודנטים באוניברסיטת בר אילן, קרא לממשלה לשלב את ציבור הסטודנטים בשמירה על בתי הספר בשנת הלימודים הבאה, ובכך להקל במשהו את המצוקה הכלכלית שבה הם נתונים.

במכתב ששיגר לשר המשטרה משה שחל, מציין אוהאלום, כי לציבור הסטודנטים קשה מאוד לעמוד בתשלום שכר הלימוד הגבוה, ובמיוחד לנוכח העובדה שרובם לא יכולים לעבוד בתקופת הלימודים.

"העסקת הסטודנטים במלאכת השמירה, הן במסגרת גוף מיוחד שיוקם למטרה זו והן ע"י גיוסם למשטרה, יכולה להיות פתרון טוב גם לסטודנטים וגם למשטרה", כתב אוהאלום לשר שחל.

אות הנשיא למתנדב יוענק לרב מאיר בטיסט מפתח תקווה

עומד בראש עמותה המסייעת לנזקקים

מאת משה לוי סופר "הצופה" בפתח-תקווה

אות הנשיא למתנדב יוענק בשבוע הבא לרב מאיר בטיסט המנהל את עמותת "שלהיים" העוזרת לנזקקים, ובשנים האחרונות לעולים חדשים, כאשר המתנדבים נמנים עם כל גוני החברה בהם נוער, גמלאים, דתיים, חילוניים.

ההוקרה מטעם נשיא המדינה מוענקת זו השנה ה-21 לעוסקים בפעילות התנדבות. בין השאר אוספת העמותה אלפי מנות מזון ממטבחים ומפעלים גדולים ושולחת אותם לחולים, נכים על פי פניית לשכות הרווחה במרחבה של פתח-תקוה.

הרב מאיר בטיסט המשרת כרב צבאי במילואים ורב בית הכנסת של בוגרי "ישיבות ההסדר" בפתח-תקווה יקבל את אות ההוקרה ביום שני הקרוב במתנ"ס בכרמיאל יחד עם עוד כמניין מתנדבים בישראל.

200 תושבים מיישובי תענך הפגינו במחאה על מצוקתם

כ-200 תושבי יישובי תענך קיימו הפגנה סוערת בצומת יזרעאל ובצומת אומן שעל כביש העמק. הם מחו על מצוקתם הכלכלית ועל התגברות ההתנכלות לציוד חקלאי ולרכוש שמבצעים פועלי האינתיפאדה.

במהלך ההפגנה השמעו האשמות הדדיות בין המשטרה לבין דני עטר, ראש המועצה האזורית גלבוע, אשר נכח בהפגנה. עטר טען כי השוטרים התנהגו בחוסר איפוק ובאי סובלנות, והאשים אותם כי שברו ידיים ורגלים ואף ניסו לדרוס ילד.

מבית החולים העמק נמסר, כי לא הגיעו פצועים מקרב האזרחים, אך לעומת זאת, הגיע שוטר, אשר ספג מהלומת מוט ברזל בראשו ונזקק לכמה תפרים.

הפגנת תושבי יישובי תענך באה, במחאה על הסתכמת שנוקטים לטענתם משרדי הממשלה כלפיהם. לדבריהם, עם שינוי ההיערכות של צה"ל ועזיבת מרכזי הערים, יהפוך קו הגבול הישן (הקו הירוק) לקו עימות חמור. כבר היום, לטענתם, הם מתקשים לעבד את שדותיהם ומתחילת האינתיפאדה, סבלו נזקים ומודים ברכוש כתוצאה מגניבות, הצתות והשחתת ציוד חקלאי.

לטענת עטר ומנהיגי היישובים, הגיע מצבם הכלכלי לשפל חסר תקדים וחלקם סובלים חרפת רעב. המפגינים אמרו, כי הסוד חובות המושבים, על פי חוק גל, ומצבם המיוחד, שאינו מאפשר להם לקבל דמי אבטלה או סיוע ממוסדות הרווחה, הפך רבים מהם לנצרכים.

עטר הזהיר, כי אם לא יימצא מיד פתרון, לא יוכלו מנהיגי היישובים לרסן את התושבים הנזעמים ולדבריו הוא אינו יודע מה יעלה בגורל האיזור כולו.

בתשובה לשאלת כתב עת"ם, אישר דני עטר כי שר החקלאות, יעקב צור התחייב בפניהם בביקור שערך במקום עם ראש הממשלה, יצחק רבין, כי הם יקבלו מעמד של יישובי קו עימות. כמו כן, טען, הסכים שר החקלאות שלאורך זה של קו התפר, יורשו משאבים לייצור תשתיות במטרה לעודד יזמים להגיע למקום.

תשמישי קדושה בני 600 שנה נגנבו מבית"כ אבוהב בצפת

תשמישי יודאיקה עתיקים ביותר המוערכים ב-600 שנים, נגנבו אתמול לפנות בוקר מבית הכנסת העתיק אבוהב בצפת.

אלמונים פרצו את ארון הקודש בו נמצא ספר התורה העתיק וגנבו את כתר הכסף, את הרימונים וחפצים נוספים המעטרים את ספר התורה, שעל פי המסורת, נכתב על ידי רבי יצחק אבוהב, שחי בספרד לפני 600 שנה.

נראה, כי הגעתם של ראשוני המתפללים בשעה 2 לפנות בוקר, הבריחה את הגנבים ומנעה מהם את גניבת ספר התורה העתיק.

המשטרה מצאה בבית הכנסת טביעות אצבעות ועקבות נעליים, והיא מנהלת מצוד אחר הפורצים.

גבאי בית הכנסת, מאיר כרסנטי, מסר לכתב עת"ם שלמה חזה, כי מדובר בחפצים בעלי ערך לכל הקהילה הספרדית בצפת. "על ספר התורה שנכתב על ידי רבי יצחק אבוהב יש סיפורי נסים ונפלאות ואני לא מקנא בגנבים איזה צרות הם הזמינו לעצמם", אמר כרסנטי.

30 נערים יקיימו מסע אופנים מחברון לרחובות

מסע אופנים של כ-30 בני נוער יתקיים ביום ראשון מלב חברון עד רחובות.

מסע האופנים נועד, לדברי מארגניו, להבליט את המרחק הקצר שבין לב האוטונומיה ללב השפלה ולהראות שמדובר ב"משחק ילדים", זאת לאור ההסכמים ההולכים ומתגבשים עם הפלשתינים.

כתב עת"ם מוסיף, כי בין המשתתפים במסע האופנים המתוכנן יהיו גם בני משפחת לפיד, ששכלו את אבי המשפחה ואחד מבניו.

המסע המתוכנן יצא מחברון יעבור דרך שער הישוב תלם, משם לצומת בילו ומשם לרחובות ויסתיים ברחובות.

ארבעת הזוכים ב-2.5 מיליון בלוטו הגיעו לקבל זכייתם

ארבעת הזוכים המאושרים שזכו כל אחד ב-2.5 מיליון ש"ח בלוטו, התייצבו בבית מפעל הפיס לקבל את זכייתם.

הזוכה הראשונה, אשה כבת 30, חרדית מאזור ירושלים, נשואה ואם לשניים, מילאה שני טורים ושילמה 2.80 ש"ח. "יש לי מה לעשות עם הכסף. יש לבעלי ולי משפחה גדולה ואעזור לכולם. הכסף מאוד יעזור לנו", אמרה הזוכה. "בעלי לא עבד זמן רב הכסף יאפשר לנו להחזיר חובות ולהחליף את דירתנו לדירה מרווחת יותר, דירה שאותה אמלא בע"ה בילדים רבים".

הזוכה השני, כבן 52, רווק תושב גוש דן, מילא טופס שיטתי של 8 מספרים. "המספרים שמילאתי היו באקראי, לא חשבתי על משהו מיוחד והם היו בול. מגיע לי קצת נחת בחיים", הוסיף הזוכה שהוא נכה צה"ל והיה מובטל שנים רבות. "הכסף יאפשר לי לקנות דירה שתהיה נוחה ומבנית חדשה".

הזוכה השלישי הוא סטודנט ערבי מירושלים, רווק בן 21, שמילא טופס רגיל ב-14 ש"ח. את הטופס מילא בדוכן של חבר ואין זו הזכייה הראשונה במשפחה. גם סבו זכה בשנות ה-70 בפרס הראשון בלוטו. עם הכסף מתכנן הזוכה לפתוח עסק.

הזוכה הרביעי, תושב גוש דן בן 40, נשוי + 2, מילא טופס שיטתי של 8, ידני. "אני שכיר בחברה פיננסית", אמר הזוכה, "כעת תהיה לי הזדמנות לפתוח עסק עצמאי בתחום זה".

עוזי ברעם יקיר העדה הדרוזית

ראשי המועצות הדרוזיות והצ'רקסיות בגליל העניקו את אות יקיר העדה הדרוזית לשר התיירות, עוזי ברעם.

בטקס שנערך ביישוב פקיעין בנוכחותם של חברי הכנסת הדרוזים סאלח טריף מהעבודה, ואסעד אסעד מהליכוד, הוענק האות לשר ברעם בנימוק כי בתקופת כהונתו חל פיתוח משמעותי בתחום התיירות במגזר הדרוזי והצ'רקסי, וכן כי בתקופה שבה שימש כשר הפנים סייע בפיתוח התשתיות בכפרים הדרוזיים והצ'רקסיים בגליל.

רחצה נפרדת

ב- ממדיון

• יום שני - גברים
• יום שלישי - נשים
(החל מן השעה 7:00 בערב)

בריכת ענק, שעשועי מים, מוסיקה ועוד...

ממדיון - גני יהושע, תל אביב

לקייטנות

במרכז הדגמה למצוות הארץ בבני-ברק מתקיימים ימי פעילות וסיורים לימודיים לגילאי 12–6 בנושאים:

1. הפעלת סדנאות ב"ברכות הנהנין".
2. סיורים בחממות חקלאיות בליווי הסבר.
3. סיורים בגן בוטני הלכתי.
4. ביקור במשתלה והכנת צמחי בית עבור התלמיד בשיטת "עשה זאת בעצמך".
5. במקום דשאים ופינות אוכל.

פרטים בטל' 5703506 – 03-6187441

לפולין נוסעים המעולים שבחבורה

אך ורק עם **"יד פנינה"**

אפשרות המשך לצ'כיה רווילנה

"בין הזמנים" יוצאת קבוצת אקדמאים בוגרי הסדר ובוגרות מכללות בהדרכתם של **הרב מאיר שלזינגר ור"ר אריה מורגנשטרן**

מתקיים רישום למשלחות נוער לחודשי הסתו: אוקטובר-נובמבר ועוד

חדש - מחלקה ליעוץ לבודדים וקבוצות גם להונגריה וצ'כיה כולל שכירת חדרים, דירות, מלונות.

חובה - הספר "להנחיל לדורות" פרקי הכנה ליוצאים למסע בפולין וצ'כיה.

לפרטים והרשמה: "יד פנינה" טלפקס: 03-9212538 בערב, עזרא הרטמן

עתיד ירוק בלב כפר אברהם

חן הצפון
פתח תקוה

שכונת מגורים לציבור הדתי

בסביבה כפרית רגועה, במקום שכיף לגדל ילדים, אתם יכולים להגשים חלום של שנים.

לגור בדירה יוקרתית ומרווחת ולהיות חלק מקהילה דתית איכותית.

להנות משפע היתרונות שמציעה לכם כפר אברהם ולהיות קרובים לכל מקום במרכז.

הצטרפו לעשרות המשפחות שקראו היטב את המפה וקשרו את עתידן למקום.

דירות יוקרה
4, 4.5, 5 חדרים
דירות גג
דירות גן

בנייה בסטנדרט גבוה
מפרט עשיר • מעלית שבת
מרפסת סוכה ומרפסת שרות
כיור כפול • שלשה חדרי שרותים
הכנה למדיח ומיזוג אויר מרכזי
גני ילדים ובתי ספר דתיים
בתי כנסת • מרכז קניות
גינות נוי • בני עקיבא

בקרו בדירה לדוגמא

משרד מכירות באתר: רח' שמואל הנגיד, כפר אברהם - פ"ת

טל' 03 - 9348455

היזם: אדגר בע"מ מקבוצת צור שמיר חברה לביטוח בע"מ

המבצע: חברת אשטרום בע"מ

תכנון: א.יסקי, י.סיון - אדריכלים

זה ימצא חן בציניק

Effect

כוס תנחומין

לאיש הבנין והיצירה, רב תבונות ובעל לב בונה ארץ ישראל ומרחיב גבוליה

עו"ד יוני הולצר הי"ו

סגן המנהל הכללי בנק אדנים למשכנתאות

בפטירת **אמו** הדגולה ע"ה

לבנו עמך בצערך.

המקום ינחמך בתוך שאר אבלי ציון וירושלים, ובהמשך פעליך הרבים למען הכלל והפרט – תמצא ניחומין

הרב צבי ביאלוסטוצקי	חיים ביאלוסטוצקי
אליעזר פרידמן	אברהם ביאלוסטוצקי
יוסי וינברג	מוטי כהן

לחברנו חנן ידידיה

השתתפותנו בצערך על פטירת האם

יפה ע"ה

בנחמת ציון וירושלים תנוחמו ולא תוסיפו לדאבה עוד.

מזכירות חטיבת מנהלי הסניפים והמחלקות

במלאת שנה לפטירת יקירנו

הרב ד"ר **יוסף משה שנפלד** ז"ל

נעלה לקברו לאזכרה

ביום שני, ה' בתמוז תשנ"ה – 3.7.95, בשעה 5.00 אחה"צ בבית העלמין שדה יהושע (כפר סמיר) חיפה, שער מס' 1

אוטובוס יצא בשעה 4.15 מבית המנות, רח' גאולה 46 חיפה

אשתו ד"ר יהודית שנפלד

בתו אסתר אמירה שנפלד

חיפה

בבית הכנסת לנוער בביה"ס יבנה – נצח ישראל

התפילות בליל שבת לפי זמני הדלקת נרות, ובשבת בבוקר ב-8.15. לפני התפילה ב-7.30 שעור בתלמוד מפי הרב ישעיהו נגר רבו של בית הכנסת. לפני הקריאה – לימוד משניות לזכרם של תלמידי ביה"ס שנפלו במערכות ישראל.

לאחר התפילה שעור ביהדות לעולים ברוסית.

בית הכנסת הפועל המזרחי (רח' החלוץ 59 חיפה)

בשבת בשעה 10.00 בבוקר יתקיים שיעור ב"חוג רמב"ם" מפי הרב יוסף קרייצר.

דרושה
מזכירה / כתבנית
דתית
בעלת נסיון
בעיבוד תמלילים
WORD
שולטת בעברית ובאנגלית
3/4 משרה, לעבודה באוירה נעימה
להתקשר לטלפון:
03-5222673
דרושות המלצות

דירה מרוהטת לחודש אוגוסט

בירושלים, בשכונת בקעה, בת 3 חדרים במקום נעים ונוח.

לפנות: משרד: 02-293120 (יוחנן)

בית: 02-783671 (בשעות הערב)

טיפול בערכה = הגנה בטוחה

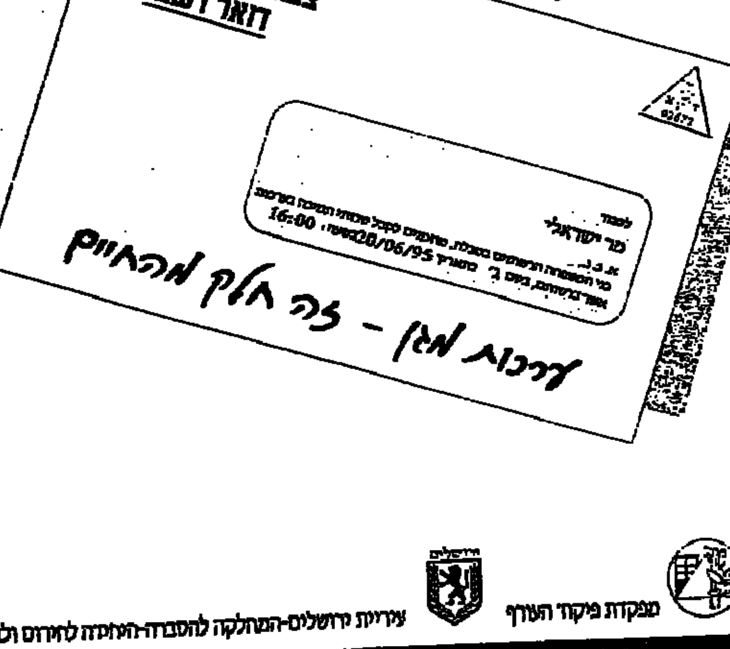

גם בתקופה זו חשוב לזכור כי 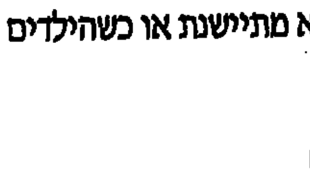 ערכת מגן ישנה לא תוכל לעזור.

צריך להחליף אותה כשהיא מתיישנת או כשהילדים גדלים והיא כבר לא מותאמת.

טיפול בערכה או החלפה כל כמה שנים יבטיחו לכם כי גם אתם מוגנים.

אז אם קיבלתם הזמנה 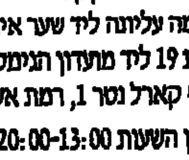 קחו את הערכה ובואו לתחנה.

תחנות שרות להחלפת ערכות שפג תוקפן:
קניון ירושלים מלחה - קומה עליונה ליד שער איריס
שכונת קרית משה - רחוב גת 19 ליד מועדון הגימלאים
בית הספר רנה קאסן - רח' קארל נטר 1, רמת אשכול.

קבלת קהל בימים א'-ה' בין השעות 13:00-20:00.

לפרטים נוספים ניתן לפנות למרכז המידע הארצי של פיקוד העורף טל' 08-277777

מפקדת פיקוד העורף · עיריית ירושלים-המחלקה להסברה-הוועדה לאירוח ולבטחון

אל תחכו לרגע האמת - בערכות המגן יש לטפל כעת!

פרסום אורי